Lotten Brenners ferier

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1928.

FÖRSTA KAPITLET.

En egendomlig tävlan, följd av livligt meningsutbyte hölls för några år sedan i en av våra universitetsstäder. Den försiggick inom en sluten krets av kvinnliga vetenskapare av skilda åldrar och värdigheter alltifrån den nybakade studenten upp till doktorer och docenter. Till de tolv deltagarna i mötet hade sällat sig en utböling, en man och därtill en olärd man — godsägaren greve Ludwig von Battwhyl, känd hippolog och sportsman. Hans närvaro berodde på frändskap och vänskap — minst hälften av damerna voro hans kusiner eller sysslingar eller bryllingar. För resten saknade han icke alla vetenskapliga intressen. Hans vurm var genealogiska forskningar. Sällan såg han en vacker flicka utan att den tanken slog honom: Tösen är bestämt en kusin till mig! Den utredning som härpå följde, gav icke alltid positivt resultat men medförde ofta en vänskap, som kunde vara i veckor och stundom ännu längre.

Rummet, i vilket sammankomsten hölls, beboddes av docenten Lotten Brenner, för tillfället frånvarande. Dess möblemang bestod av några väldiga, välförsedda bokhyllor, ett stort skrivbord av omålad furu, en inventionssoffa, några stolar samt ett mycket nätt tebord med spräckt glasskiva och bricka utan botten. Ett antal sammanbragta tekoppar stod här och var, på bordet, på stolarna, på golvets kvistrika tiljor — en intressant samling av tekoppstyper från seklets början. Rummet saknade prydnader undantagandes en med pärlemorinläggning försedd piphylla, rymmande en samling snuggor och tobaksburkar.

I detta kargt utstyrda rum uppstod plötsligt ett livligt meningsutbyte rörande begreppet skönhet. Orsaken var en vördnadsvärd och vacker kastanj, som just börjat varligen utveckla sina sinnrikt hopvikna blad. De lärda damerna trängdes vid fönstret och sökte i sin tur sinnrikt utveckla tankar rörande trädets skönhet, orsakerna varför det var skönt samt sättet på vilket det var skönt. Under det nu skönheten i alla sina arter och oarter sorlade och porlade fram mellan tolv par läppar, satt Ludwig på golvet, med armarna kring de uppdragna knäna, huvudet tålmodigt böjt i avvaktan att det lärda sorlet skulle sina. Till sist tröttnade han, höjde armarna till en besvärjande åtbörd och vidgade krampaktigt munnen. Han blev dock snart herre över sin sinnesrörelse, tog upp den tappade cigarretten, gnuggade sig i ögonen och sa:

Hallå och hör hit ett tag! Jag är en olärd yngling men den där skönheten har jag i alla fall ägnat ett ingående studium och mångårig eftertanke. Tro ni inte mig så fråga alla vackra jäntor som jag känt och bekänt min beundran. Sanningen att säga och utan skryt vållade det mig aldrig någon svårighet att övertyga dem om deras skönhet eller förklara, varför de voro sköna eller klarlägga, hur de voro sköna och hur sköna de voro. Ständigt hade jag turen att träffa vakna och pigga lärjungar och mina föreläsningar åhördes med intresse och gott utbyte. Inom vetenskapen i fråga måste jag räknas som en framstående förmåga. Men en person bland mina bekanta, med vilken jag är ringförlovad, har sagt mig, att jag nu grundligt genomforskat detta vetenskapsfält. Kan jag icke uppgiva mina psykologiska forskningar — och sannerligen om jag det kan! — så råder hon mig att rikta blicken mot de fula flickorna. Deras själsrikedom är betydande och umgänget med dem är hälsosamt och lärorikt. Nu vet ni det, flickor, och nu förstå ni varför jag omakat mig hit och varför jag är så angelägen om ert sällskap.

Under detta föredrag hade de lärda damerna icke ägnat talaren den ringaste uppmärksamhet utan alltjämt

betraktat trädets skönhet och djupsinnigt framställt dess orsaker och verkan. Först mot slutet spetsade de öronen och vände sig till honom med föraktfulla och beska utrop. Han betraktade dem, häpen och sorgsen; han satte sig till rätta med korslagda ben, händerna på knäna och han utbrast: Varför så ovänliga, mina damer? Har jag sårat någons känslor? Vad har jag sagt? Jag har sagt att er själsrikedom sannolikt är mera betydande än era vackra väninnors! Jag har sagt, att jag vill pröva er psyke.

Så sägande och kanske för att undvika obehag, framtog han ur västfickan ett litet etui, som han öppnade. På etuiets sammetshyende låg en ring med tvenne stora, vackra stenar, en diamant och en safir. Skocken av lärda kvinnor ryckte ofrivilligt ett steg närmare den sittande. Envar sakkunnig vet, att diamanten renar förståndet, safiren hjärtat. Ludwig sa:

Vis är den som inte spiller sin tid på den moderna vetenskapens fåfänglighet! Även om jag varit en överdängare i atomer och molekyler, kalorier och sekretioner, skulle mitt vetande inte förmått rädda mitt skinn från megärors klor. De magiska vetenskaperna däremot, de stå sig i alla väder. Se bara hur jag med dessa stenar och tack vare mina djupa kunskaper i alkemi och svart magi i ett nafs förvandlat vråkar och hökar till turturduvor!

I själva verket hade åsynen av de vackra stenarna mildrat sinnena och förvandlat hotfulla och spotska ansikten i riktning mot det ljuva och skälmska. Sida vid sida och steg för steg nalkades damerna sakteliga Ludwig eller rättare sagt ringen, som de betraktade än med vänstra ögat än med högra än med båda på en gång. Ludwig åter knäppte igen etuiet och yttrade: Sakta i backarna! Jag skall ge er ytterligare prov på vad jag, stenarna och den svarta magin förmår. Lyssnen! Jag utlyser en tävlan i fulhet. Vem av er är den fulaste? Betrakta varandra och försök att enas om vem som är fulast. Hon och ingen annan skall bära denna ring.

Utmaningen verkade ögonblickligen starkt upphetsande. Dessa kvinnor, som alla voro mer eller mindre tränade tankearbetare, insågo genast att man ställt dem inför en olöslig uppgift. Vem av dem skulle ha mod att till den andra säga: Du är fulare än jag? Eller — vad som vore ännu värre: Jag är vackrare än du! Slutligen — hur skulle elva av de tolv ha mod och hjärta att över den tolfte, den fulast befunna, uttala denna fruktansvärda dom? Likväl lockades de av tanken och ehuru de ren så gott som glömt de magiska stenarna och deras prakt, kunde de inte låta bli att fundera över, vem av dem som borde anses fulast. Sedan de i förstone uppgivit ett härskri och visat ansatser att kasta sig över den på golvet i majestätisk ro sittande Ludwig, tystnade och stillnade de plötsligt. Än från den ena, än från den andra smögos skygga sidoblickar till kamraterna, sakta granskande dem i smyg från hjässan till fotabjället. Korsades tvenne sådana blickar, uppstod på båda hållen ett slags kortslutning och blickens gnista slocknade, likväl blott för en sekund. Snart tändes den ånyo och riktades mot ett nytt mål. Tystnad rådde och i denna tystnad kunde den finkänslige ha förnummit en första kvalmig fläkt av ömsesidig misstro och motvilja. Ludwig, lugn som en tronande Buddha och med det lilla juvelskrinet alltjämt i sin upplyfta högra hand, betraktade dem med blida blickar. Slutligen bröt han tystnaden, sägande:

Mina älskliga turturduvor! Det gör mig ont att plåga er men det kan sannerligen inte hjälpas. Ert högmod har på sistone växt högt över hustaken. Ert sätt att behandla män av förtjänst — framstående sportsmän, hästkännare, jordbrukare, grevar med mera — har retat gudarna och mig. Likväl vill jag lindra provet och ändra tävlingens regler. Hör på! Den av er, som efter noggrant övervägande inser, känner och erkänner att hon själv är den fulaste flickan i denna krets — hon och ingen annan skall bära ringen. Denna tävlan tyckes lätt för varje ödmjuk och hugstor flicka. Likvisst vill jag varna er. En utmärkt finurlig fälla är här gillrad! Tag er i akt! Kast loss! Och måtte ert förstånd, som tydligen lämnat planen, fira en lysande come back!

De tävlande flickorna betraktade Ludwig och varandra med misstro. Fälla? Även utan varning skulle de ha vädrat en fälla. Vilka följder kunde det medföra att erkänna sig fulast i kretsen? På vilket sätt ämnade pojken utnyttja ett sådant erkännande? Så tvekade man skrämd av obestämda misstankar. Men stilla

lösgjorde sig nu ur den systerliga kretsen Lizzie, docenten i nordiska språk, nalkades med vajande gång, sedesamt sänkta ögon den sittande Ludwig, böjde ödmjukt sitt guldlockiga huvud, neg och yttrade:

Jag, Lizzie Willman, känner och erkänner frivilligt och efter moget och smärtsamt övervägande att jag är den fulaste flickan här i rummet. Och ro nu hit med ringen!

Så sa hon och ryckte snabbt etuiet ur hans hand. Plötsligt skallade ett elvastämmigt skri av häpnad, vrede och förakt. Raskt slog vreden ut i handling, de elva medtävlerskorna kastade sig över den tolfte, nöp henne och knep henne, slet i den guldgula manen och kittlade henne obarmhärtigt i sidorna, vred om hennes arm på ryggen och tvang henne att släppa sitt rov. Därmed var icke striden slut. Den, som tagit etuiet ur Lizzies hand, blev i sin tur föremål för misshandel och sålunda gick det olycksbringande smycket ur hand i hand, ett Erisäpple som ej lät kampen stillna. Sedan Ludwig en stund fägnat sig åt skådespelet och beundrat amasonernas mod, styrka och smidighet, sprang han upp, kastade sig mitt in i striden och återerövrade snabbt ringen. Han sa:

Turturduvor! Inte ska ni hacka ut era vackra ögon för den här ringens skull. Den ska till guldsmeden för att rengöras. För resten tillhör den min fästmö och hon har anförtrott den åt mig, därför att hon vet att jag är en pålitlig person. Vad provet beträffar, har det utfallit till min fulla belåtenhet, bekräftat vissa mina teorier samt blåst nytt liv i mitt tynande förakt för kvinnokönet. Den enda, som vågade erkänna sig ful, var Lizzie Willman, den skönaste fullmånen i denna församlingen och känd i de vidaste kretsar och bland de största kännare för sina oförlikneliga behag. Genom hyckleri sökte hon lisma till sig en timlig förmån. Men det var ingalunda den förnämsta drivkraften. Genom sitt skrymteri ville hon förödmjuka sina medsystrar och framhäva sin skönhet. Och kossijissenamn en sån durkdriven flicka!

Sedan Ludwig sålunda cyniskt blottat sin fälla, närmade han sig försiktigt dörren, förvissad om att någonting för honom obehagligt skulle inträffa. Han tog fel. En lidelse hade väckts, vild och farlig men inte farlig för honom. De tolv damerna började par om par eller i smärre grupper granska, nagelfara, jämföra och bedöma varandras utseenden, hållning, väsen, sätt, smak och garderob. Stämningens hetta steg. Ögon, som felbedömts, vidgades i harm och häpnad. Näsor, som klandrats, rynkades spasmodiskt, läppar skälvde, röster kilade snabbt upp i högsta diskanten eller gledo tungt ned i djupa brösttoner. Ludwig sa: Detta är, vad de gamla grekerna kallade cytheriska lekar eller Thé dansant vid Afrodites hov! Om dessa kvinnor råkade erinra sig att jag är närvarande, skulle de slita mig i stycken och kasta mig för hundarna. Gå, lille Ludwig, framåt marsch på tå!

Plötsligt stillnade det cytheriska tumultet. Dörren till förstugan öppnades och en trettonde kvinnlig varelse höll sitt intåg. Anblicken av de tolv kvinnorna tycktes icke glädja henne och anblicken av Ludwig gjorde henne kav ledsen. Hon betraktade honom från ovan till nedan, skakade på huvudet. Därpå vände hon sig till damerna, hon knarrade och knorrade och sa: Ni då? Va gör ni här? Varför skriker ni? Det hörs långt ut på gatan. Va ha ni för er? Uschlingar.

Ingen svarade. Vad skulle de ha svarat? Att de för skojs skull tävlat i fulhet? Nej. Det ville de inte. Skämdes de? Nej. Det gjorde de inte. Men att erkänna att tolv vackra flickor för skojs skull tävlat i fulhet — nej. Varför? Helt enkelt därför, att hon som frågat var Lotten Brenner, på allvar drottning i varje fulhetstävlan.

Buttert knorrande och knarrande gick hon bort till skrivbordet. På ryggen bar hon en sprängfylld gammal skolväska. Den la hon ifrån sig på bordet. Hatten räckte hon åt en av flickorna, den slitna kappan åt en annan. Hon sa: Jag har varit på körrgårn med en krans. En vacker krans. Det är min salig fars födelsedag. Han skulle ha blivit sjuttio år. Jag tror att han är nöjd med mig. Inte för kransens skull. Den förstår han sig inte på. Inte jag heller, fördenskull. Men i alla fall. Han är nöjd. Han skulle bli ännu nöjdare om han finge se er allasammans gå er väg och lämna mig i fred. Men takt och finkänslighet får man kanske inte begära. Här

lägger jag emellertid min linjal. Den håller. Och det första jag misstänker någonting, så smäller det. Över knogarna. Minns det, Ludwig, och kom inte och grina efteråt. Jag har varnat.

Så sagt tog hon ur skrivbordslådan fram en liten duk, en tallrik, väl spräckt, en gaffel, en kniv, en mugg av tenn. Damerna och Ludwig slogo ring omkring henne, tysta, imponerade och förväntansfulla. Hon öppnade väskan, tog fram en vetelimpa, en råglimpa, en rulle käx, ett hekto smör och tjugu feta små paket innehållande fyra sorters korv, fyra sorters ost, skinka, rökt renstek, gåslever i skivor, rökt gåsbröst, rädisor, kall stekt strömming, rökt lax, rökt ål, gravad lax, fläskkarré i skivor och till sist ett stort stycke päronttårta köpt hos bagaren. Än vidare tog hon fram en pilsnerdricka, räckte den åt Ludwig och befallde:

Dra upp men spill inte! Därpå knäppte hon händerna, läste bordsbönen, suckade och satte sig ned till det goda verket. De kringstående iakttogo en aktningsfull tystnad och betraktade med fägnad hennes flinka händer och de kraftiga käkarnas flit. Sedan hon ätit vid pass halvtjoget smörgåsar, sovlade på lika många olika sätt, lutade hon sig tillbaka i stolen, suckade och sa:

Detta är gott, det är himmelskt gott. Om min salig far ser mig nu, så är han mycket, mycket nöjd. Han tyckte om fet och fin mat. Men han hade inte råd. Han var fattig och gift och far till tre fula flickor. Jag är ogift och kan kosta på mig ett och annat. Fast inte ofta.

Hon tystnade för att åter skrida till verket. Det allmänna intresset hade stegrats och kunde icke längre styras. Händer fladdrade över bordet, snabba likt svalor eftersom linjalen hotade. Fingrar pekade hit och dit från läckerhet till läckerhet, goda råd och kulinariska betraktelser blandades med medicinska råd och moraliska utläggningar rörande vällevnadens vådor. Ludwig dolde ansiktet i händerna, utbristande: Min aktning för dig, Lotten! Men hejda dig i nådens tid! Min mage säger nej och mitt förstånd stopp! Ändå är jag känd att vara en dugande person. Lotten tömde ett glas dricka och ännu ett; hon sa: Pygmé!

Äntligen reste hon sig, stoppade omsorgsfullt en snugga, tände den och öppnade fönstret, som vätte ut mot kastanjen. Hon sa: Jaha. Det är vår. När man kan stå och röka vid öppet fönster, är det vår; och när man kan sitta och läsa vid öppet fönster, är det sommar. Gud ske pris för det vett man fått! Nu skalar folk omkring i backarna, plockar sippor och annat krafs. Och vad de eljes ha för sig. Jag gitter inte tänka på dem.

Hon plockade ihop resterna av måltiden och stoppade ned i lådan, satte sig på bordet och bolmade. Damerna och Ludwig trängdes i det öppna fönstret, lapade sol och luft och snattrade oavbrutet. Lotten muttrade: Snattra, ni skator! Babbla ni bobbade apekatter! Se bara hur ni ser ut med ert pojkhår! Fåfänga är ni och dumma tillika, eftersom ni inte vet att håret är kvinnans skönsta prydnad. Hon lyfte handen och smekte sin hårkorg, som satt mittpå den kupiga hjässan just som knoppen på en kaffepannas lock och inte stort större.

Men Ludwig viskade till damerna: Lotten talar för sig själv. Låt oss lyssna, så kanske vi lära något. Men fortsätt i alla fall att babbla, så att hon inte märker något. — Strax lydde damerna det goda rådet och allt under det de lyssnade till Lotten sa den ena till den andra: Varför tycker du inte om honom? Och den andra: Naturligtvis tycker jag om honom. Och den tredje: Varför skulle hon inte tycka om honom? Och den fjärde: Jag vet att han tycker mycket om henne. Och den femte: Hur vet du, att han tycker mycket om henne? Så fortsatte de i en lång kedja av satser, i vilka kombinationen »tycka om honom» (eller henne) ständigt återkommo. Lotten märkte ingen skillnad på deras tal nu och nyss och kanske skulle inte heller någon annan märkt väsentlig skillnad, eftersom tiden var den tid, då kastanjen vecklar ut sina finurligt invecklade blad.

Lotten märkte alltså inte det försåt, som lagts utan fortsatte tryggt att röka och muttra. Ack ja, suckade hon däst och nöjd, i dag har jag ätit riktigt gott. Och far skulle ha blivit sjuttio år. Låt se — hur gammal är jag? Det är lätt att räkna ut. Far var trettiosex när jag föddes, alltså är jag trettiofyra. Det stämmer! Det stämmer med andra beräkningar. Vid nitton år tog jag studenten och femton år har jag rultat omkring i den här hålan. Ack ja. När jag blir professor, ska jag äta fin mat var söndag. Och jag ska skaffa mig en hund. Eller en katt.

Antingen ska jag skaffa mig en katt och en papegoja, eller en hund och kanariefåglar. Det blir spännande. Att se. Vilketdera jag väljer. Har man pengar, gör man vad man vill. Hade jag pengar skulle jag fara till en badort. Vid havet. Inte tycker jag om havet och inte tycker jag om badorter och inte om societetslivet. Men i alla fall. Det är vilsamt att se folk som vilar sig. Och roar sig. Och tokar sig. Inte skulle jag roa mig. Men jag skulle skaffa mig ett par fina klänningar. Ack ja! Husch, husch ...

Hon tystnade och snegläde misstänksamt bort mot fönstret. Strax uppgåvo de sammansvurna sitt fingerade samtal och började åter fritt och obundet orera. Likväl ändrades knappt körsångens tema utan behöll de vårliga tongångarna, desto vårligare och livligare nu, då de voro alldeles obundna. Men plötsligt ropade Lizzie: Vad nu? Vad går åt Lotten? Pipan låg på bordet med den rykande tobaken spilld. Dess ägarinna satt med händerna knäppta kring knäna, huvudet bakåtböjt, ögonen halvslutna. Ögonen runno, näsan rann. De kullriga skuldrorna ryckte och knyckte i snyftningar.

Lizzie skyndade fram mot bordet men tvärstannade. Med rynkad panna vände hon sig mot de sammansvurna och utbrast: Se nu här! Se på Lotten! Vad ha vi gjort? Vi ha förstört hennes högtidsdag! Vi ha tröttat och sårat henne med vårt sladder om flört och annan strunt. Vi borde blygas!

Docenten på bordet svalde, mumlade, svalde och muttrade:

Ska — ska jag inte ens få höra på ... Docenten på golvet rynkade än kraftigare sin vackra panna, och tämde med blicken de sammansvurna. Hon fortsatte:

Vad har jag alltid sagt er? Lotten går under. Hon arbetar ut sig. Hon vilar aldrig. Varför? Därför att hon inte har råd. Hon arbetar året runt. Än föreläsningar, än laboratoriet, än plugg med dumma studenter, än skriver hon idiotiska uppsatser till populärvetenskapliga tidskrifter. Vila — aldrig. Men nu skall detta ha ett slut. Jag vet vår plikt. Vi skickar henne till en badort. Vi betala. Det vill säga — Ludwig betalar. Hon å sin sida förpliktar sig att inte arbeta under ferierna. På hedersord! Lotten — får jag be om ditt hedersord?

Docenten på bordet mumlade: Näej —

Lizzie fortsatte: Jag tar er alla till vittnen! Hon har gett oss sitt hedersord. Vår sak blir att följande strängt vetenskapliga principer uppsöka en lämplig kurort. Ett lugnt och stilla ställe, där du kan vila dina nerver, ett ställe för äldre människor.

Docenten på bordet torkade ögonen, snöt sig kraftigt och yttrade: Jag vill inte! Har jag sagt. Lizzie svarade: Vi ha ditt hedersord. Vår närmaste uppgift blir att förse dig med lämplig utstyrsel. Ludwig betalar. Vi ska härutinnan följa formeln: Snyggt men inte pråligt. Utstyrseln ska vara gedigen, praktisk och enkel — just sådan att den passar en allvarlig vetenskapare och aktad docent.

Docenten på bordet samlade långsamt och noggrant samman de spillda tobakssmulorna, stoppade dem i pipan, tände. Hon drog ett djupt bloss och blåste ut det — om med flit eller ej? — mitt i Lizzies vackra ansikte. Hon sa: Jaså! Och du då? Du med dina genomskinliga strumpor och spetsklänningar, och urringningar och juveler och solfjädrar och sminkväskor! Jag skulle tro att du är lika mycket docent som jag!

Lizzie slog bort röken, sa: Allt ska nog bli till belåtenhet. Men nu kom jag att tänka på en sak. Blyg och tafatt som du är, kan du inte reda dig ensam. Vi måste utse ett lämpligt sällskap. Lyckligtvis finns det många att välja på, stillsamma människor som inte fika efter nöjen. Gamla tant Mimmi eller tant Rosalie eller tant Jullan ...

Docenten på bordet gled ned från sin plats och började vandra av och an i rummet med kraftiga steg. Röken frustade ut mellan läpparna och steg i täta moln ur pipans krater. Hennes stämma mullrade oavbrutet men vad hon sa var tämligen enformigt. Hon sa: Tack! Tack, tack! Tack så hjärtligt, tack! Tack för mig! Tack

nej! Nej tack!

Allt kraftigare rultade hon omkring och lät mellan rökpustandet höra små grymtningar, som just liknade grisens. Flickorna betraktade henne, häpna och ledsna, ur stånd att blidka hennes missnöje, eftersom de icke kände dess orsak. Blott Ludwig, snabbtänkt och erfaren, tycktes fatta det inre sammanhanget. Han gick bort till skrivbordet, drog ut lådan och betraktade med vämjelsemättad respekt flottiga paket, rester efter kalaset. Han slog sin knutna hand i lådans botten och yttrade:

Vällevnad! många äro dina offer! Efter varje riklig måltid börjar det viktiga och betungande matsmältningsarbetet eller digestionen. Sällan blottar människan sin karaktär så hänsynslöst som under dessa stunder. Några — och till dem hör jag — bli dästa och dumma men godmodiga och deciderat ofarliga. Andra åter ...

Han tystnade, han sköt sakta igen lådan, han fattade den förbimarscherande kvinnan i skuldrorna och obekymrad om krängningar och vrängningar, grymtningar och rökpustningar, kysste han henne på kinden och sa: Farväl, lilla Lotten. Tack för den alltför korta stund jag tillbragt i ditt sällskap. Tack, Lotten, tack! Tack för mig! Tack för oss alla!

Sa och gick. Snart följde och upphunno honom övriga sammansvurna, nedslagna och sårade. Lizzie förklarade att hon för sin del skött sig bra och visat prov på utsökt finkänslighet. Med kännedom om Lottens blyghet, anspråkslöshet och allvarliga karaktär hade hon särskilt betonat att det här icke vore fråga om en lyxresa eller nöjesvirvlar vid mondäna badorter. Hon ansåg att hon med gott samvete kunde och borde uttala att hon icke förstod Lottens uppträdande och icke heller ämnade förstå det. Härutinnan instämde alla undantagande Ludwig. Han sa: Jag har redan tänkt över saken och har jag inte tänkt galet så har jag tänkt rätt. Jag kände en gång tvenne fåvitska jungfrur och kände dem väl. De i sin tur kände varann mera flyktigt. Vi kunna kalla dem A och B. En solskensdag sa fåvitska A till mig: Betrakta den där flickan B, som vi nu möter. Henne avundas jag. Hon är blygsam, anspråkslös och allvarlig. Ack, den som vore som hon! Åter blev det en solskensdag och av en händelse tillbragte jag den i sällskap med fåvitska B. Hon sa: Betrakta den där flickan A, som vi just nu möter. Henne avundas jag. Hon är allvarlig, anspråkslös och blygsam. Ack, den som vore som hon! Så sa de men jag sa ingenting. Ödmjukhet är en vacker dygd och allra mest klädsam finner jag den hos fåvitska jungfrur.

Men lyssnen nu, töser! fortsatte Ludwig. Vi ha i dag stiftat och startat kooperativa föreningen Lotten Brenners Ferier u. p. a. Med för mig smickrande enstämmighet har jag utsetts till dess kassör och verkställande direktör. Jag mottar uppdraget men förbehåller mig fullständig handlingsfrihet och garanterad ansvarslöshet.

Så sa han och va sa de lärda flickorna? De togo till orda och yttrade: Ä! Ä! Ää — äää? Ludwig svarade: Bäää! Alldeles riktigt, töser. Ni har förstått mig. Jag underskattar icke svårigheterna men jag känner medlet. Jag ämnar begagna mig av svart magi.

Detta om de sammansvurna. Vad åter Lotten beträffar lugnade hon sig snart i sin lilla kammare. Alltjämt sakta puttrande och muttrande, plockade hon samman koppar och fat, ställde sig sen i det öppna fönstret, solade sig, sträckte sig ut för att se om hon kunde nå en av de svällande knopparna. Det kunde hon inte. Hon muttrade:

Husch. Badort? Va är det för trams! Slå dank och titta på lata tokar och tokor. Usch. Badort för äldre folk? Gammalt folk kan sköta sina krämpor hemma. Husch. Och så säger den där nippertippan till mig att jag ska klä mig enkelt! Usch! Som om det behövdes! Säga det till mig. Men i alla fall. De sa det i välmening. Det begriper jag väl, era tossor! Det var dumt att jag lät reta mig. Jag fick blodet åt huvut. Det var ert fel, hönor! Men i alla fall. Det retar mig att jag lät reta mig. Det har förstört dan för mig. Jag tror att jag får lov att ta

mig en smörgås.

Hon drog ut bordslådan, skar bröd och bredde, valde bland sovlet en stor skiva gåslever, späckad med den mustiga, eggande tryffeln. Hennes betryck lättade, skinande log hon med fettskinande läppar. Hon sa: Huschusch! Ja, se mat ja! Det är gott. Det är himmelskt gott! Och hon tuggade och beslöt att äta en till. Därav blev intet. Hon böjde sig fram och stirrade ned i lådan. Varligt och tveksamt tog hon upp en liten tingest, granskade, öppnade. Ett etui med en ring. En ring med två stenar. Diamanten som renar förståndet, safiren som helar sjuka hjärtan.

ANDRA KAPITLET.

En människa, som firar sin kära fars minne genom förtärandet av ett större antal välsovlade smörgåsar förefaller icke tillgänglig för romantik. Kanske finner man Lotten Brenners dotterliga fest krass — hennes far skulle i alla händelser ha gillat den. Han var i livstiden en man, som orubbligt höll blicken riktad på det praktiskt fördelaktiga. Carl- Edward Brenner, Lottens far, yngste sonson till den stora jorddrotten, hovmarskalken Brenner på Larsbo, hade varit militär, tog avsked som löjtnant med kaptens rang och ägnade sig därefter med iver åt en mångsidig merkantil verksamhet. Sedan han två gånger inställt sina betalningar, övergav han det egentliga affärslivet och sysslade med uppfinnandet av små praktiska ting, till synes obetydliga men helt säkert med förmåga att reformera vardagslivet, ifall de varit lyckade. »Brennerska smällen», en sorts sinnrikt konstruerad mina, som kunde försåtligt utplanteras i rum eller terräng till skydd mot tjuvar och kringstrykare och olydiga barn, vann en viss ryktbarhet och skaffade uppfinnaren en del processer — dock icke rörande patenträtt. »Brennerska smällen» blev sedermera namnet på de formidabla örfilar, som hans dotter Lotten något decennium senare vid högtidliga tillfällen utdelade.

Sedan uppfinningarna ekonomiskt sett slagit fel, övergick Brenner till poststaten och blev postföreståndare i en mellansvensk småstad. Hans kusin, ryttmästare Battwhyl (Ludwigs far) skänkte honom ett hus i sagda stad och en hustru, som utsetts bland pålitliga släktingar. Det var en liten kutryggig människa, stark och blyg. Hon skötte posten och hushållet. Undantagandes familjemedlemmarna torde få människor ha sett henne annat än genom postluckan. Kaptenen å sin sida förhand sig att icke vidare göra några uppfinningar. Däremot kunde ingen hindra honom från att uppfostra sina tre döttrar. Han gav dem Nyttan och Plikten till ledstjärnor och sökte inplanta hos dem ett stoiskt sinnelag och ett suveränt förakt för allt känslopjunk. Han sa dem, att de voro länets tre fulaste flickor. Det kan tyckas grymt men var välbetänkt. Skulle de kanske underrättas om detta faktum av någon näsvis glop eller elak väninna? Bättre att höra sanningen av deras egen ömme far. Vidare förbjöd han dem att läsa poesi av romantisk och sentimental art. Själv läste han gärna dylik poesi. Den klarsynte har en plikt att genomskåda känslopjunket. Tåras därvid hans ögon, är orsaken förargelse eller tobaksrök, korsdrag eller dåliga brillor. Dylika hängivna dyrkare av det nyttiga och föraktare av andra »värden», förbli anmärkningsvärt ofta fattiga på världsliga nyttigheter? Hur ska man förklara det? Låtsas de sin dyrkan, leka de sitt förakt? Ingalunda. Men ödet leker.

Enkannerligen ägnade kaptenen och postmästaren sin uppfostrande verksamhet åt äldsta dottern, Lotten. Han vankade omkring, undersätsig och grovlemmad, iförd en smutsgul skinntröja, mollskinnsbyxor, storstövlar och blank sliten huva. I ena näven höll han sin dotters lilla hand, i den andra en kraftig, broddad knölpåk. Han vandrade runt det leverbruna husets knutar, stötte då och då järnbrodden i en eller annan av väggarnas många, vittrande sprickor, bände upp och förstorade skavanken. Han sa: Lotten, min duktiga flicka, varför vittrar detta hus? Hon svarade: Därför att det inte underhålles. Riktigt. Och varför underhålles icke detta hus? Därför att vi är fattiga. Riktigt, riktigt! Och varför, min duktiga flicka, äro vi fattiga? Naturligtvis kunde hon ha svarat: Därför att kära pappa duger till just ingenting. Men alldeles som doktor Luthers katekes hade sina bestämda och allena riktiga svar, så hade ock kära pappas frågor sina — och hon svarade: Därför att det är vår arvelott. Han klappade henne på kinden, sa: Riktigt, min duktiga flicka! Envar

sin arvelott! Det gäller att se ödet stint i ögonen. Inga dumma fantasier, intet pjunk.

Med dylik åskådningsundervisning och därtill knippade utläggningar sökte han fostra sin dotter till ett stoiskt tänkesätt. Hennes uppgift blev det att i sin tur fostra de yngre systrarna. Ehuru hon ansåg faderns pedagogiska principer vara de högsta, fann hon dem lämpliga blott för starka själar. Gentemot systrarna använde hon en mera uppiggande metod, livade dem med ett och annat smicker och lät dem veta att fulhet och fattigdom kunna botas med konst och knep, flit och förtröstan. Sålunda hjälpte hon systrarna på traven, sin mamma i hushållet och såg dessutom till att kära pappa gick anständigt klädd och fick nödig tid — det vill säga dygnet runt — för sömn, måltider och filosofiska studier. Samtidigt bedrev hon sina studier och kunde ta sin student jämsides med ena systerns förlovning, sin kandidat jämsides med andra systerns bröllop. Som licentiat stod hon fadder till första syskonbarnet och som doktor, äntligen, följde hon kära pappa till kyrkogården. Den stränge utilistens och pessimistens filosofi bekände hon med mun, hjärta och hjärna — envar sin arvelott! — men handlade ofta nog annorlunda. Dylika inkonsekvenser — den tillämpade filosofiens säkerhetsventiler — bottna ofta i ett dubbelväsende, en högre och en lägre natur. Lottens lägre natur sammanhängde med modern, den krumma lilla människan som dagen lång dunkade stämplar på brev eller sorterade dem eller fejade i rummen och köket. Den högre naturen åter följde fadern på hans filosofiska vandringar bland trädgårdens risiga syrener och fruktträd.

En gång förde han sin dotter och sin pudel ut i trädgården. Dottern och pudeln voro hans favoriter: dottern kallade han »min fula flicka», pudeln fick heta »förfärans pudel och fasans kreatur» — sannolikt på grund av det arga utseende, som en viss snedmynthet, följden av en strid med en ovanligt stor råtta, förlänade honom. Utkommen i trädgården framtog postmästaren sin näsduk, som han genom några finurliga knytningar gav formen av en råtta. Han höll upp tingesten på flata handen och sporde: Vad föreställer detta? Hon svarade: En råtta. Han smålog illparigt och skakade på huvudet. Därpå band han näsduken i ett snöre och lät den dansa framför nosen på Förfärans Pudel, som ren sjunkit samman i ålderdomssvaghet och lättja. Efter några minuter började pudeln nafsa, efter ytterligare några reste han sig och förföljde den dansande råttan. Nu ropade postmästaren: Dansa! Dansa! Det åldriga djuret reste sig på skälvande bakben och utförde i sin upphetsning en ömklig dans förgäves huggande efter tingesten, som husbonden svängde över hans huvud. Till sist lyckades han fånga näsduken, skakade den ursinnigt och löpte bort under stolta morrningar och svansviftningar.

Postmästaren smålog, slöt ögonen och nickade bekräftande just som en experimentator då hans experiment utfallit efter förmodan. Han sa: Vet du, vad du nu har bevittnat? En liten händelse, som i olika former blott alltför ofta upprepas bland oss människor. Denna hund var i sin ungdom en arg råtthatare, fast han nu är för gammal för jakten. Än vidare lärde jag honom på sin tid att dansa genom att hålla ett köttstycke över hans huvud och ropa: dansa, dansa! Han var mycket glupsk — en egenskap som ålder och vällevnad också berövat honom. Varför jagade han nu, varför dansade han, varför skakade han ursinnigt näsduken som om den varit en levande råtta? Inbillade han sig, att det verkligen var en råtta eller ett stycke kött? Ingalunda. Han jagade och dansade för att en gång få känna sig grym och glupsk. De båda egenskaperna ligga oförkrympta i hans själ, änskönt deras mening och ändamål längesen vissnat. Likaså skall du bland människorna ofta finna ett maktbegär utan orsak, en glupskhet utan hunger, en sinnlighet utan ändamål, en grymhet utan syfte. Och kan du nu säga mig, slöt han med ett finurligt leende, kan du nu säga mig, vad näsduken föreställde i vår lilla lek eller vårt experiment? Den representerade det irrationella i livet, det oförnuftiga — lockfågeln, som utan förnuftig anledning väcker och gäckas med våra lidelser och drifter. Kan man se någonting löjligare och för förnuftet vidrigare än denna gamla hund som på sina stackars podagerben skuttar efter en näsduk och skakar den under triumferande morrningar som vore det hans arvfiende? Alltför ofta skall du bland människorna finna detsamma eller liknande — ett grymt gyckel utan annat syfte än grymhet och gyckel. Betraktelsen är icke muntrande men den är nyttig. I all synnerhet lämpar den sig väl för en fattig flicka, som livet skall bjuda många och stora missräkningar, om hon inte håller

blicken stadigt fästad vid det förnuftiga och nyttiga.

Det är inte sannolikt att dylika experiment, vart och ett för sig, gjorde särdeles djupt intryck på den utilistiske och rationalistiske postmästarens dotter. Hon vördade kära pappas bittra livserfarenhet: bildlikt talat kan man säga att hon satte den inom glas och ram. Dess levande innehåll hade hon knappast besinnat. Hon fick sitt straff. Samma dag utilistens dotter firade hans minne genom smörgåsätande, samma dag infördes något irrationellt, oförklarligt och onyttigt i hennes liv. Ringen i skrivbordslådan. Hur hade den kommit dit? Vi, som bevittnat Ludwigs magiska experiment, ana att just han smusslat dit ringen, kanske då han med handslag i lådan klandrade vällevnadens last. Men i vad avsikt? Ämnade han förbrylla sin fula fränka med en fager gåva? Ville han driva med henne, förmörka hennes förstånd för att bättre lyckas i ett ren planlagt gäckeri? Må herr greven svara, vi två våra händer.

I förstone var hennes förvåning måttlig och ofarlig. Hon granskade den vackra tingesten och erkände dess skönhet, sägande: Husch sånt bjäfs, uschuschusch! Varför ligger den i min låda? Hon ställde ringen i det öppna etuiet på bordet och började vanka av och an sugande sin halvslocknade pipa. Hon sökte ämne till en populärvetenskaplig uppsats. Varje gång hon passerade bordet, sneglade ringen på henne. Hon sneglade tillbaka. Hon sa till sig själv: Människan är den enda varelse, som älskar plikten för dess egen skull och jag ska skriva en uppsats.

Hon gick till bokhyllan, utvalde lämpliga uppslagsböcker och staplade dem på bordet. Vidare tog hon fram papper och penna, slog sig ned. Alltjämt blinkade ringen. Blinka lagom, kanalje! Jag ska arbeta. Var god och distrahera mig inte. Hon började skriva. Ringen störde henne. Hon sa allvarligt men milt: Om du inte aktar dig, stoppar jag ner dig i lådan. Du är inte nyttig till någonting, du lilla blinkmåns! Hon fortsatte att skriva, ringen fortsatte att blinka. Sneglande och skelande mellan ringen och papperet mumlade hon medlidsamt: Husch din lille uschling! blixtra och blinka det kan du! Men vad gör du för nytta? Se på mig! Jag skriver, jag skriver! Se hur det går! I morgon betalar jag tvätten. Hon fyllde första arket och började det andra. Hon sa: Tack gode Gud att du gjorde mig till en förnuftig varelse, som skriver uppsatser och betalar tvätten — men tag bort ringen. Hon fyllde andra arket och började det tredje. Pennan började sacka. Ringen blinkade. Pennan sackade än mer. Ringen blinkade. Hon stack pennan i hårknuten, korsade armarna, betraktade ringen Länge och grundligt. Hon yttrade barskt: Nu inbillar du dig, blinkmåns, att du är starkare och mäktigare än en tänkande, förnuftig, kvinnlig docent i anatomi. Det tror du? Husch, det är ett misstag. Men jag ska sätta dig på fingret. Det är med ädelstenar just som med ädla dygder — den, som bär dem, märker dem minst!

Så sagt stoltserade hon över sin list. och trädde blinkmånsen på vänstra handens ringfinger. Det gick trögt men det gick. Hon fortsatte att skriva sin uppsats. Ämnet visade sig vara ett kinkigt ämne. Hon slog flitigt i böckerna, slog med vänstra handen. Ringen blinkade. Äntligen måste hon le, hon sa till sig själv: Han är lustig som en barnunge, blinkar och gnistrar och konstrar med ögonen. Så log hon och skrev och slog och skrev och log. Hon tänkte: Det här blir en bra och gedigen uppsats, eftersom jag slår så ofta. Fast husch! Jag gitte veta, vad den handlar om ...

Hon reste sig från den lärda mödans bord. Den magiska ringen hade segrat. Hon gitte inte vetenskapa längre, hon gitte inte betala tvätten. Vad gitte hon då? Hon började svassa omkring i rummet med trippande spänstiga steg, fläktande med en solfjäder av veckat konceptpapper. Hon lät den glittra i fönstret, glittra framför spegeln, glittra i halvdunklet. Hon bar den hela kvällen och bar den ännu, då hon kröp till kojs. Det var ett oskyldigt nöje. Hon sa: I morron, blinkmåns, kommer din ägarinna och tar dig men i natt ska du sova hos mig. När jag vaknar ska du blinka vackert med båda ögonen. Jag har aldrig haft någon blinkmåns förr och aldrig kommer jag att få någon. Så sa hon och somnade, glad åt ringen fast hon inte visste varifrån den kommit eller vem den tillhörde eller varför den satt på hennes finger. Sådant är livet och sådan människan, att hon gläder sig mest, då hon vet minst.

Ren följande morgon kom straffet. Knappt hade hon slagit upp ögonen, förrän hon röck handen ur täcket och lät ringen blixtra. Hon sprang upp som en dansdocka, piruetterade på stöddiga ben och vinkade behagfullt med handen. Ingen som såg henne kunde tro annat än att hennes förstånd virrats, ehuruväl hon bar just de stenar, som bevara förståndet. Till sist beslöt hon dock att skilja sig från ringen. Hon suckade, hon drog, hon drog, hon suckade. Plötsligt brast hon i skratt. Ringen lät sig inte avlägsnas. Hon betraktade den ömt och sa: Har du fäst dig vid mig, blinkmåns? Är det kärlek för hela livet? Åter blev hon allvarlig och sa till ringen: Sker det inte godvilligt så går jag till gullsmen och låter behandla dig efter noter, har du förstått? Men i dag får du stanna eftersom du blinkar så vackert, din kanalje!

Ringen blinkade och stannade den dagen och nästa och nästa. Hon sa till sig själv: Min belägenhet är fasansfull; det är inte jag, som har blinkmåns — det är han, som har mig. Varför gick hon inte till guldsmeden? Frågan är inte lätt att besvara men hon utredde den med vetenskaplig grundlighet. Hon förutskickade, att hon vistades i en småstad, där så gott som alla människor känna varandra. Enkannerligen var hon själv en känd person på grund av sin samhällsställning, sin besynnerliga näsa, sina fräknar och sitt frimodiga väsen. Vidare — i småstaden råder en förtrolig ton och en stor nyfikenhet. Guldsmeden skulle tvivelsutan fråga, hur ringen kunnat fastna och var hon fått den dyrbara tingesten. Hon kunde svara antingen med en lögn eller med sanningen. Hon kunde säga: Jag fann den händelsevis i min skrivbordslåda. Tror någon människa att någon människa skulle tro henne? Går folk och slänger sina ädelstenar i annat folks skrivbordslådor? Nej. Alltså var det lögn. Begagnade hon sig däremot av en lögn skulle hon visserligen bli trodd men det skulle få tråkiga följder. Hon kunde säga: Jag har ärvt den efter en tant, som dog härförleden. Guldsmeden skulle tro henne och föra hennes ord vidare. Inom kort skulle det vara känt i vida kretsar att docenten Brenner ärvt en dyrbar ring efter en tant, som dog härförleden. Folk skulle säga: Vem var den tanten och varför bär människan inte något lite krusflor någonstans? Det ser fult och sjukt ut. Skulle hon kanske låta sy sig en sorgdräkt för att få ha blinkmåns i fred?

Naturligtvis tänkte hon inte behålla ringen. Icke förty gjorde hon allt för att dölja den. Hon undvek sina vänner, hon gick sällan ut men skrev på dörren med krita: Utgången! Hennes samvete knorrade men hon tystade samvetsgrant sitt samvete. Hon behöll ringen, därför att hon var tvärsäker att mista den. Ingenting var vissare än att dess ägare förr eller senare skulle uppenbara sig. Hon tyckte om ringen. Fingret svullnade, stelnade och småvärkte. Det gjorde ingenting. Alldeles som när en barnunge knäppte henne på trubbnosen — det sved men det var roligt. Hon var verkligen glad åt ringen. Hon tyckte att hon borde klä sig efter dess stånd och rang och värde men det föll sig inte så lätt. Garderoben var fattig och futtig. Likvisst ägde hon en kaschmirschal, ett under av brokig skönhet. Om den hade ren kära pappa sagt, att den var värd en förmögenhet. I varje fall var den hennes förmögenhet. Hon fasthöll dess flikar över barmen och trädde inför sin spegel. Hennes figur var satt och lågväxt men schalen föll i behagfullt vajande veck så snart hon krängde med axlarna och svängde med höfterna en smula. Ringen blinkade åt henne i spegeln och hon blinkade åt ringen. Hon sa: Husch, inte illa alls! Vore huvut borta, så såge jag närapå bra ut! Hon älskade ringen. Hon tänkte: Blinkmåns är inte en ring, han är en trollkarl och jag har blivit barn på nytt! Sirligt struttade hon omkring i kammaren, neg som en hovdam, piruetterade som en tådansös, viftade med solfjädern som en spansk señorita. Hon trodde, att hon lekte, men den som lekte var Ödet.

Dess redskap åter var Föreningen Lotten Brenners Ferier. De raska flickorna arbetade med nit och insikt för att göra det hela så krångligt och underbart, sammansvuret och hemlighetsfullt som möjligt. De planerade, diskuterade, spionerade, engagerade, telefonerade, telegraferade och förberedde stora ting. Ingen skall frånkänna dem talang för det tokiga, ej heller förneka att de arbetade i föreningens syfte. Ty vad är väl ferier? Vila? Ja visst. Men framför allt frihet från vardagens vardagliga vardaglighet.

När nu en rund vecka förflutit begåvo sig docenten Lizzie och studenten Djurling till Brenners bostad. De togo henne på sängen. Rynkande den junoniska pannan yttrade docenten Lizzie:

Brenner! Skriver du »utgången» på din dörr, så upphör att snarka. Det ena motsäger det andra. Men nog nu om detta bedrägeri. Säg oss strax: Var finns ringen?

Långsamt satte sig Lotten upp i sängen, långsamt steg blodet upp över halslinningen, långsamt smög handen med ringen fram ur täckets gömsle. Stunden var inne, leken slut. Blinkmåns blinkade, Brenner sneglade; hennes mungipor drogos i vinklar ned mot hakan. Hon sa: Här är han. Husch. Jag vet inte, hur det kom sig. Han slank på.

De båda sammansvurna stärkte varandra med blickarna och Lizzie fortfor:

Gott, Brenner. Jag förstår att en vacker ring kan slinka på. Men varför har den inte slunkit av? Ditt finger är svullet. På golvet ligger din späntkniv. Har du försökt hugga av ditt finger eller såga bort ringen? I dylika fall är en behändig liten guldsmed bättre än en stor späntkniv. Sanningen är den, att vi flickor misstagit oss på Lotten Brenner och hennes karaktär. Vi trodde dig vara en anspråkslös flicka, flärdfri och dygdig. Ludwig trodde annorlunda. Han sa: Jag tror att kusin Lotta är njutningslysten och fåfäng, sprallbent och klatschögd. Jag ska sätta henne på prov och gömma en kostlig ring i hennes låda. Är hon den ni tro, kommer hon inte att ge sig ro, förrän hon återställt ringen. Men jag inbillar mig att hon alls inte vill bli den kvitt utan behåller och gömmer. Så sa han och fick rätt. Men tror du inte mig, så fråga Brita Djurling.

Djurling intygade: Så sant som allt vad du säger är sant, så är det sant, vad du säger. Vi flickor ingingo höga vad till din ära och skulle vid det här laget varit ruinerade, ifall vi ägt något. Sen dess ha vi levat i stor spänning och en person, som vill vara okänd, har då och då klättrat upp i kastanjen och tittat in till dig. När han såg dig dansa omkring i nattsärken, då grät han ...

Lizzie avbröt: Tig, Djurling, när äldre student talar. Du, Brenner har visat oss din rätta karaktär. Vi hade tänkt dina ferier tillbragta i en fridfull trakt: vi ha i fantasien sett dig sitta på en idyllisk kyrkvall, rökande din snugga och talande om högre och lägre ting med bönder och moror. Falskt. Nu ämna vi sända dig till en främmande kust, där det mondäna nöjeslivet ter sig i skiftande former och praktfulla färger. Bort bio! Bort novellmagasin! Bort alla andrahandskällor! Du vill stå mitt upp i det brusande mondäna livet. Du vill göra din personlighet gällande. Ske alltså! Stig upp! Gör dig beredd!

Ansträngd av det kraftiga talet harklade Willman sin strupe. Strax därpå klappade det på dörren och en telegrampojke steg in. Han marscherade rakt fram till soffan och räckte Lotten ett telegram, svängde så om på klacken och marscherade ut. Lizzie sa: Lade ni märke till ynglingens allvar och stränga hållning? Just så föreställer jag mig Ödets sändebud i det grekiska dramat ...

Telegrammet var mera prosaiskt men icke förty märkligt. Det meddelade att Atlantic, ett hotell på den Främmande kusten, reserverat rum för docenten Lotten Brenner.

Brenner sa: Ni hoppetossor och tossehoppor göre eder icke besvär. Jag ska söka rätt på den där kyrkvallen. Där ska jag sitta i min overall och röka min snugga. Det passar mig, för jag hade en klok far och fick en allvarlig uppfostran. Gå nu er väg! Jag vill vara ensam med tvättfat och svamp. Hon spratt ur sängen och gick över knarrande tiljor bort till tvättstället. När hon åter lyfte händerna ur det kalla vattnet och av gammal vana vred på ringen — se, då lossnade den! Hon betraktade ringen rätt snopen, så log hon vemodigt och sa: Blinkmåns är klok, han vet att leken är slut. Tag ringen, flickor, och tag den genast. Genmälte Lizzie: Guldsmen får slå ut den. Till overall passar den inte men väl till dina nya toaletter.

Så sägande klappade hon i händerna just som en fe. Åter öppnades dörren och in trädde tvenne små kvinnor (Systrarna Lindvall) linhåriga, rödnästa och puckelryggiga. Båda hade spelande ögon, båda trippade lätt och nätt, båda buro tygpackor och annan härlighet under armarna. De liknade vänliga dvärgar bjudande gåvor åt prinsessan Snövit Törnrosa Brenner. De nego, de tego, de lade ifrån sig tygerna och snöto sig båda på en

gång. Lizzie pekade på Lotten, sägande: Se där, mamsellerna små, där står hon. Gör ert bästa, gör henne skön.

Strax började gnomerna kretsa runt Lotten, de fnöso, de möso och krafsade sig med pekfingret bak högra örat. Den ena sa: För Gud och sömmerskan är ingenting omöjligt! Brenner åter, i förstone förvirrad, började att pösa av vrede eller förskräckelse. Hon drog sig mot sängen. Den påpassliga Djurling hov upp ett rop och grep henne i armen, Lizzie tog henne i nacken och utbrast: Hugg i och håll fast! Somliga ska bjudas, andra trugas. Jag känner en människa, som är så tokig i pynt att hon stjäl andras juveler. Men när hennes vänner vill skänka henne fyra praktfulla dräkter, sparkar hon med tjocka ben, klöser och väser. Aj du markatta, klös lagom du anatomiska docent, du smörgåsätare, du juveltjuv! Håll i, Djurling, håll i! Och ni små mamseller, bred ut era skatter! Vi dansa med Lotten men vi lyssna till er.

Brenner domnade sakta, föll till föga för övermakten. Lizzie släppte sitt tag. Tyger draperades, modeller diskuterades, förslag korsade förslag. Brenner förblev trumpen och tyst. Under några pinsamma minuter svävade man i ovisshet om hennes tankar och avsikter. Djurling höll henne alltjämt hårt i armen. Först då hon svepts i ett rosafärgat tyg, som tycktes skänka mamsellerna huvudbry, bröt Brenner tystnaden. Hon sa: Nej husch då! Nej hör ni flickor! Jag tror närapå nästan att det klär mig! Nu släppte även Djurling sitt hårda grepp.

Brenner steg fram till spegeln. Svept i det rosafärgade, luftiga tyget vände och svängde hon liksom vaggad av en mild vind. Hon satte blinkmåns på fingret och lät den glittra. Hennes gröna små ögon glänste i kapp med juvelerna. Hon sa: Den passar till tyget. Jag lånar ringen över i sommar. Tror ni, jag får? Flickorna svarade med en mun: Säkert, Lotten, säkert! Djurling viskade till Willman: Hon är glad! Hon är salig! Vi ha gjort vårt. Måtte nu också Ludwig veta, vad han ska göra. Festligt ska hon ha, gamla människan, eller ska den lede ta Ludwig med hull och hår!

Gnomerna vecklade alltjämt ut nya skatter, mysande och förföriska. Deras förfarna fingrar smekte tygerna på den robusta undersätsiga kroppen. Brenner fällde en och annan anmärkning, saklig men barnsligt fri från den förnuftiga nyttans torrhet.

Lizzie steg fram till spegeln, mötte sitt junoniskt sköna anlete, en frejdad fakultets stolthet och fröjd. Bredvid den fagra, den fula. Hjärtlöst, orimligt, hjälplöst ful. Den fula log, den fagra icke. Hon lade armen kring väninnans skuldror, kinden mot hennes kind, den junoniska pannan sänkt. Hon tänkte: Inte vet jag, om Ludwig vet, vad han bör göra. Och inte vet jag, om vi vet, vad vi ha gjort.

Gnomerna möso, Lotten log med bred smal mun och med drömdimmiga ögon.

TREDJE KAPITLET.

I egenskap av stipendiat ålåg det docenten Brenner att till sina kommittenter avgiva veckorapporter över rön och iakttagelser på den Främmande kusten. Tyvärr bestodo dessa rapporter blott av vykort som förutom datum innehöllo hjärtliga hälsningar samt kortfattade upplysningar rörande vindriktning, vindstyrka, temperatur, nederbörd, samt veckans menyer i kort sammandrag. Emellertid var det ingalunda dessa rön och iakttagelser man väntat sig. Skarpa protester avlätos, utan resultat. Lizzie sökte lugna de harmsna kommittenterna med det påståendet, att en kvinnlig varelse, som ej skriver brev, sannolikt skriver dagbok. Vid stipendiatens hemkomst kunde man vänta ersättning för mödor och kostnader. Häremot anfördes att den hemlighetsfulla typ av människor, som hellre skriva dagböcker än brev, sällan låter andra granska dem. Lizzie svarade: Det händer stundom att en dagbok kommer bort för att följande dag återbäras av den rättsinnige upphittaren. Mycket tunna dagböcker tycks vara lättare att hitta och återställas redan efter någon timma.

Teorien visade sig riktig. Lotten Brenner förde dagbok, dagboken kom i sinom tid bort och återställdes. En del av dagbokens uppgifter bekräftas och förklaras i några brev från en viss J. M. som samtidigt med Brenner vistades på den Främmande kusten. Breven voro riktade till Ludwig, som gick i borgen för brevskrivarens sanningskärlek, list och hänsynslöshet. Han vägrade emellertid att röja hans namn, en vägran som sedermera skulle ådraga greven obehagliga misstankar och beskyllningar.

Det är tydligt att Brenner gick till sin ferieverksamhet med friskt mod och god vilja. Hennes åtgärd att ren andra dagen stifta bekantskap och inleda vänskap med hotell Atlantics kock vittnar om beslutsamhet. Ingenting överlämnades åt en bedräglig slump. Sedan mannen examinerats i skilda kulinariska stycken och vunnit godkännande med reservation för bristande insikter rörande såsers verkliga betydelse för salivbildning och matsmältning lämnades han — enligt dagboken — »trött men glad och tacksam». För övrigt — och ehuru det icke uttryckligen nämnes — torde man med skäl kunna antaga att hotellets direktion och personal denna afton gingo till sängs »trötta men glada och tacksamma».

Alla forskningsresande med erfarenhet torde vara ense däri att ett raskt och rationellt ordnande av lägerplatsen samt vänskapliga men energiska underhandlingar med infödingarna äro av största betydelse för expeditionens framgång. Under sin vistelse på den Främmande kusten behärskade Brenner så gott som fullständigt sin lägerplats. Hon kunde bestämma matsedeln, hon kunde öppna fönster som formellt taget inte kunde öppnas, hon stängde dörrar, som inte gingo att stänga, hon göt nytt liv i boys, som ledo av elakartad vestibulletargie, hon eggade städerskans ambition genom att rycka från henne borste och duk samt utföra en synnerligen föredömlig och effektiv städning. Korteligen — hennes verksamhet var gagnelig och respektingivande och hon rökte sin snugga, var och hur och när hon behagade.

Sedan hon sålunda ordnat för sitt dagliga liv på bästa sätt, steg hon ut på sin balkong och tog nejden i betraktande. Sand och hav. I sanden krälade människor, grävde ned sig i gropar, strödde sand för vinden, pladdrade. En ung kvinna gick ned till vattenbrynet och sedan hon doppat vänstra tån i havet, skrek hon av tillfredsställelse och satte sig att torka. Brenner tänkte: En tå — ett hav. Människan är liten men hon har stora pretentioner.

Hon tog på sig sin baddräkt och svepte in sig i sin nattrock. Hon hade ännu ej inköpt den lilafärgade storblommiga badrock, vilken längre fram — använd som laboratoriedräkt — skulle väcka ett visst uppseende inom akademiska kretsar. Ett liknande intresse tycks nattrocken ha väckt på badstranden. Plagget var inte vackert men hedervärt och praktiskt. Dess akademiska ålder uppskattades till tjugu terminer; dessförinnan hade det värmt kära pappa under okänt antal år. Det var ett plagg som krävde att hedras men ej att uppmärksammas. Icke förty kunde Brenner anteckna: Kanalje glodde på pappas nattrock, jag glodde på kanaljen; han blygdes, jag fnös! (Lizzie har påpekat att man här för första gången i dagboken möter ordet kanalje.)

Följande dag utvidgade Brenner programenligt sin verksamhet, hyrde en strandkorg och gick i sjön. Även nu väckte hon uppmärksamhet. Den duktiga Värmlandsflickan var en förträfflig simmare. Liten och rund, försedd med en reputerlig mage och betydande muskelstyrka, gick hon till botten som en gråsten eller flöt som ett fjun alltefter behag. Hon räknade sig som strandens enda dykand. Dynernas fauna bestod i övrigt av strandpiparen, tådopparen, vadaren och tumlaren. Till dessa sällade sig strandrävarna, lömskt kringstrykande varelser, som funno behag i vattenfåglar men skydde vattnet. De misshagade henne. I den mån tillfälle gavs, stänkte hon vatten på dem. Häpna och bedrövade, stannade de, slog bort vattenpärlorna och avvaktade i dum slöhet en ursäkt. I stället för ursäkt kom en ny och kraftigare skur. Då stockade sig deras andedräkt, de lyfte på hattarna — kanske till tecken att de godtagit ursäkten — och slunko skyndsamt bort över dynerna. Strandpipare, tådoppare, vadare och andra redliga vattendjur jublade. Men de kommo henne inte alltför nära, de kände sig lite ängsliga. Brenner tänkte: Var jag är, jag något lär! Jag tänker studera dem men det är bäst att de först få vänja sig.

Efter badet företog hon en upptäcktsvandring. Dessförinnan anställde hon några betraktelser framför sitt klädskåp. Där hängde den gula, den blå, den röda och den svart-och-vitrandiga eller zebran. Bakom prakten skymtade några enklare plagg samt en overall. Den gula var inte helt gul, ej heller den blå helt blå eller den röda helt röd men något namn skulle de ha. Genom vissa listiga kombinationer mellan de brokiga och zebrans över- eller underdel kunde hennes omgivning bibringas ett allmänt intryck av att hon ägde cirka åtta galadräkter. Hon var inte fåfäng men hon trodde kanske att de praktfulla varelserna på den Främmande kusten skulle lättare vänja sig vid henne, om hon själv vore praktfull. Hon gjorde toalett, hon valde den röda, hon betraktade sig i spegeln. Kanske tänkte hon: vetenskaparen skyr intet offer. Kanske tänkte hon någonting helt annat.

Få människor torde ha sett Lotten Brenner utan pincené, vilket sammanhänger därmed att hon utan pincené knappt såg någon människa alls. Den omtänksamma kommittén för Lotten Brenners ändamålsenliga utrustning hade emellertid inköpt en lornjett med falskt sköldpaddsskaft, en tingest som de funno utsökt mondän, chic, utmanande och fånig. Brenner hade provgått redskapet. Därvid visade sig dels att hon slog sönder mer än vanligt, dels att hon frös om näsan vilket åter hade till följd att hon gnuggade den röd och svullen. Man föreslog att lornjetten skulle bortslumpas. Brenner vägrade! Hon hade fattat tycke för lornjetten alldeles som hon fattat tycke för blinkmånsen. Hon beslöt att använda båda: pincenén för seendets skull, lornjetten för utseendets. Hon hade blivit en dubbelmänniska, vetenskapare och världsdam. Hon kunde mycket väl använda dubbla par brillor.

J. M., den mystiske meddelaren, har skildrat det intryck Brenners första inträde i kursalen gjorde på honom och hans vänner. Han skriver om detta intryck tre betecknande ord: Vetgirighet, Energi. Dödsförakt! Iförd en klarröd dräkt, delvis dold under en väldig kaschmirschal, fasthållen med den högra handen, lornjett i vänster hand, i hårtofsen en blå emaljfjäril, framskred hon mellan bord och kotterier, oberörd, tankfull, iakttagande, samtidigt soligt leende mot envar som syntes behaga henne eller rynkande pannan och putande munnen åt de obehagliga, men i sin fullständiga frihet från människofruktan höjd över båda sorterna. Jag antar, fortsätter skribenten, att jag själv skulle uppträda som hon, ifall jag befunne mig i ett etnografiskt museum. Här och var stannade hon, lyfte lornjetten till de pincenébeväpnade ögonen och granskade lugnt och ingående en detalj i en dräkt eller ett ansikte. Slutligen slog hon sig ned vid ett bord och beställde kaffe. Salen drog andan. Jag sa till min granne: Jag känner henne, hon har ett mycket stort namn inom sin vetenskap. Han frågade: Va är det för vetenskap? Jag svarade på en höft: Xenoangorafobiterapi. Det föll mig på tungan. Han sa: Man ser att hon är mycket lärd. Hon lever i en annan värld. En vanlig kvinna skulle hellre dö än gå klädd på det sättet. Hans ansikte hade fått ett ganska vördnadsfullt uttryck. Jag såg att han strax skulle föra nyheten vidare men att han först sökte stava igenom vetenskapens namn. Han sa: Hur var det du sa att den hette, den där vetenskapen? Jag svarade snabbt: Psykoanalytisk arteriosclerosagnosticism. Han mumlade: Ja visst, så var det. Han lämnade mig och strövade omkring bland sina dambekanta. En av dem vinkade mig till sig. Hon sa: Är det någonting medicinskt? Jag svarade: Det rör sig om barnsjukdomar. Min väns ansikte hade varit borgerligt vördnadsfullt, min väninnas uttryckte religiös vördnad. Hon sa: Tänk vad vi kvinnor gå framåt! Hon tillade: Undra sen på att hon inte bryr sig om, hur hon går klädd! Hennes yttrande stärkte min tillförsikt. Jag tror att jag slagit in på rätt väg. Jag tror att människorna här få svårt att förstå din väninna om man inte i någon mån förvirrar deras förstånd.

Så långt J. M. Brenner själv antecknar samma afton: Angenäm dag. Uppfriskande bad. Närgångna snobbar. Stänkte vatten på dem. Besök i kursal. Iakttog utan att iakttagas. Välklädd. I morgon kan jag slita lite på min overall. Jag vill vara chic men jag vill inte verka modedocka.

Emellertid tycks hon inte ha slitit sin overall varken den dagen eller de följande. Klädnotiserna visa att hon nedlade stor omsorg på sin toalett och rik uppfinning, då det gällde att skapa fyndiga kombinationer mellan de färgade, zebran och kaschmirn. Vid mondäna badorter florerar som oftast det ogräs man kallar flärd.

Hade den allvarliga människan, dotter av en sträng utilist, fattat tycke för flärd. Gudi klagat, därom råder ej minsta tvivel. Inte ens hon själv tvivlade men bar sitt öde med jämnmod. Man kunde ha väntat att denna vetenskapare skulle ha hyst ett visst intresse för havets medusor och copepoder, musslor och snäckor, fiskar och fåglar. Men nej! — på sin höjd intresserade hon sig för de arter som presenterades av hennes vän kocken. Språk-Lizzie hade uppmanat henne att ströva omkring i bygden bland fiskare och bönder för att uppspåra vissa frisiska ordstammar och deras förekomst i det levande språket. Till den ändan hade hon givit henne en dryg lista — Brenner läste listan till hälften, stoppade den i lådan och utbrast förnöjd: Vilen, vilen oroliga stammar! Hon dyrkade lättjan. Likväl kunde hon inte göra sig kvitt vissa yrkeslyten. Hon måste systematisera sitt material, men det skedde på ett profant och frivolt sätt. Hon talar om ensittare, tvåsittare, tresittare och mångsittare. En mera naturlig indelningsgrund är benen: rakbenta, bockbenta, hjulbenta och kobenta. En ung kvinna, som längre fram skulle ingripa i hennes öde, karakteriseras i förstone som »ensittande, tre-flörtig, rakbent, rödhuvad strandpipare». Andra indelningsgrunder äro av mer social natur. Formeln »herrn-utan-fru», »man utan fru med fru utan man» är lättfattlig. Svårförståeligare är formeln: »man med fru utan man med fru». Obegripligast men till sist ofta förekommande är »han med och utan henne». Slutligen finna vi rätt ofta benämningen »hon utan». Mångt och mycket tyder på att »hon utan» hette Lotten Brenner.

Hennes lättja var uteslutande andlig. Kroppsligen slet hon som en slav. Stödd på en bockhornad knölpåk med snuggan i munnen strövade hon oförtrutet av och an, upp och ned bland dynerna, svettades och bolmade. Hon gick med kraftiga steg bland de badande, blicken ofta riktad mot skyn. Var hon gick fram uppstod blånader och verop. Hon sa: Blås på det, så går det över! Klev vidare. Så småningom tog man varning, rullade snabbt åt sidan eller kravlade in i sin befästade strandborg, när hon nalkades. I trots härav steg för varje dag hennes folktycke. Hon skaffade sig icke några bestämda vänner, knappast bekanta — undantagandes kocken. Varför skulle hon ha gjort det? Hemma hade hon vänner och bekanta. Hon prisade Vår Herre som skapat den främmande kusten och det badande folket. Denna hjord — i dagboken kallad badianerna — tillhörde henne men hon tillhörde icke hjorden. »Hon utan» tillhörde ingen.

Likvisst blevo hennes badtimmar snart folknöjen. Då hon med kraftiga skutt, nattrocken fladdrande, störtade fram över dynerna mot havet, strömmade badianer till, några djärva vadare följde henne ut på halvgrunt vatten, enstaka tumlare ända bort till Sälklippan. Hon kravlade uppför klippan — inte olik en klättrande jättekrabba — gick fram till stupet, lyfte armarna till språnget. Småbadianer skreko och piskade vattnet med sina små nävar, tumlarna tumlade, vadarna togo i ring och dansade till hennes ära, då den frustande munnen, de blinkande ögonen och den platta hjässan med kvinnans skönaste prydnad åter döko upp ur djupet. Hon sam in mot land, reste sig, trampande vatten, och befallde: Stenar! De skickligaste slungarna sprungo strax runt på strandbädden, sökande svarta stenar, funno, kastade en efter en. Hon tog sikte, dök, kom upp med stenen, kastade den tillbaka. Jublet växte, strandpiparna pepo och viftade med sina mångfärgade slöjor, småbadianerna rullade skriande runt i vattenbrynet, vadarna dansade, tumlarna piskade upp kaskader och mitt i ringen stod fula Brenner grinande och log, sträckte ut sina muskulösa armar, eller korsande dem över barmen — huvudfiguren i en muntert stilad jättefontän.

En kanalje tycks ha förstört nöjet. Med hatten i hand gick han omkring bland de icke badande åskådarna, tog upp kollekt. Skämtet lyckades bland de uppsluppna gästerna, som kanske trodde att det rörde sig om ett välgörenhetstrick. Brenner skriver: Kanaljen är dum eller elak. Det rår en kanalje inte för. Jag tog pengarna och köpte mig en käpp.

En käpp? Man kunde tänka sig en grövre knölpåk, inköpt i krigiskt syfte. I själva verket en nätt och spröd liten tingest, ett rör med silverskålla. Vidare inköptes sidenband i de »brokigas» färger, knötos i rosett under skållan. Den bockhornade knölpåken försköts! Än värre — pipan ersattes av cigarretten. Brenner skriver: Jag är en enkel människa men jag vill inte vara till åtlöje.

Förargelsen blev inte långvarig. Ett par dagar efter kanaljens illvilliga uppträdande skriver hon med stora bokstäver: I dag fick Lotten Brenner tvillingar! Den ena heter Lieschen, den andra Luciechen, tillsammans heter de Lissilussi. Efter detta blir det ett ständigt kacklande om Lissilussi. Lissilussi hit och Lissilussi dit, Lissilussi upp och Lissilussi ned, Lissilussi hela dagen. Men barnskaran växer hastigt. En vecka senare annoteras: Nu har jag tolv ungar. Hur förhöll det sig med denna rikedom?

Utan tvivel stod den i samband med den hemlige rapportörens propaganda bland det badande folket, enkannerligen dess mödrar. Ryktet att en framstående förmåga på barnhygienens och barnsjukdomarnas område vistades inom räckhåll spred sig snabbt och förhärjande. Oro tändes, cirklar rubbades, band brusto. Kunde man lata sig i strandstolarna eller roa sig på tennisbanan eller flörta i kursalen, alltunder det att fenomenet Brenner fritt, oinfångat, outnyttjat strövade omkring på strandbädden? Bort brottsliga lättsinne! Mödrarna drogo i fält, väl ej i samlad trupp utan var för sig smygande, listiga. Fällor gillrades. Ett barn eller flera utsattes i någon sandborg som fenomenet under sina vandringar brukade passera. Man väntade. Hon kom. Hon knogade förbi. Man suckade besviken. Man väntade. Hon kom tillbaka. Och nu! Hon stannade vid borgen, betraktande de små, som flitigt grävande lät sanden yra kring zebran med kaschmir, kring näsan med pincenén, kring den platta hjässan med kvinnans skönsta prydnad. Och nu! Sakta framglider ur sitt gömsle en vän kvinna, hon ler blygt, urskuldande men betvingande, hon nalkas den vetenskapliga, hon smyger sig intill henne, hon börjar ett samtal, hon uttrycker vissa farhågor, undrar, ber om råd. Rätt vad det är sitter Lotten Brenner på sandhögen, ett barn mellan sina händer. Hon klämmer på barnet? Varför? Kanske därför att hon till vardags är docent i jämförande anatomi. Kanske för att någonting göra. Kanske för att den lilla är mjuk och varm och len. Hon blåser ett moln av rök mot den tillbedjande moderns ansikte och säger kort och bestämt. Det är en bra unge, den håller att ta i. Så går hon vidare. Mot nya försåt.

En efter en, eller parvis eller skockvis trugade man på henne barnen. De stulo hennes tid, de smutsade ned den blå och den gula, den gröna och den röda. De läto henne svettas, slita och släpa. Hon kallade dem sandloppor. Envar, som besökt den Främmande kusten, vet fuller väl att sandlopporna hör till dess plågor. Likväl klev hon var morgon ut på sin balkong, satt handen som lur och ropade: Loppera, loppera, loppera! Alldeles så plär jäntor och moror i hennes hembygd ropa: Kollera, kollera, kollera, kooom! Kollera komma, loppera kommo. Från den vita sanden utanför balkongen studsade de upp och ned, upp och ned just som loppor. Hon klev över räcket. De dansade omkring henne. De slogo sig ned i en sandborg. De utfordrades med karameller och saft. Runt borgen stodo mödrarna, leende, vördnadsfulla men undrande. Och någon säger: Hur är det, doktor Brenner, hur förhåller det sig med barn, karameller och saft? Hon stryker sig över trubbnäsan och svarar: Karameller är mycket, mycket nyttigt för barn. Det stärker magen. En annan inskjuter: Hur är det, doktor Brenner, får de inte magknip? Då stryker hon sig två gånger över trubbnosen, stirrar stelt genom brillorna och svarar med avgörande kraft: Magknip är mycket, mycket nyttigt för små barn. Det vidgar erfarenheten och stärker karaktären. Sandlopporna hoppa, mödrarna draga bort. De säga till varandra: I vår ungdom hettes det annorlunda. Men så är det! I dag sant, i morgon lögn. Sådan är vetenskapen!

Lotten Brenner åter drog ut ur sandborgen, följd av sin skara, hon vandrade manhaftligen och glad genom bokdungar, fyllda av majbaggars vingsus, över slätterna bort mot byarna. Varför höll hon sig inte längre bland dynerna? Barn vill ha nytt. I byarna träffade de andra barn, bönders och fiskares. Nya barn, nya lekar, nya karameller. Husch! Husch! Ståtlig och burrig som en kycklinghöna skred hon fram i den flyktiga flocken, höll den samman med skrockande skratt och lätta små hack. Varför övergav hon dynerna? Därför att Lissilussi ville till byarna. Lissilussi var favoriten. Lissilussi gick i spetsen. Lissilussi befallde. Tiden var den lissilustiga tiden.

Varför övergav hon dynerna?

Blinkmåns fel.

Blinkmåns? Den magiska ringen?

FJÄRDE KAPITLET.

Hon la sig till med tvillingarna alldeles som hon lagt sig till med blinkmåns — till hälften tog dem, till hälften, fick dem.

Bland alla badianer har ingen väckt docenten Brenners uppmärksamhet i sådan grad som den rödhuvade strandpiparen. Denna unga kvinna av det badande folkets stam hade uppfört sin strandborg i närheten av hotell Atlantic. Då och då stack hennes guldröda, mjukyviga hår upp över borgens krön, lockande kringsmygande strandrävar. Ett underbart hår. Än liknas det vid guld, än vid glöd: än påminner det om Tizian, än om Melozzo da Forli. Hela människan är sagolikt skön. Brenners beundran är uppriktig. Hon skriver: Om jag vore så vacker, skulle jag bestämt vara dum. Jag vånne, jag vore.

Den yttre prakten motsvaras ej av inre skönhet. Brenner antar, att hon är dum, listig, loj och lättsinnig. Hon anför inga bevis. Allt tyder på, att Rödluvan varit en stillsam, tillbakadragen badian. I borgen rådde tystnad. Blott vid middagstid och i skymningen hördes ett långdraget, mjukt läte. Det var en lockton och kan fonografiskt återgivas som: liiisch-lusiii-schön-lusiii-liiii-schön —

Så snart denna lockton förnams, greps Brenner av en märklig oro. Befann hon sig i matsalen övergav hon den möraste filet, den fetaste höna för att skynda till sitt rum. Hon röck av sig pincenén, tog fatt på kikaren och kom flåsande ut på balkongen. En spännande kikarjakt började. Var höllo tvillingarna hus, varifrån skulle de komma? Hon letade, muttrade och puttrade. Äntligen döko de upp i synfältet. Hon följde deras marsch mot den moderliga borgen, grymtade och småpratade. Sällan förlöpte deras vandring utan äventyr och hinder, som hon högljutt kommenterade. Lättroade, loja badianer samlades utanför hennes balkong och lyssnade tacksamt. Hon märkte dem ej. Hon sa: Så där ja, där är vi! Labba nu på! Rör på pinnarna! Hör vi inte att moran piper i borgen? Här ligger borgen. Inte knuffas! Usch! Inte klösas! Lussichen, hör du vad jag säger! Nej titta! Nu slåss de! Släpp håret din lilla markatta! Nä titta, nä titta — de slåss!

En röst säger: Det stämmer. De slåss. Fem, sex gånger dagligen går det löst. Det är elaka barn.

Brenner fäller kikaren. Hon vet, vem som talat. Det är en person, som chikanerar henne gång efter annan. Han kallas kanaljen. Hon ger honom en basiliskblick. Den har ingen verkan. Han står nedanför balkongen och stöder sig makligt mot dess räck. Han lyfter icke på hatten och presenterar sig icke. Brenner skriver i dagboken: »Jag är dock en dam». Orden förefalla märkliga — det är enda gången hon gör anspråk att vara »en dam». Hon harklar sig och spottar över räcket.

Kanaljen upprepar: Det är elaka barn. Jag skulle gärna vara av med dem. Vill ni ha dem? Jag tror att ni vill. Så snart mamman lockar, kommer ni utfarande med kikaren. Folk brukar samlas här för att titta på er. Ni ser mycket lustig ut. Roar det er att vara lustig eller är ni det ändå?

En världsdam besvarar inte näsvisheter. Lotten Brenner spottar än en gång över räcket, går in till sig och smäller igen dörren.

Stora strandborgen fick ett tillbygge — en sandgrotta. Två kullstjälpta strandkorgar utgjorde stommen, gärdades och täcktes med sand. Brenner stävjade sin nyfikenhet, stod i skymundan och kikade. Badianer började vanka av och an utanför balkongen. Hon lät dem vanka. De tröttnade och skingrades. Då smög hon sig ut, klev över räcket, hoppade ned. Hon föll på knä framför grottans öppning och kikade in. Hon blev het i huvudet av iver och ansträngning. Någonting rörde sig i grottan. Hon viskade varligt locktonen: Liiischlusiiisch. Två små ansikten skymtade i öppningen. De morrade och visade tänderna. Hon försökte klappa dem: de nafsade efter fingrarna och försvunno. Hon la en strut karameller i ingången. Struten

försvann. Hon höjde sig ned, bakdelen högst, just som en bedjande muhammedan. Det smackades, det knaprades i grottan. Hon stack in armen, trevade. Vassa små tänder höggo henne i handen. Hon stack in båda armarna. Sanden rasade över hennes huvud. Hon glömde all försiktighet, skrattade och pep. Platt på magen försökte hon kravla in i grottan. Korgarna välte, sanden yrde, borgens väggar rasade. Där satt hon, halvt begraven i sanden, bredvid henne döko två små huvuden upp. Hon liknade en jättehöna med två kycklingar stickande fram ur de uppburrade fjädrarna. Hä! skrek hon. Hi! skrek hon. Husch! Jag skulle vilja ha ett par såna där som de här! Så tvärtystnade hon, spottade sand, ordnade nödtorftigt zebran och den röda kjolen. Kvinnans skönaste prydnad föll i stripor över ansiktet.

Framför henne stod Rödhättan och kanaljen.

De begärde varken förklaring eller ursäkt. Det retade henne. Naturligtvis kunde hon ha bett om ursäkt ouppfordrad. Men det föll henne inte in. De betraktade henne som man betraktar ett underligt djur eller en oansvarig människa. Den smäckra damen stod där sirlig och rakbent, felfri i sin baddräkt, armarna korsade under barmen, väl formad och överlägsen. Hon riste sitt guldröda hår, rynkade pannan, pekade på den raserade borgen. Kanaljen sa: Borgen är kaputt. Det gör ingenting — vi får ta nya tag! Men hur ska vi skydda oss för framtiden? Hon är på jakt efter tvillingarna. Hela stranden vet, att hon brukar sitta på lur på sin balkong. Hon vill ha dem. Det tjänar ingenting till att sträva emot. Vi skänker henne tvillingarna.

Brenner reste sig. Kanaljen böjde sig hastigt fram för att stödja. Hon gav honom en kraftig puff med armbågen, drog upp Lieschen ur sanden, drog upp Luciechen, behöll deras händer i sina. Rödhättan sa: Min man anser att det är hans barn och jag kan inte ge bort dem. Men jag kan låna ut dem. Om det är lämpligt för dig?

Hon betraktade oavvänt sin kavaljer. Nu hände någonting besynnerligt: Kanaljen rodnade! Man skulle knappt tro, att kanaljer kunna rodna. Men han rodnade och svarade vresigt: Lämpligt? Mig är det likgiltigt. Det är inte mina barn. Brenner sa: Kom småttingar! Jag har mera karameller.

Så började den lissilustiga tiden.

Kommittén, som sänt stipendiaten Brenner till Främmande kust, fick äntligen rapporter. De handlade mest om tvillingarna, deras dygder och odygder, deras aptit och hälsotillstånd, deras uppfinningsförmåga då det gällde att försätta en stadgad människa i trångmål och äventyr med hundar, bockar och tjurar eller få henne att fastna i fisknät eller rutscha ned i märgelgravar. Deras krav på nöjen voro anspråkslösa. Hon behövde blott plumsa ned i ett dike eller sätta sig bland ettermyror för att göra dem överlyckliga. Brenner och barnen erövrade landsbygden, byar och fisklägen, värdshus och bondgårdar. Brenner påstår att hon med säker hand ledde sin skock, tvillingarna och de övriga barnen. Rapportören J. M. däremot anser att tvillingarna ledde Brenner och de övriga barnen. De förmådde henne att uppföra de lustigaste danser genom att smuggla ollonborrar i hennes linne. Hon blev populär bland bönder och fiskare. I små byar och fisklägen är det sparsamt med nöjen. Stundom slöto sig bybarnen till de små badianerna och hennes skara blev stor som fårahjordarna på slätten. När hon om kvällarna återvände till stranden, möttes hon av mammorna, rikt pyntade, fagra kvinnor. De ödmjukade sig inför henne, vänskades och fjäskade. Hon var barnens favorit, hon hade makten. Hon kunde ha befallt över hela stranden, ifall hon haft lust. Men hon hade inte lust. Hon skrev till Lizzie: Husch vad jag lever! Husch vad jag är omtyckt! Husch vad jag svettas! Husch vad jag har roligt! Mammorna fjäska för mig — det ger jag katten! Sprättarna grina — det ger jag fanken! Ungarna hantera mig efter behag. Bli de trötta, får jag saklöst bära dem. Det är i alla fall mindre tröttsamt än när de inte är trötta. De ta ingen hänsyn till min ålder, mina krafter, min smak eller mina känslor utan behandla mig ackurat som en mor. Ändå har jag dem bara till låns.

Kommittén svarade:

Stipendiat Brenner! Vi är inte nöjda med er. Ni drar omkring på landsbygden med en skara barnungar. Vad är meningen? Önskar ni utbilda er till parktant? Kom då genast hem. Här finns fullt upp med elaka ungar. Vi ha med dryga kostnader sänt er till den Främmande kusten, försett er med vackra kläder och lånat er en dyrbar ring. Vi fordra att ni snarast återupptar edra studier rörande badianernas intressanta liv på stranden. En fågel har sjungit, att ni som oftast vandrar upp till en gammal kvarn, där ni slår er ned och betraktar badlivet genom en kikare. Är ni omtöcknad? Ni skryter med att mammorna fjäska för er, fyllda av tacksamhet, emedan ni tar vård om deras barn. Vi förstå dessa badianskor. Ni skriver att sprättarna grina åt er. Vi förstå dessa badianer. Enligt vår erfarenhet förekommer bland alla vilda, ociviliserade stammar vissa förberedande krigslekar, som kallas flört, kurtis med mera. Vid dylika tillfällen är barn obekväma. Man kan måhända säga att ni utför en god gärning. Kommittén undanber sig på det bestämdaste alla goda gärningar. Kommittén fordrar, att ni roar er och studerar på avtalat sätt. Kommittén förbjuder er att uppträda som barnpiga och driftkucku. Kommittén uppmanar er att följa studieplanen vid äventyr att eljest förverka vårt förtroende. Å Kommitténs vägnar: L. Willman, docent. B. Djurling, student.

Brenner log, gned sin näsa och muttrade: Driftkucku? Om jag är driftkucku för badianerna här eller tossorna där — det kvittar. Envar sin arvelott! I dagboken skrev hon: Flickorna kalla mig driftkucku. Kanske det, kanske. Härförleden en kväll gick jag på stränden. Ett par nippertippor bakom mig sa: Där går hon, som lånar barn! Än sen? Inga barn har jag och inga barn får jag. Du store Långivare skämmer du ut mig för det? Blinkmåns har jag också lånat. Blinkmåns vet inte att jag har honom till låns. Jag är hon, som lånar.

Det där om kvarnen ägde sin riktighet. Högst på randen ovan stranden, på åsen ovan badparken, golfplanerna och ängen står en väderkvarn med två vingar. Mjölnaren är flitig, mälden är riklig, kultjen styv. Vingarna svinga, stenarna gränga. Hit förde Brenner sin hjord på bet. Hon slog sig ned och lät hjorden spridas över ängen. En kilar hit, gräver och påtar, en kilar dit, bryter och slår: andra klänga upp i lummiga bokkronor, rista ned majbaggar, som är nyttiga till mycket — till fiske, till hönsmat, till menageridjur i tändstickslådor. Barnen kila kors och tvärs, taga jorden i besittning. Brenner sitter på en grå, mossluden bänk strax framför vingarna. Hon tolkar deras entoniga gnäll: Lämpligt för dig — lämpligt för dig —

Framför henne breder sig hela vida havet, högblått, inrutat av vitt skum. På den gulvita strandremsan, som inte tycks bredare än hennes hand, vältra och kräla badianer. Vinden är ljum och salt. Vackra kvinnor leka i sanden med brunbrända män — ögonleken, skrattleken, skämtleken, sprattleken, viskleken, aningsleken, stilla leken, tysta leken, drömleken. Vinden vyssjar, havet vaggar, vinden viskar: Havet är stort, människorna små!

Vingarna gnälla: Lämpligt för dig — lämpligt för dig —

På äng, över fälten, i boklunden ila och kila små badianer leka med stenar, leka med strå och blomst, kvistar och löv, myror och majbaggar. Leka med allt och intet, leka med leken. På bänken sitter fula Lotten och lyssnar till vingarna: Lämpligt för dig — lämpligt för dig —

Lämpligt? Vad är lämpligt? Att hon sitter ensam på åsen i stället för att gassa sig bland badianer? Nej. Orden gälla strängt taget icke henne. De fälldes av Rödhättan då Brenner lånade hennes ungar. Men de riktades inte till Brenner. Till kanaljen.

Hon reser sig och lockar: Loppera — loppera — loppera — koooom — Det är kväll och hon skall återbörda dagslånet. De komma, släpandes och gängligt slängandes. Alla äro de trötta, alla vilja bli burna, åtminstone de riktigt små. Hon måste välja bland de trötta de tröttaste. Tvillingarna äro alltid tröttast, vilket förklaras därav att de rasa mest. Alltså hyvar hon upp dem på de kraftiga, kullriga skuldrorna, stöter staven kraftigt i jorden och vandrar kringkretsad av horden. Snart kvickna tvillingarna till och begynna sitt kiv och klös än bak hennes nacke är framför den trubbiga näsan. Det bekymrar henne föga, hon stegar ned mot stranden,

hon går från strandborg till strandborg, hon skiljer ut ur hjorden: Här har ni era — här har ni era. Mammornas fjäsk går henne förbi och kavaljerernas diskreta grin. Hon stegar tryggt vidare, hjorden tunnas ut, hjorden försvinner, alltjämt grensla tvillingarna hennes skuldror, gnabbas och käbbla. Hon stannar ett stycke från hotell Atlantic.

Framför stora borgens åter resta murar sitta Rödhättan och kanaljen på var sin sida om ingången, benen uppdragna, händerna knäppta kring knäna. Stumma, orörliga, sagolikt vilande som ett par solbrända pingviner, oberörda av allt, oberörda även av varandra. Tvillingarna glida ned för att springa mot borgen. Hon griper dem plötsligt i läderskärpen, och bär dem som två paket upp mot Atlantic. Stucken ned i sanden står staven ensam och kal som ett förvissnat träd.

Det lider mot kvällsvard och säng. Hon söker flickan, tvillingarnas bonne. Lieschen eller Luciechen, en av de i skärpen dinglande, pladdrande små säger: Jag vet var hon finns! Hon är hos kocken. Kocken? Brenner släpper paketen. En halvtimme före maten är jäntan hos kocken! I sanning — husch! Blodet stiger henne åt huvut. Det måtte bli en skön stek — bränd och bra och bra bränd! En redlig ordningens och nyttans träl får tåla mycket i en värld av flärd och fläng. Dock givs det gränser!

Brenner säger: Var är hon? För mig dit. Strax! Nu är det tvillingarna som fatta tag i overallens läderskärp; som parhästar, två ponnies framför en stor landå släpa de och dra, kröka de nakna små fötternas tår och borra dem kraftigt i sanden. Landån kommer i glid, farten ökas, de springa förbi hotellfasaden, de svänga och slänga kring hörnet, de rusa gnäggande över köksgården mot bokdungen i backen, de frusta och gny. I den lummiga, gröna småboksbacken sitter kocken blänkande vit och med ett högt vitt torn över hjässan. Bredvid honom halvligger flickan. Ekipaget svänger upp framför kocken. Han stirrar häpen på Brenner, hans blick är dum och sömndrucken, hans uppsyn är ovärdig en kock. Flickan springer upp så nätt, slår bossen av korta kjolen, ler mot barnen, ler mot Lotten. Den bistra pekar på Lieschen-luciechen, befaller: Tvättas, äta, gå i säng. Spänner hon så blicken i kocken, säger: Är — steken — bränd — ännu? Gud vare tack, nej — — nej — mumlar kocken, skjuter upp och springer över gården, hållande med båda händer kvar den upptornade vita huvan.

Brenner går till sitt rum. Så erinrar hon sig att staven står kvar på stranden. Hon hämtar staven. Alltjämt sitta de båda bilderna orörliga på var sin sida om borgens öppning. Varför går hon dit? Hon stannar framför Rödhättan. Kvinnan ser upp på henne med samma häpna, dumma, solbländade, sömndruckna blick som nyss kocken. Hon mumlar någonting. Har barnen varit besvärliga? Brenner trycker på svaret. Hon vill inte svara. Det är inte hon, som svarar men det är i varje fall hon som säger: Besvärliga? Nej. I alla händelser ha de inte besvärat sin mor.

Rödhättan reser sig långsamt; den smäckra kroppen tycks ha stelnat eller stelnar just nu. Blodet åter får livligare puls och ansiktet färg. Brenners ord kan tydas på flera sätt, hennes ton blott på ett. Den är mättad av en förtäckt men tydligt förtäckt anklagelse. Kanaljen, ditintills orörlig, som vanligt utan att hälsa, ser en sekund upp på fridstörerskan, vänder så åter blicken mot havet.

Plötsligt förstår Brenner, vad det är hon vill. Det är någonting mycket enkelt och lättfattligt; hon vill jaga bort människan. Varför hon vill jaga bort henne är inte lika enkelt och lättfattligt. Men hon grubblar allra minst över den saken. Hon grubblar inte alls. Hon bara söker, söker och söker. Söker vad som helst, som kan få den rödhuvade att taga till flykten. Ingenting finner hon! Sökandet hetsar upp henne. Hon är färdig att klappa i händerna, stöta med påken, ropa: schas! schas! Då säger Rödhättan, högdraget: Får jag fråga — var är mina barn? Högdraget! Det kom som en lättnad, en svalkande balsam denna högdragenhet. Brenner sluter ögonen till tvenne glittrande, grågröna strimmor. Munnen blir bred som en gäddas käft och hon svarar:

Hur ska jag veta? Vad allt kan inte hända små barn, som sakna moderns ömma vård? För min del tror jag,

att pigan plockar dem som bäst och kocken steker dem till kvällsvard.

Aftonskyar stryka över Rödhättans ansikte, hon skakar kraftigt den guldröda prakten, vänder och går, smidig i gången, smäcker i kroppen. Till kavaljeren ej ett ord, från kavaljeren ej en blick. Brenner står stödd mot staven. Varför går hon inte? Hon har nått sitt mål men går inte. En minut, två, tre. Då suckar kanaljen, gör en åtbörd, matt fast hövlig, säger: Var så god och tag plats!

Verkligen. Hon sätter sig. Sjunker ned på samma plats där nyss Rödhättan satt. Kanaljen famnar åter sina knän, Brenner håller staven med båda händer, stöder hakan mot armen. Vinden har mojnat. Silvernätet av skum flyter sakta samman till vita, lätta poffar. Vattnet blir dunkelrött. Båda stirra de mot solen. Båda tiga. Allt är tyst.

Slår så hotellets fasadur sju mjukt klingande slag. Strax drilla ilsket de små klockorna i Atlantics korridorer. Det är dags att töra den brända steken. Kanaljen reser sig ljudlöst, han står ett ögonblick stilla framför Brenner, böjer ett grand sitt huvud, säger vänligt: Tack, tack. Tack för i afton. God natt.

Han går med långa tysta steg bort över sanden.

Brenner skriver i dagboken: Nu vet jag, hur det känns att vara löjlig. Vidare skriver hon:

Jag önskar jag visste, vad blinkmåns tänker —

Tänker? En ring?

FEMTE KAPITLET.

Lotten Brenner skriver: En ful flicka behöver inte någon erotisk moral. Det räcker att vara ful. I min tidiga ungdom blev jag kär i en pojke. Jag kysste honom. Pojken sa usch. Min erfarenhet lär mig, att pojkar inte tycka om att kyssas. Mitt hjärta liknar ett dyrkfritt kassaskåp som ingen ens bryr sig om att dyrka. Därför att det är tomt.

Tja?

Dagbok och rapporter visa, att här som så ofta högmod gått före fall. Hon föll offer för tidens nöjeslystnad. Hon beslöt att dansa. Hennes far, den stränge utilisten, har sagt: Till sitt tjugonde år dansar kvinnan för dansens skull; till det trettionde av kärlek till en eller flera män; till det fyrtionde dansar hon av fåfänga; till det femtionde i desperation; dansar hon efter de femtio, så sker det i ursinne eller för att lära barnbarnen. Lotten sa nu till sin kära far att hon ämnade dansa av pur fåfänglighet med ett stänk desperation.

Den lättsinniga kommitté, som manat henne att göra sin plikt och roa sig, skulle få sin vilja fram. Av den röda och den gröna komponerade hon en praktfull eftermiddagsdräkt. Ett litet skrin framtogs, en gåva av kommittén. Hon öppnade skrinet framför spegeln med en behagfull rörelse och högdragen min. Hon sa: Fint folk använder sånt; jag med. Skrinet innehöll utsökta skönhetsmedel. Hon pudrade sig, hon använde läppstiftet, hon färgade ögonbrynen eller de ställen, där ögonbryn bort finnas. Gick sen till tvättstället, tvålade in ansiktet, stack huvudet i vattnet, gnuggade och gned. Hon granskade sin spegelbild med nöje och tillfredsställelse. Hon sa: Bad är hälsa, hälsa är skönhet: huschlala, va lilla Lotten är röd och grann! Hon stack en ros i hårknuten, sa: Nu ser pojkarna, att jag vill dansa.

Hon begav sig till strandens kasino, där badianerna dricka te. Salen var väl fylld, borden upptagna. Allenast den fyrkantiga upphöjningen i mitten, avsedd för de dansande, stod tom. Hon klev upp på denna estrad för att bättre överblicka ställningen. Den tystnad, som plötsligt uppstod i det sorlrika rummet, visade bäst att hon redan var en känd och betydande person. Hon blickade åt höger, hon blickade åt vänster, hon nickade åt

mammor, vars barn hon vallat. Det är behagligt att se vänner; man känner sig inte så ensam. En guldsmidd lakej bad henne ta plats. Hon klappade honom på armen, sa: Hit med en stol då, gubben lille. Jazzkapellet spelade upp. Från bakgrunden indansade ett par dansartister. Mannen var halvnaken, en herkulisk gestalt, en egyptier med mörkblek hud, negerkrulligt hår, platt näsa; hans partner åter var liten, späd, blek, blond och frysbart bar. Svartingen svängde henne, svartingen slängde henne, än över axeln, än under armen, än över huvut, än mellan benen, släppte henne, grep henne på nytt i ett språng. Brenner tänkte: Husch en sån kar. Den är som skapt att dansa hambo. Vore jag inte så illa blyg, skulle jag bjuda upp honom.

Just som hon med en viss olust begrundade sin medfödda blyghet, förnam hon en röst bakom sig, en förhatlig, efterhängsen röst. Den sa: Väntar ni på applåder eller varför står ni här? Nu ha alla människor sett er och är glada och nöjda. Kom och sätt er hos oss. Brenner såg sig över axeln. Vid ett av den inre ringens bord satt Rödhättan. Hon log och vinkade, pekade på den tomma stolen bredvid sig. Brenner sinnade. Hon tänkte: Det är bra underligt att jag inte kan med den där lilla människan. Hon är mor till Lissilussi, hon är söt och snäll. Titta så vänligt hon vinkar. Men jag kan inte med henne. Det är ett fall av idiosynkrasi.

Nu gjorde svartingen sin sista konst, slängde den vita lilla mot taket, fångade henne i uppräckta händer, snurrade på tåspetsen snabbt som en snurra med den vita vilande på det svartknollriga håret. Konst, då den är väl utförd, kan försätta uppriktiga, sveklösa själar i en hög stämning, som närmar sig extas. Den goda värmlandsflickan hade sinne för karlatag, muskelstyrka och smidighet. Hon började själv trampa av och an, vicka och svänga efter musikens rytm. Helt litet dock, guskepris. Men hon applåderade ursinnigt. Badianerna applåderade blekt. Kanaljen sa: Varför niger ni inte? Varför kastar ni inte slängkyssar? Ni står ju på estraden, ni uppträder. Hans fräckhet stegrade hennes applåder. Egyptiern strök förbi, visande sina stora vita tänder mellan tjocka läppar. Antagligen såg han i den lilla tjocka kvinnan på estraden en okänd kollega, en artist av det komiska facket. Han sa: Kommer ni efter mig? Drog vidare med sin lilla vita strimma till partner.

Kanaljen sa: Har det gått så långt? Stämmer ni möte med dansörer och taskspelare? Jag må säga att ni utvecklat er till en mondän kvinna av stora mått. Hon knep ihop ögonen, visade tänderna. Hon svarade: Vill jag stämma möte, så stämmer jag möte. Sätt er på det. Han sa rätt beskedligt, nästan ömkligt: Jag sätter mig på vad som helst — bara ni sätter er hos oss. Det sa han, tog henne samtidigt i armen. Hans uppträdande var oförklarligt. Hon såg honom in i ögonen och antecknar senare, att de äro mörkgrå och »alls inte fräcka fast något lite». Emellertid lät hon icke märka, att hans utseende föreföll henne mindre kanaljaktigt än vanligt. Hon sa honom, att hon avskydde efterhängset folk. Själv störde hon ingen och ville icke bli störd. Hon bad honom lägga detta faktum på minnet. Han suckade, ryckte på axlarna och dröp bort till sin Rödhätta. Brenner muttrade: Jag är inte den, som stör —

För resten hade hon just funnit en helt ung man, ensam vid ett bord på andra sidan estraden. Hans uppsyn var menlös och hans utseende tilltalade henne. Han var kortväxt, stöddig, fet och ful som hon själv. Hon tänkte: Det är icke gott för mannen att vara allena. Den där trusserulten skall få ett kvinnligt sällskap i sin tröstlösa ensamhet. Hon tog honom i sikte och gick beslutsamt tvärsöver estraden. Han å sin sida hade tagit henne i sikte och greps av oro. Just då hon hoppade ned mitt framför honom, gjorde han ett försök att resa sig. Hon la händerna på hans skuldror och tryckte ned honom. Hon sa: Tjock är ni och tjock är jag, men här finns plats för oss båda. Ynglingen rodnade ända upp i hårfästet. Det beredde henne ett illparigt nöje. Hon tänkte: Sannerligen om jag kan lida självsäkra och självkära kanaljer. Ungdomen ska vara blygsam och tillbakadragen. Jag tycker om den här. Men han är nästan för blyg. Man måste pigga upp honom.

Hon stack lornjetten i sidan på en kypare, beställde: En grogg åt mig, och ett stort glas mjölk åt ynglingen här. Ynglingen här gjorde ånyo ett försök att fly. Hon högg honom i rockskörtet, drog ned honom. Hon log finurligt och sa: Förfäras ej, unge man. Groggen är för er och mjölken för mig. Hå, hå, jag vet nog, att pojkar inte lapa mjölk, när det ska rumlas en smula. Man är väl karl för sin hatt. Hon klappade honom på

skuldran. Hennes välvilja växte som en vådeld. Hon granskade honom med kisande, blida ögon från topp till tå, tänkte: Trusserulten min, det är nog med fula pojkar som med fula flickor —de ha inte alltid så roligt. Man måste hjälpa dem på traven och inte låtsas om deras trulighet. Hon klappade honom åter på skuldran. Han drog ihop sig och sköt rygg.

Fakirer äga förmågan att gradvis utestänga tingens värld och samla sin själ i en sfär av vilande tystnad. Kroppens händelser betyda intet. Ynglingen tyckes ha varit en fakir eller någonting ditåt. Mitt i den bullrande jazzsalen, utsatt för en energisk kvinnas välvilliga försök att »pigga upp» förblev han passiv och gediget orubblig som en uppstoppad säl. På estraden stego nu badianerna, par efter par, rörde sig med skicklig långsamhet och det sorgbundna, nästan smärtsamma allvar, som utmärker vissa av deras krigsdanser. Brenner glömde sin fete fakir och iakttog dansen. Kanaljen och Rödhättan kommo sirligt singlande, estetiskt dinglande ned mot estradens kant. De varsnade de båda feta fulingarna, deras mjölkglas och grogg. Synen gladde dem. De nickade, blinkade och logo. Brenner syntes smittad av fakirens letargi, hon stirrade oberörd framför sig, som om det vänliga, vackra paret — det vackraste i salen — ej existerat. Emellertid visar dagboken att hon följde dem med spänt intresse. Det är hennes anteckningar, som upplysa oss om att paret var det vackraste. Vidare skriver hon: När folk är hemligen kära, skulle de inte dansa offentligen. Kanske tro de, att de viska, idioterna. Men jag ska säga dem, att de tala i högtalare. För resten angick det inte mig. Jag hade min trusserult.

Dansen upphörde, hon vände sig åter mot fakiren. Det letargiska tillståndet; fortfor: Hon stötte mjölkglaset mot grogglaset, hon sa: Prosit, Junge! Hon sa: A votre santé, jeune homme. Hon sa: Don’t you like to take a drink, master Deaf and dumb? Letargien fortfor. Hon sträckte ut sitt korta, tjocka ben och gav honom en skälmaktig liten spark. Letargien fortfor. Hon muttrade: Pojken har tråkigt men mig gör han grubblande. Hennes stämning var i sjunkande. Hon var glad, att hon hade en kavaljer. En dam utan kavaljer blir ofta föremål för kanaljers och rödhättors medlidsamma löje. Hon var glad åt kavaljeren men hon skulle ha önskat att kavaljeren varit en liten smula glad åt damen. Envar sin arvelott.

Nu återvände egyptiern och den vita strimman, hans partner. Hon hälsade dem med en kraftig applåd och eftersom hon ensam applåderade fick hon ensam hans bredtandade leende. Emellertid var hon inte riktigt nöjd; hon korsade armarna, rynkade betänksam pannan, sa: Jag tyckte bättre om honom naken. Som han nu ser ut, är han faslig. Dansen började — den på vissa förnäma lokaler ofrånkomliga apachedansen. Man har anmärkt, att Brenner vid detta tillfälle visat en löjlig brist på självbehärskning. Särskilt har fakiren fällt hårda ord om hennes oanständiga uppträdande. Än sen? När var Lotten Brenner inte löjlig? Dessutom är badianers begrepp om anständighet och oanständighet ofta så dunkla att de trotsa varje vetenskaplig behandling. För resten — vad gjorde hon? Själv skriver hon, att hon höll sig i skinnet. När den gorillaktigt muskulöse svartingen, grymt grimaserande, höjde sin kniv över den vita lillas strupe, skrek hon till. Det är sant. Men hon lugnade genast sin omgivning, sägande: Karin skämtar — men det är inte trevligare för det. Hon höll sig i skinnet och vände sig bort från eländet. Hon betraktade badianerna. Nyss hade svartingens lekfulla bollande med den vita lilla knappast lättat den förnäma ledan, en viss five-o-clock-spleen. Apachedan sen fick ett gynnsammare mottagande. Det vore förmätet påstå, att denna spleen förflyktigats av innelyckta lidelsers hetta. Likväl tycktes själva kalla ledan uppvärmd till en ljum, loj kittling i lemmarna, huvuden sträcktes långsamt framåt, brösten insöpo begärligare luften, som hetare silade in och ut genom vidgade näsborrar och mellan lätt krökta läppar. Lotten Brenner sa husch! hon sa uschuschuschusch! När apachen grep den lilla i håret och lät henne rulla på golvet, runt, sakta ökande farten och svängen tills den lilla kroppen lyftes från marken och låg rak ut i luften — då, sägs det, reste sig Brenner, synbarligen beredd att ingripa. Lyckligtvis hade numret nått sin konstnärliga klimax. Det grälla ljuset, som nedskruvats under dansen för att öka dess charm, skruvades åter upp. Badianerna applåderade med en viss värme en dans, som dock dansas bättre på krogar och i gränder. Där bör man se den, om man eljest har mod.

Lek är lek och är den inte vacker så är den ful. När det grälla ljuset återvände, visade Brenner ett lugnt och fryntligt anlete. Hennes intresse för den fete fakiren vaknade åter i all sin frodiga välvilja. Mjölkglaset knuffade groggglaset. Hon sa: Vad talar ni för språk, unge man? Latin? Bene te, juvene, nunc est bibendum! Dansande badianer visade sig åter på estraden. Hon tyckte inte om deras dans och hon kunde inte stegen. Men hon ville dansa. Egentligen — skriver hon i dagboken — är jag ur leken. Men jag har ett par sabla spänstiga och lissilustiga ben ...

För resten hade hon enkom satt en röd ros i hårknuten. Ingen man med takt och erfarenhet kan missförstå detta tecken. Sakna de takt och erfarenhet, måste man ge dem en liten vink. Hon påtade försiktigt med lornjetten på kavaljerens feta hand, som vilade tung och trög på bordet. Hon log inbjudande, hon flaxade lite med vingarna som en stare då han sjunger kärleksvisor om våren, hon lät överkroppen vaja behagligt och skälmskt. Trusserulten drog åt sig handen och gömde den i byxfickan. Hon började känna sig kuslig. Något av apachedansens dystra, förvirrade och sjukliga stämning grep henne ånyo. Hon anade en hemlighet, hotfull eller hemsk. Hon tänkte: Det är något fel med pojken. Han hör inte och talar inte och ser inte. Hon böjde sig fram och granskade honom rätt grundligt. Hans tystnad var hemsk men hans ansikte fromt fast truligt. Hon upptäckte en reservoarpenna i hans västficka: den tog hon. Vidare tog hon musikprogrammet och skrev på dess baksida: Mutus es ut piscis, juvene? Lotten Brenner, Magister docens Uppsaliensa.

Hon höll programmet framför hans ögon. Det skrivna ordets magiska makt bröt fakirens letargi. Han tog ett stadigt tag i bordet, reste sig och bugade. Han harklacle sig och sa på svenska, i det han åter dunsade ned på stolen:

Det vet jag. Jag känner docenten till utseendet. Det är oartigt att jag inte presenterar mig. Det vet jag. Men jag gör det *icke.*

Låt bli då! sa Lotten. Han upprepade: Jag gör det icke. Ty jag är här för att roa mig. Det kostar pengar. Jag vill ha valuta för mina pengar. Jag vill vara i fred. Markurell och jag är de enda svenskarna på stranden. Och så docenten. Folk kommer till mig och frågar: Är svenskan tokig eller är hon bara originell? Vill docenten säga mig, vad jag bör svara. Ty det vet jag icke. Hitintills har jag sagt: Hon är mig obekant. Nu har docenten dragit mig i rocken, klappat mig på axeln, sparkat mig på benen, orerat och skålat samt tvungit mig att stiga upp och bocka, för det att jag inte vill vara ohövlig. Jag kan inte längre säga, att docenten är mig obekant. Vad bör jag svara? Får jag docentens tillstånd att säga: Hon har en skruv lös, hm, hm. Eller bör jag hellre ljuga? Som det behagas. Bara jag får vara i fred. Ty jag är här för att roa mig.

Det är förklarligt att ynglingens harang, lugnt framförd fast med klagande ton, skulle göra ett visst intryck. Intrycket skärptes. Hon gjorde ett försök att borsta upp sig. Hon riste på huvudet så att den röda rosen föll, hon sa: Har jag gjort mig så löjlig, jag, på den här orten? Han svarade buttert: Fråga de andra, fråga Markurell! Hon mumlade: Vem är Markurell? Han pekade tvärsöver estraden. Han pekade på kanaljen. Blodet steg henne åt huvudet.

Kommittén, som granskade Brenners dagbok, förbryllades till en början av blinkmåns betydelse. Ringen omnämnes på varje sida. Brenner tycks ha överskattat denna lånta fjäders skönhet och dyrbarhet samtidigt som hon underskattat de eleganta badianskornas juveler. Det uppseende, hon väckte, tillskrives ringen, ehuruväl snuggan och ett frimodigt sätt tör ha väckt större uppseende bland badianer. Folk glor på ringen, folk kan inte se sig mätta. Gott och väl — men denna ring blir på dagbokens blad allt underligare. Än möter hon blinkmåns, än nickar han åt henne, än låtsas han inte se henne, än följer han henne i hälarna. Slutligen tänker han: En ring?

Undersökningen gav snart vid handen att ringens smeknamn överflyttats på en människa. Människan visar sig vara identisk med kanaljen. Det är troligt, att denne filur, som spelat henne många spratt och varit henne

till mycken förargelse förvärvat namnet blinkmåns tack vare illpariga, utmanande, retsamma blinkningar. Besynnerligt är likvisst att den älskade ringens smeknamn skulle överflyttas just på en illasinnad kanalje.

Hon satt en stund tyst med nedslagna ögon, munnen putande förtrytsamt. Hon kände sig ensam — ensam bland badianer, dubbelt ensam bland landsmän. En löjlig människa har inga landsmän, en löjlig människa är en nation för sig, en nation av tokiga infall, klumpiga åthävor, skrattretande grimaser. Hon betraktade fakiren som röd och pösande av harm ren ångrade vad han sagt och gav henne skulden, att han sagt, vad han sagt. Hon tänkte: Skada! Trusserulten och jag skulle ha passat bra ihop, lika bra som blinkmåns och Rödhättan. Envar sin arvelott. Trusserulten borde varit min arvelott. Men jag blir utan. Mankönet, som satt bredvid henne och föraktade henne, verkade nedstämmande. Även föraktet och föraktaren kan vara en måttstock. Att en blinkmåns yves — det kan bäras. Men när trusserulter ser ned på en kvinna, då är denna kvinna en pladaska. (Termen är Ludwigs, betydelsen obestämd men avgjort föraktlig.) Brenner sa till sig själv: Du är en pladaska, ingenting annat. Ändå satte du en ros i håret, gamla fjolla! Hon var inte ond på trusserulten; han hade sagt henne sanningen och sanningen är alltid nyttig. Hon reste sig och gav honom tre kraftiga men välmenta dunkar i nacken. Hon sa: Stum var gossen inte, bara dum. Hon var inte ond, men sanningen är alltid nyttig.

Hon tog sitt mjölkglas och sökte en annan plats. Hos pojken kunde hon inte stanna, sen hon väl visste att han skämdes för henne. Hon vankade omkring, sökande. Musiken spelade upp. Paren runtom reste sig och trängde på. Hon ropade: Se upp, se upp! Jag spiller min mjölk! Hon besteg estraden för att lättare komma till utgången. Samtidigt stego badianerna par om par uppför estradens fyra trappor, började dansa. Hon kom ingen vart. Man har sagt, att hon vid detta tillfälle visat en ömklig brist på rådighet. Envar, som dömer så behagade gå med ett fyllt mjölkglas tvärsgenom en välbesatt danssal. Badianer i dans taga ingen hänsyn. I likhet med vissa spelande fåglar eller dansande hjortar sakna de sinne för omgivningens verkligheter. Om mitt bland dem plötsligt uppträder en kvinna med ett fyllt mjölkglas så förstår de henne helt enkelt inte. De tro att det är någonting övernaturligt, blunda och trampa henne på tårna. Brenner tog ett steg framåt och hejdades, ett steg bakåt och knuffades. Det fyllda glaset fascinerade. Hennes förvirring steg. Hon tänkte: Varför står jag här med ett mjölkglas? Dylika frågor i dylika stunder förbli tills vidare obesvarade. Frågställaren erfar blott ett allmänt intryck av att hans hjärna kommit på obestånd. Som någonting redan sett och upplevat eller som minnet av en mardröm ter sig scenen och får ett skimmer av evighet. Enkla, fula Brenner, som dristat sig in bland sköna, flärdfulla badianer, kände sig dömd att stå beständigt stilla mitt upp i en jazz, med ett mjölkglas i handen. Framför henne dansade en lång gänglig dam med en liten kavaljer. Kavaljeren hade fattat sin dams knotiga armbåge i ett fast grepp och höll hennes underarm riktad rakt upp i luften. Dylika förvridna ställningar äro inte sällsynta hos dansande badianer. På toppen av armen hängde en mager klolik hand. Denna dam tycktes håna och hota, hon log med smala läppar, brett och hämndgirigt. Brenner hade rent samvete beträffande denna dam; hon hade varken förtalat eller förfördelat henne. Vid ett tillfälle hade hon sagt henne att gamla, magra damer bör kläda sig väl och varmt. Ett gott, hygieniskt råd, framfört på ett diskret sätt. Likafullt hånlog den magra, fröjdade sig åt hennes bryderi. Skadeglädjen spred sig snabbt bland badianerna. Hon hörde ett sus av viskningar och fnissningar. Möjligen var det en sinnesvilla men hon greps av skräck. Hon började snurra runt, sökande en väg mellan paren. Det olycksaliga glaset förlamade henne. Hon stannade stilla, stirrade på den vita, oskyldiga drycken och höll glaset stadigt med båda händer som om det varit hennes högsta uppgift här i livet att aldrig spilla en droppe mjölk.

Då förnam hon bakom sig den vänliga, gäckande rösten; den sa: Det är inte lätt att bära ett fullt glas i jazz. Hur skulle det vara att dricka ur på stående fot? Mjölk svalkar strupen och lugnar nerverna. Fogligt förde hon med båda händerna glaset till mun, tömde det långsamt och samvetsgrant till sista droppen. Där stod hon nu med en mjölkdroppe på den breda näsan, glaset tomt men ögonen fyllda av hopplös förvirring. Damen med klon brast i skratt. Kanaljen tog glaset från Brenner, stack det i den gängliga damens hand, slöt hennes klo. Vår teori beträffande dansande badianers själsfrånvaro besannades på ett lysande sätt. Utan ett

ljud, utan en protest dansade den gängliga damen bort med glaset högt lyftat i den slängande handen. De sista dropparna mjölk föllo än på hennes knotiga skuldra, än på kavaljerens kala hjässa.

Kanaljen sa till Brenner: Låt oss dansa. Den röda rosen borde ha sagt mig att ni vill dansa; men jag är en smula trögtänkt. Brenner mumlade: Folk kommer att skratta. Han funderade, sa: Det tror jag inte. Folk brukar inte skratta åt min dam. Kanske ha de på känn, att jag skulle bli ledsen, om de gjorde det.

Han förde henne i dansen. Det rent koreografiska värdet i denna prestation har olika bedömts. Den allmänna meningen tyckes dock enig däri, att Lotten Brenners jazz kunde ha gett uppslag till ett tiotal alldeles nya, intressanta, fantasirika och energimättade danser. Dess moraliska värde är lättare att bestämma. Brenner själv skriver i dagboken de tänkvärda orden: Känner människan sig blyg och fånig, ska hon sträcka ett slag på musklerna, så går det över. Längre fram gör hon den vetenskapliga reflexionen: En blyg människa svettas — det är en sund reaktion alldeles som vid feber.

Hon dansade två danser, tre danser, fyra — alltjämt med kanaljen Johan Blinkmåns Markurell. När han bjöd upp för femte gången, grinade hon från öra till öra, sa: Jössus, människa, ni låter ju inte de andra pojkarna komma fram. Han svarade: En annan gång. I kväll tror jag det är bäst att ni dansar med mig. Hon slog armarna kring hans hals (dansen var sådan) och gav sig åter i leken. Badiandansens egendomliga verkan uteblev icke. Hon liknade en spelande fågel, blind och döv för verkligheten. En gång skymtade hon ett underbart skönt guldrött hår. Hon sa: Tro vad Rödhättan tänker? Markurell svarade: Naturen har skänkt Rödhättan alla goda gåvor. Hon tänker inte.

Åter en gång vaknade hon ur bedövningen, upptäckte nedanför estraden trusserulten, ensam som förut, däst som en padda, röd ännu av förargelse eller blygsel eller av den tömda groggen. Hon tänkte: Min arvelott? Hon sa i sitt stilla sinne: Frid yngling! Peccata tibi condeco, juvene!

Från dansen går hon ensam till hotell Atlantic, går utmed stranden, som är tyst och tom. Lata, långsamma vågor slicka som tungor sanden, suga i rännilar myllrande korn. Plötsligt får hon en vision. Framför henne på lösan sanden reser sig ett rött, förfallet hus, smutsrött, mörkrött som levrat blod. Kring stå buskar, risiga syrener, mossiga aplar och körsbärsträd. En man kommer, lågväxt och bred, i grå långrock, en sliten skinnluva på huvudet. Han stöter sin käpp hårt i marken och vandrar rakryggad med fasta steg. Än här än där i husets vägg stöter han sin järnskodda käpp. Än här än där upptäcker han sprickor. Han vidgar dem med doppskon. Det är hans sätt att laga ett gammalt hus. Bredvid honom står en trubbnäst flicka och ser på. Han klappar henne med två fingrar på kinden, han säger: Slit och släp, kära Lotten, trassel och tråk är vår arvelott.

SJÄTTE KAPITLET.

Åter gav hon sig stranden i våld. De trevna, trygga bondgårdarna, de kärva, fiskdoftande, insaltade fiskebyarna, åkrar och ängar, gnisslande kvarnar, bölande tjurar, buffande bockar, märgelgravar och äventyr suddades ut ur den fulas ferier. Hon ville vara mondän, banal, elegant, firad, flörtig, fånig, förnämt lat och lojt förnäm. Det är inte säkert att hon lyckades i allt det där. Man kan betvivla att hon nådde någon högre grad av banalitet, flörtighet och elegans. Men i ett lyckades hon! Hon erövrade stranden.

Som så många verkliga härskare, härskade hon utan maktens symboler. Därmed vare icke sagt att hon styrde i det fördolda. Hennes stämma skallade ljudligt, hennes åtbörder och åtgärder voro kraftiga och stundom uppseendeväckande. Hon deltog aldrig i några kommittéer till festliga eller välgörande ändamål, men hon avgjorde dessa kommittéers tvistiga frågor på stranden eller vid kasinots thé dansante. Hon befallde över strandens uniformerade uppsyningsmän och bad dem vid upprörda tillfällen »hälsa hem till direktionen». Baddirektionen hälsade aldrig tillbaka: den nöjde sig med att tyst suspendera en eller annan förordning, som

väckt hennes misshag. Hon ordnade regattor, kapprodder, simtävlingar, tennismatcher, fyrverkerier, barnfester och åtskilligt annat, som ingår i badianernas liv. Vari bottnade denna hemlighetsfulla makt? Framför allt däri att den var hemlighetsfull. Ingen människa begrep, varifrån denna lilla, fyrkantiga, löjliga rulta tog sin myndighet, sin frimodiga kommandoton. Hon befallde — alltså hade hon väl rätt att befalla. Hon gav råd och anvisningar — alltså kunde hon giva råd och anvisningar. Hon sa: Gör bara som jag säger, så blir det bra. De gjorde som hon sa, och det blev inte bra. De knorrade. Hon sa: Det blev inte bra, alltså gjorde ni inte som jag sa. Försök att lyda! Försök att lyda en klok människa! Försök! De begrepo ingenting och lödo. Badianer är ett underligt släkte.

Hon själv var mindre underlig. En flicka, som uppfostrat två ovanligt dumma systrar och en ovanligt klok pappa måste känna sig vuxen alla uppgifter — ej minst de, som hon inte begrep. Vad skulle det eljest ha blivit av henne? Hon har alltid rätt, det är självfallet, däröver höves ej grubbla. Hur skulle det ha gått, om hon börjat grubbla över två dumma flickor, och en klok postmästare? Eller över badianer?

Trots sina båda framträdande härskaregenskaper — en frisk okunnighet och en obruten självförtröstan, skulle Brenner näppeligen nått sin lysande ställning, om hon inte hemligen understötts av kanaljen Markurell, alias rapportören J. M. — Ludwigs vän och före detta skolkamrat. Valet av den Främmande kusten för Brenners ferier berodde till stor del därpå, att J. M. redan fanns på platsen. Ludwig skrev till sin vän: Det är inte vår avsikt att bereda Brenner en saft- och vattensommar med bad, konditori, konsert och lägg-dig-tidigt-vaknafrisk-och-sund. Vi önska nedlägga våra besparingar i ett äventyr. Vi fordra ej, att du skall omaka dig med allt möjligt och rimligt. Det vore för mycket begärt av en person, som drivit egoismen till sin spets. Vi fordra, att du gör det orimliga och det omöjliga. Som praktiserande jurist bör du äga tillräcklig slughet och hänsynslöshet för att berättiga vårt förtroende. Sky inga kostnader! Du får betala dem själv.

Markurell gav sin vän rätt. Blott orimliga, otroliga minnen leva. De troliga och rimliga bli döda föremål i själens minnesmonter. Man kan damma av dem, studera dem, glädas åt dem, — döda förbli de. De otroliga leva, växa, frodas, skifta gestalt, färg, form, betydelse. De kräva på nytt och på nytt förklaring och varje ny förklaring ger dem ny växtkraft, nytt liv. Kanaljen Markurell insåg, att kanaljen Ludwig givit honom en svår och tilltalande uppgift. De första dagarna studerade han på lämpligt avstånd sin skyddsling. Han förstod snart att en vanlig introduktion i badianernas societet skulle vara ett missgrepp. Om han sade sina vänner och väninnor att de i Brenner sågo en vanlig, aktad lärare vid ett universitet, skulle de inte ha sett henne alls. Lyckligtvis kom Brenner honom till hjälp. Redan efter ett fåtal vandringar över stranden hade hon oskadliggjort det ur badiansk synpunkt fatala epitetet vanlig. Ett annat hotade — löjlig. I och för sig är löjlighet icke någon föraktlig eller otacksam egenskap på den Främmande kusten. Framstående badianer ha enbart genom sin löjlighet vunnit betydande segrar, fördelar och anseende. Kanaljen visade brist på konsekvens. Av någon anledning plågade det honom över hövan att se sin trubbnosiga, manhaftiga landsmaninna löjlig och förlöjligad. De putslustiga simuppvisningarna, då Brenner just som en dresserad hund dök efter stenar, var nära att bereda henne en rangplats bland badianernas förlustelser. Genom ett bryskt inskridande hade kanaljen satt stopp för denna kanske lysande karriär.

Vad var hans mening? Ämnade han trots bestämda instruktioner skapa en saft-och-vatten-sommar? Han erkänner själv, att han till en början (och i fortsättningen!) feldömde hennes karaktär. Hans hållning blev vacklande, hans arbetsplan otydlig. För att tills vidare hålla alla vägar öppna, tillgrep han ett av den högre politikens mest uppskattade och beprövade arcana — mystifikationen. Först och främst sökte han mystifiera henne själv genom att då och då ingripa i hennes handlingar på ett hemlighetsfullt sätt, utan att säga sitt namn eller — till en början — röja landsmanskapet. På så sätt behöll han sin handlingsfrihet. Återstod att mystifiera badianerna. Han spred ryktet om hennes stora vetenskapliga namn. Vilken vetenskap? Han svarade på ett sätt som badianerna funno betryggande och vördnadsvärt obegripligt.

Badianskornas fantasi flammade upp. För dessa älskvärda varelser finns det blott två vetenskaper av större betydelse: skönhetsvård och barnavård. Skönhetsvård? Den vetenskapliga storhetens utseende gav ett nekande svar. Annorlunda hennes intresse för barnen, hennes snokande i främmande strandborgar efter lekande ungar, hennes jakt efter tvillingarna! Förklaringen låg nära. Hon var barnläkare. En stor medicinkvinna hade anlänt till den Främmande kusten. Badianskorna föllo henne till fota i bön och förtröstan. Den lissilustiga tiden ingick.

Markurell tycks ha varit nöjd med sitt verk. Icke så hans uppdragsgivare. Samtidigt som docenten Lizzie och studenten Djurling undertecknade sin skarpa protestskrivelse till stipendiaten Brenner, avgick från Ludwig till Johan ett icke mindre skarpt brev. Den ene kanaljen gav den andre en läxa i kanaljeri. Markurell tog den med ro. Brenner fann nöje i sina vandringar med barnen. Sant är, att dessa vandringar ej tedde sig som äventyr i den högre stilen. Än mindre voro de orimliga och otroliga. Den åldrade Brenner skulle aldrig komma att fråga: Varför? Hur? Vad gick åt mig den sommaren, jag vallade andras barn? Varför lekte jag med ungarna? Hur kunde jag tycka att det var roligt? Den ljusa sommarleken var enkel och lättfattlig. Långt in i minnets vinter skulle hon finna det roliga troligt. I trots av detta skönhetsfel i hans kanaljeri förklarade sig Markurell nöjd. Han undanbad sig varje inblandning i en intrig, som han skötte excellent.

Då inträffade det oväntade. Brenner uppgav vandringarna, avlämnade barnen, återvände till stranden. Varför? Hennes bryska uppträdande mot tvillingarnas mamma förbluffade. Han tyckte sig spåra något, som liknade sedlig harm. Han grubblade, han kunde inte finna orsaken. Badianernas liv är ett liv i nöjen. Han skulle ha förstått henne om hon i övrigt visat avsky för detta liv. Dagen därpå fann han henne i kasinot, danslysten till den grad att hon klev upp på estraden till synes fikande efter dansdugliga ynglingar. Ett ögonblick befarade han, att hon skulle bjuda upp den svarte yrkesdansören. Icke ens hans egen stora auktoritet bland badianerna skulle ha skyddat henne för en allmännelig och förkrossande dom. Han sa till sig själv: Vill hon dansa, så ska hon dansa. Hennes vilja är min lag. Men hon får inte göra sig mer löjlig än nöden kräver.

Hennes deltagande i societetslivet blev intensivt, hennes framgång märklig. Varhelst en svårighet av ett eller annat slag yppade sig, trängde hon sig med kraftiga skuldror in bland babblande, rådlösa badianer, klämde pincenén över näsroten och betraktade de tystnande med en lärares välvilliga men stränga uppsyn. Hör nu på mig bara! Gör som jag säger, så blir det bra. Hon lyckades icke alltid lösa dessa svårigheter, tvärtom ganska sällan, men hon gav dem ett allmänt intryck av, att skulle någon lösa dem, så var det just hon. Markurell fann formeln förträfflig: den saknade förnuftigt innehåll och var följaktligen suggestiv. Tveksamma och förbryllade badianer vädjade till hans omdöme; han svarade orubbligt: Gör som Brenner säger, så blir det bra!

Det var skönt att betrakta Brenner bland badianerna. Hon företedde många likheter med Napoleon. Den breda, satta figuren, den trygga gången, den raffinerat enkla dräkten. I känslan av sin nya makt avstod hon från de ofta kitsliga kombinationerna av rött, gult och grönt. Oftast bar hon zebran allena, därnäst overalls, alltid kaschmirschalen, lagd över ena skuldran och fasthållen i en stor knut på magen. Mittupp i damernas blomlika prakt liknade hon onekligen den lille korpralen bland plymagerade och fantastiskt utstyrda marskalkar och generaler. En annan likhet var ännu mera slående: hon utdelade frikostigt kraftiga öronnyp än som vedermäle av sin gunst, än som mild tillrättavisning.

Baddirektionen har påstått, att aldrig så många, så misslyckade och så tarvliga fester och förströelser avlöst varandra på den Främmande kusten som nu under den Brennerska storhetstiden. För att rätt värdera det hårda omdömet må man besinna att denna direktions ävlan och strävan gick i utpräglat luxuös riktning. I trots av sin framskjutna ställning som ledande kraft vid en mondän badort föll det henne icke in att förneka sin fäderneärvda enkelhet och sparsamhet. Alltför dyrbara projekt avvisades med ett barskt: Har ni stulit era styvrar, galenpannor? Det mondäna livet förenklades och fick ett nästan bukoliskt tycke. Behagligt var att

skåda en skara finfjädrade, smäckra badianskor och badianer samlas arla om morgonen, var och en försedd med en kaffepanna, eller en korg eller annan nyttig börda, ställa upp sig under Markurells och Rödhättans befäl, mönstras och gillas eller ogillas av Brenner samt vandra med lätta, beslutsamma, stundom vacklande och haltande steg långt ut på strandens stora sandvidder eller över ängarna eller in i bokskogen. Brenner i spetsen, aldrig sviktande eller andfådd (som de flesta av truppen), sporrande vig och munter, med fältherreblick spejande efter lämplig plats för dagens kampanj. Bränsle hopades, eld uppgjordes, fingrar sveddes, brännsår helades med förstulna kyssar, näsor sotades, livstycken framtedde skämtsamt skvalleraktiga fingeravtryck, vådaeldar flammade upp och spredo en munter och upplivande skräck. Par om par slogo sig badianerna ned kring lägerelden. »Hon utan» vankade myndig och mån omkring de vilande, babblande, kaffedrickande, påtade här och var till rätta ett och annat med sin bockhornskrönta stav. »Hon utan» ägde dem alla. Hon sa: Det kostar så lite att roa sig, om en eljest har förstånd på nöjen.

Hon skrev till sina väninnor: Jag är ett levande bevis på förvärvade egenskapers ärftlighet. Själv är jag uppfostrad som en spartanska men min salig farfar hovmarskalkens färdigheter i festarrangemang ha gått mig i blodet. Det är stil och pli på allt vad jag gör. När jag kommer hem, ska jag be hennes majestät drottningen om en hovcharge. Det kommer att spara henne många Martasbekymmer.

I dagboken skriver hon: Trött, trött, trött. Att jag ids? Jag ids, därför att jag är lycklig. Varför är jag lycklig? Det vete hin håle.

Om kvällen efter slutad kampanj gick hon från strandborg till strandborg, just som Napoleon från bivack till bivack, avlyssnade menige mans åsikter. Kom så till sista strandborgen vid Atlantic, slog sig ned ett stycke därifrån. Strax störtade Lissilussi ur borgen, slogo armarna kring hennes hals, snurrade runt, runt med de fuktiga, ljumma ansiktena tryckta mot hennes. Klockan slår sju. Kanaljen Markurell stiger ur borgen, går förbi eller stannar ett ögonblick. Tvillingarna klänga upp på honom, han plockar dem av sig. Han byter några ord med Lotten, går. Ur borgen kommer Rödhättan. Brenner reser sig, hon lägger armen kring den smäckra damens liv och de vandra samman upp mot hotellets lysande fönster. Hon hyser inte längre någon ovilja mot Rödhättan. Vill det synas.

I Brenners dagbok är Rödhättans borgerliga namn ej nämnt. Hon behandlas som en lösryckt företeelse, utan rot och fäste, ett moln under himlen, ett skum på havet. Hennes sympati för den smäckra damen stegras feberaktigt. Hon tilldelas dygder, som hon kanske ägde men som förut förnekats. Bland hennes många epitet finnas några, som tyckas klandrande. I själva verket äro de berömmande eller urskuldande. Hon är enkel, uppriktig, orädd, enfaldig, tanklös, glad, oemotståndlig, jungfrulig (tvillingarnas mor?), klok, stolt, dåraktig, gullegod, sanningskär och vansinnig. Hennes förhållande till Johan nämnes för första gången efter ett samtal med trusserulten; han säger: Lotten är bra snäll, som tjänstgör som förkläde åt Markurell och hans sköna. Det behövs. Men folk grinar. Hon kommenterar: Om folk grinar åt mig, så låt dem grina.

Trusserulten nämns vid namn: Lorenz von Hancken. Under storhetstiden var han hennes pina. Man får icke tro, att den bukolisk-brennerska riktningen i badianernas nöjesliv vann allmänt gillande, Tvärtom betraktade den stora massan av strandens folk de enkla nöjena som ett förhatligt snobberi. Man förstår dem. Brenners trogna, till stor del utvalda av Johan och hans väninna, utgjorde i själva verket eliten av strandens mänskliga prakt. Mindre praktfulla varelser hade offrat sina besparingar och sina korta ferier för att fjärran från enkla hem beundra den Främmande kustens prakt och häckla den. Vad bjöds dem? Utflykter med kaffesurra. Lantliga lekar. Barnsliga upptåg. En fatal brist på dyrbar och depraverande lyx. Brenner tycktes vilja beröva dem allt — såväl stundens njutning som de långa vinterkvällarnas välgörande idissling av flärd och fåfänglighet. Under storhetstiden skriver hon gång efter annan: Husch, vad jag är omtyckt. Hon tycks ha känt ett starkt behov av att fastslå faktum. Troligen såg hon tillräckligt många sura, hånfulla och elaka ansikten för att betvivla dess sanning.

I varje fall såg hon trusserulten. Han förföljde henne. Hon hade känt välvilja för den fule pojken: den förvandlades till obehag. Han var alldeles för lik henne själv. Man reser inte till Främmande kust för att möta sin likaste like. Han lurade på henne i parken, på stranden, lite varstans. Hon gjorde sig blind och döv för hans buttra hälsning. Hon tänkte: Du vill tråka ut mig, min gosse, men vill jag bli uttråkad, så kan jag göra det själv. Till sist mötte hon honom i stora allén vid kasinot. Han var ensam, hon var ensam. Hon lämnade allén och gick ut på stranden. Han gjorde detsamma. Hon återvände in i allén. Han återvände. Hon kände på sig att hon gick mot någon tung och tråkig plikt. Den Främmande kusten blev plötsligt grå och vardaglig. Badianernas muntra, lättsinniga släkte upphörde att existera. Hon tänkte: Det är som om jag ginge därhemma och mötte min egen drullige bror, ifall jag hade någon —

Han stannade framför henne, sa buttert: Jag ångrar att jag var ohövlig. Jag borde ha sagt mitt namn. Jag heter von Hancken. Jag ser, att docenten är samman med de finaste badgästerna. De vackraste flickorna också. Det skulle vara roligt att få vara med.

Hon tänkte: Aldrig, trusserulten min.

Han fortsatte: En fattig pojke som jag, kommer inte ofta till såna här platser. Kanske aldrig mer. Det skulle vara roligt att se, hur det går till bland gräddan som man säger. När man kommer hem, har man något att berätta för morsgumman. Hon får lite valuta för sina pengar hon med. Det är hon, som betalar kalaset.

Brenner tänkte: Ajjö, ajjöken. Ajjö med dig, trusserult, eller ajjö med ferierna. Avgör, Öde, men var hyggligt.

Han fortsatte: Därför tänkte jag, att jag kunde få vara med. Jag kunde tala med Markurell men han är så högfärdig. Rik se. Docenten har det inte för fett, har jag hört. Roar sig på nåder, kan man säga, alldeles som jag. För resten släktas vi. Är det obekant? Min mormors faster var gift med en kusin till gamle hovmarskalken Brenner. Så vi släktas, fast på håll. Blod är tjockare än vatten, som man plär säga —

Hon granskade honom lugnt och grundligt. Kan man njuta av fulhet, så må det sägas att hon njöt. Hon tänkte: Släkt eller ej, så är du i alla händelser bra lik mig, stackars pojke. Va ska jag göra? Vända dig ryggen? Ingenting är lättare. Men —

Vore det rätt?

Här uppenbarar sig plötsligt hos Brenner den fule och fattiges vackraste arvelott, svår att uppbära men där den uppbäres, stolt och ädel. Rättfärdighetskänslan, som den vanlottade lyfter till skydd över eget huvud, sträckes ut över alla dess likar. Vända dig ryggen? Har folk vänt mig ryggen? Bevars, ibland. Inte ofta men så pass ofta att jag vet, hur det känns. Har blinkmåns vänt mig ryggen? Inte. Jag skulle tro tvärtom. Han är vänlig mot mig. Har jag rätt att vara ovänlig mot någon? Mot min egen släkting, trusserulten? Hon sträckte ut handen, sporde: Hur var namnet? Han sa: von Hancken, Lorenz. Hon tog hans tjocka svullna näve, yttrade: Jag hade på känn att vi släktades. Säg Lotten, säg Lotten. Tack.

Hon hade gjort sin plikt, hon hade visat denne fule, obehaglige yngling vänlighet. Några minuter senare sa han: Lotten är bra snäll som tjänstgör som förkläde åt Markurell.

Det låg någonting oerhört nesligt i hans ord. Endera betydde de, att hon lät dra sig vid den trubbiga nosen av Markurell och hans väninna. Det var den mildaste tydningen. Eller ock betydde det någonting lågt och vidrigt. Hon betraktade sin frände, den fule pojken, hjälplöst förvirrad. Om hennes samvete varit fullständigt rent, är det antagligt, att hennes kraftiga natur rest sig snabbt och ganska obehagligt för örontasslaren. Det finns någonting, som tyder på att hennes samvete ej var alldeles rent. Under det att hon i dagboken med argusögon granskar och kalfatrar de lättsinniga badianernas mångahanda kors-ochtvärsförbindelser, finns

inte någon som helst undran eller begrundan rörande Johan Markurells förhållande till Rödhättan. Det är — hitintills — tabu. Man frestas först tro, att hennes ömhet för Lissilussi sveper ett skyddande töcken kring deras mor. Senare finner man att detta skyddande töcken icke skapats för henne utan för honom — den förhatlige kanaljen, den retsamme blinkmåns, den älskade, utan tvivel, utan nåd och barmhärtighet älskade Johan Markurell.

Hennes umgänge med badianerna blir sparsammare. »Pappas duktiga Lotta» kan och skall allting bestyra till »ett förnuftigt pris» hade haft en glänsande framgång hos den Främmande kustens lättsinniga folk. Hon drar sig själmant tillbaka. Kanske att trusserultens påhäng vid dessa fêtes champêtres blev henne för tungt. Hon ägnar sig mera åt sin semesters praktiska sidor, badar flitigt från sälklippan, rejsar med hotellpersonalen, instuderar med kocken några nya kulinariska kompositioner. På två hela dagssidor i dagboken omnämnes varken Markurell eller Rödhättan. Strandborgen säges stå tom. Tredje dagen längtar hon efter tvillingarna. Hon går ut på balkongen och ropar: Loppera, loppera. Några andra barn komma, utfodras med karameller och avskedas. Hon ropar: Liiisch-lusiiischen. Ingen lystrar. Hon tar till kikaren och upptäcker dem lekande ett stycke bort på stranden. Det retar henne. Va befalls? Är inte Lissilussi hennes tvillingar, hennes ägandes egendom?

Hon omgördlar sina länder, griper den bockhornskrönta staven, tänder snuggan och ger sig ut i sandöknen. Äga? Vem äger en annan? Till låns på sin höjd. Hon finner tvillingarna stojande och lekande med. en alldeles ny badian. Hon sätter sig ett stycke ifrån dem. Hon tror att de ska upptäcka henne och komma störtande. De komma inte störtande. Den nya leksaken är lika rolig eller roligare än den gamla. Sådan är barns trohet. Äga? Vem äger en annan? Ett ögonblick känner hon sig förtörnad och förorättad. Hon får lust att gå fram och ta tvillingarna vid öronen eller i det krulliga håret. Så kommer hon att kasta blicken på den främmande badianen. Han ser ynklig ut, sjuk och härjad. Småttingarnas surr och stoj tycks roa honom över måttan. Han rör hennes goda hjärta. Hon säger: Husch, behåll dem då, din stackars uschling. Du får dem till låns för i dag.

Hon återvänder till Atlantic, slår sig ned i den tomma strandborgen. Hon försöker att komma över eller förbi den vidrighet som trusserulten kastat i hennes väg. Det lyckas. Hon vidgar barmen, gnider kinderna med nävar, brunbrända och skrovliga av sand. Hon tänker: Vad betyder du för mig, blinkmåns? Ingenting. Jag har haft dig till låns och till nöje. Vad har du att ge mig, blinkmåns? Ingenting, eftersom jag ingenting har att ge dig. Till låns får man nog någon gång, till skänks aldrig. Tack för mig, blinkmåns, tack, tack.

Hon går upp på balkongen och griper åter till kikaren. Alltjämt leka tvillingarna med främlingen.

SJUNDE KAPITLET.

Lorenz är ett tungt namn i dagligt bruk. Hon drog ihop det och kallade ynglingen Luns. Det var på en gång en förkortning, ett smeknamn och ett öknamn. Det var användbart. Sa hon lille Luns, så lät det vänligt under det att dumme Luns eller djäkla Luns klingade strängt bestraffande. För resten brukade hon det inte om honom i främmande personers närvaro. Bara till honom. Hon var uppriktig men inte alltid grannlaga.

En tid höllo de till på Sälklippan. Det visade sig vara ett strutsaktigt försök att undgå faran, avstyra katastrofen. Hon sa: Kom lille Luns, så simmar vi ut till klippan; där är lugnt och fridfullt. Han tyckte inte att det var lugnt och fridfullt. Vinden ven, strandskatorna jämrade, måsarna hånskrattade, Brenner stånkade ur sitt beklämda bröst. För resten hade Lunsen kommit till stranden för att roa sig. Han sa: Jag tycker om vackra, glada jäntor, jag. Det är min likör, som man säger. Här har jag bara Lotten och allt hennes stånk.

Emellertid följde han henne, dels för släktskapens skull, dels därför att de vackra jäntorna inte ville veta av honom. Varje morgon såg strandens folk dem båda kappsimma frustande ut mot skäret och på alla fyra äntra

den skrovliga klippan. På avstånd liknade de tvenne jättemolusker med randiga kroppar, köttiga, kraftiga, rödlätta armar eller ben. Första dagen sa badianerna: Brenner tänker hoppa! Så roligt! Tumlarna störtade i vattnet och summo ut mot klippan. Men hon hoppade icke. Andra dagen sa badianerna: Lämna henne i fred. Hon tänker ut någonting festligt och tokroligt. Men hon tänkte inte på någonting festligt eller tokroligt. Tredje dagen hade badianerna glömt henne. Hon sa:

Lille Luns, jag stånkar inte. Varför skulle jag stånka?

Det sa hon och stånkade fruktansvärt. Den fete ynglingen låg på rygg i en mossklädd skreva, händerna knäppta över magen, snurrade med tummarna, gapade med munnen, stirrade in i tomma himlen. På hällen ovanför satt Lotten, höll uppsikt över stranden. Ynglingens matta grå ögon glänste av ivrig och osjälvisk tankeverksamhet. Hans eget öde skulle icke beröras av händelsens utveckling. Hans intresse var teoretiskt och moraliskt, han var filosofiskt belastad. Och han sa:

Visst stånkar Lotten och nog vet man varför. Här ligger hon på skäret dag efter dag och trycker som en skrämd hare. Vad hjälper det? Lotten undgår inte sitt öde. En vacker dag får Främlingen Lotten på tu man hand. Då säger han: Doktor Brenner, ni som är en sällsport sannfärdig människa ...

Hon mumlade svagt:

Jag är väl inte sällsport sannfärdig?

Ha! skrek Lunsen. Hi! Ho! Jaså det får man höra! Finns det många här på stranden som inte haft obehag av Lottens framfusighet? Min lilla mamma har ett språk, som lyder: Säg sant, vad du säger men säg inte allt som är sant. Se det är min ledstjärna. Ljuger gör jag aldrig men jag säger sanningen på ett älskvärt och angenämt sätt. Lotten däremot trampar i klaveret och struntar i folks känslor. Finns det någon här på orten, som ska ha mage att säga honom sanningen, så är det Lotten. Dygden är sin egen belöning, som man säger. Men Lottens sannfärdighet blir ytterligare belönad. Han kommer till Lotten och säger: Fröken som är känd för att vara ärlig och uppriktig och som känner Markurell.

Hon mumlade:

Jag känner inte Markurell.

Ynglingen sa:

Det var starkt. Det var magstarkt.

Vinden väste över hällen, Lotten huttrade, tärnorna jämrade, måsarna skrattade. Den fete ynglingen låg lugn i mossan, skyddad för vinden, försänkt i sina meditationer. Han tycktes tala för sig själv, han sa:

Hon känner inte Markurell. Hon förföljer honom om dagarna och jag antar att hon drömmer om honom nattetid. Men känner honom gör hon icke. Hon tränger sig på hans väninna och blir liksom ler och långhalm med dem båda. Men känner Markurell gör hon inte. Låt gå för det! I alla händelser kommer mannen till Lotten. Jag vet precis, hur det har gått till. Först ha tvillingarna sagt: En snäll gammal tant brukar leka med oss. Då har han gått till modern och frågat: Vem är den snälla tanten. Då har hon svarat — hör nu på! Hon har svarat: En viss Lotten Brenner, en allvarlig och stadgad människa. Vi är nästan ständigt tillsammans. Just så har hon svarat. Man begriper varför. Men han begriper *inte!* Han begriper inte, varför ni plötsligt upphört att vara tillsammans. Han begriper inte, varför Lotten rultar bort, så snart han nalkas. Han begriper inte, varför Lotten sitter här i blåsten hela dan och håller utkik på stranden.

Brenner mumlade: Det vet han inte.

von Hancken sa: Jo, det vet han. Det vet han eftersom han sitter på sin balkong och kikar på Lotten. Han vet och hela stranden vet. Det är oro på stranden, ska jag säga Lotten. Ödesstämning, som det heter. Varhelst Markurell går fram, sticka de samman huvudena bak hans rygg. *Då* förstår man. Och Lotten är observerad. Lotten har kommit in i ett drama ska jag säga Lotten. Får nu se hur Lotten klarar den saken! Jag har varnat! Jag tvår mina händer ...

Han tvådde dem inte; tvärtom krafsade han dem smutsiga i mossan. Han var filosof men han var också människa. Dramat, knappt börjat, rörde honom mäktigt. Han var patetisk för Lottens räkning och förtjust för sin egen. Han sa till sig själv: Det här blir någonting att berätta för min lilla mamma.

Till Lotten sa han:

Inte vet jag, vad Lotten vet. Men jag vet, att fula veta mer än de vackra. Därhemma komma flickorna till mig och anförtro mig sina ömma bekymmer. De säger: Dig litar jag på. Varför det då? Därför att jag är ful! Luns har inga aspirationer. Han vördar smärtan, därför att han själv är olyckligt kär. Lyckligt kär kan han nämligen inte vara. Han är tacksam, om en vacker flicka skänker honom sitt förtroende. Högre än så lär han inte vänta. Jo, jo, Lotten lilla! Luns von Hancken känner det där. Han är ung och erfaren, kan man säga. Fula människor bli skarpsynta. Ingen bryr sig om att blända dem.

Han reste sig, stödde armbågarna mot hällen, höll det tjocka huvudet mellan händerna, ett klot fyllt av besvikelsens tunga visdom. Snart började likvisst det buttra trynet mysa, ty sorgen var delad. Han körde plötsligt sitt tjocka pekfinger i Brenners sida, sa:

Pip mamsell! Låt oss ta ett exempel. Om Lotten bleve kär i Luns von Hancken? Hi, hi, tänk det! Ginge hon då med sin sorg till vackre Johan? Förr i graven! Men vore hon kär i Johan, ginge hon kanske till Luns von Hancken? Ser så ut. Lotten säger ingenting men jag hör någonting. Ack, den Johan! O, den Johan! Husch, den Johan! Jag hör det i luften just som jag hör måsarna skratta och tärnorna gnälla. Fuling och fuling, tyst sympati. Men jag kan inte hjälpa, att Främlingen kommer, hennes man. Han, som vill veta något. Jag kan inte försvara Markurell och hans sköna. Jag älskar dem inte. Jag är på frispektakel, jag. Jag har det bra. Lotten har det kanske ännu bättre. Hon får själv agera.

Hon mumlade: Nu kommer han.

En man kom ned till lilla båthamnen, som ligger mittemot Sälklippan. Två roddare hjälpte honom att stiga i båten. Den fete filosofen vände blicken från båten till Lotten — såg att hon rodnade. Han betraktade henne, butter, tjurig, men inte alldeles utan medlidande. Han sa:

Vet Lotten av, att Lotten skäms?

Hon nickade och rodnade. Hon nickade ofrivilligt. Det fanns inom vissa vän- och släktkretsar en lyckligtvis sällsynt företeelse, som kallades »Lottens lyra» eller »Brennerska smällen». Greve Ludwig påstår, att den ofelbart »skakar lös hjärnan ifall den hängt upp sig och fastnat», sätter kroppen i form och botar tandvärk. Han tillstår dock att det beprisade medlet är smärtsamt. Luns von Hancken kände icke detta medel i dess specifikt Brennerska dosering. Han klappade broderligt den feta, kullriga, rödbrända ryggen. Han sa:

Lotten skäms över sin Johan. Jo jo! Det är värre att skämmas över andra än att skämmas över sig själv. Man kan inte göra någonting åt saken; man kan inte ens be om ursäkt. Ajjö, ajjö, lilla Lotten! Nu måste jag hem och skriva till min lilla mamma. Fast inte vet jag vad jag ska skriva, så lessamt som jag haft det. Johan Markurell är stor på sig, han. Det kan jag då alltid skriva. Han är fin kavaljer hela dan. Men när han väljer rival, så är han anspråkslös. Den där stackars karln, som kommer roendes, se på den! Honom skulle själve Luns von Hancken slå ur brädet.

Han rutschade utför bergväggen och plumsade tungt i vattnet. Det är inte känt, huruvida denna handling var frivillig eller måhända följden av en »Brennersk smäll». Det klotrunda huvudet dök frustande upp och följde vågkammarna bort mot stranden. Lotten skriver i dagboken: Jag vet inte vad som går åt mig. Ingenting lättar på lynnet numera. Den där kvällen, jag såg den främmande herrn leka med Lissilussi blev jag så tungsint. Förut var det bara lek, det hela. Sen han lekt vart det slut med leken. Jag blev tungsint den kvällen.

Hon satt, där hon satt och Främlingen kom upp till henne på hällen. Vägen var honom svår trots de båda roddarnas hjälp. Varför gick hon inte ned till honom? Därför att hon plötsligt kände sig listig och förslagen. Hon sa till sig själv: Han är ute på en lusttur. Han kommer inte för min skull. Vad skulle han vilja mig? Så tänkte hon och drog djupt efter andan, förvirrad ända till virrighet. Den, som känner sig listig och förslagen, bör ta sig i akt — snart överlistar han sig själv.

Främlingen tog plats på en sten, skickade roddarna tillbaka i båten. Han började genast tala om tvillingarna, skämtade och gestikulerade muntert. Han sade sig ha ryktesvis förnummit att en ryktbar och framstående lärd råkat i nesligt slaveri hos tvenne tyranniska vildinnor. Han skrattade mycket. När man skrattar syns det inte att hakan skälver. Om man gestikulerar livligt, syns det inte, att man gestikulerar även när man inte gestikulerar. Hans åtbörder voro mycket livliga, vilket väl kunde passa, så länge han talade om två små vildinnors bedrifter. Plötsligt sa han: Och min hustru! Jag har hört, att ni har varit mycket vänlig också mot min hustru. Brenner svarade snabbt: Det stämmer. Vi är goda vänner. Vi är nästan ständigt tillsammans.

Han nickade. Händernas oroliga, nyckfulla rörelser passade sämre nu. Han sa: Min hustru har sagt mig det. Hon har varit mycket glad åt ert angenäma sällskap. Jag hoppas att min ankomst inte medför någon förändring? Det vore mycket tråkigt. Min hustru är egentligen en smula enstöring. Hon är inte road av sällskapslivet. För övrigt tar ju barnen nästan ständigt hennes tid.

Nästan ständigt ..

Han pauserade. Därpå sa han: Ni måste ha haft ett beundransvärt tålamod med ungarna! Blev ni inte trött? Min hustru påstår att det gått veckor utan att hon just sett skymten av Lissilussi. De lekte nästan ständigt med sin snälla tant.

Nästan ständigt.

Han började tala om ditt och datt, om den Främmande kustens fördelar, nackdelar och nöjen. Han upprepade: Egentligen är det inte någon plats för min hustru, eftersom societetslivet inte roar henne. Helst är hon samman med några goda vänner utan buller och bång. Har ni många vänner här?

Hon tänkte: Vad säger en listig människa just nu? Jag är inte tränad. Husch, gode gud giv mig en ingivelse! Hon svarade: Jag har ett par landsmän. Såg ni honom inte i vattnet. Det är en tjock, drullig pojke, som jämt hänger efter mig. Jag antar att folk skrattar åt oss båda tjockisar, riktiga parhästar. Jag känner nämligen hans mamma. Jag tror knappt att er hustru känner honom. Det är en liten god och beskedlig människa och jag har lovat att ta hand om honom. (I dagboken skriver hon: Jag ljög och talade oredigt. För övnings skull.)

Främlingen log och sa: På beskrivning verkar han inte särdeles trevlig. Vem är den andre? Den andre? Frågans bestämda form gjorde henne vimmelkantig. Hon svarade fumligt: Den andre — det är ju Markurell. Han sa: Jag antar, ni föredrar honom? Jag känner herr Markurell. Hon mumlade: Å, verkligen? Det visste jag inte. Han sa: Å, verkligen?

Gummiskon på hans käpp studsade oavbrutet, mjukt och tyst mot hällen. Det föll henne in, att hans tankar också måtte studsa oavbrutet, mjukt och tyst, mot en hård häll. Hon uppgav att vara listig. Allt fick komma, som det föll sig. Blott för konsekvensens skull tillfogade hon: Många bekanta har jag inte. Herr Markurell

är egentligen mitt enda sällskap — han och er fru. Vi tre ha hållit ihop.

Det sa hon och teg. Måsarna skrattade, tärnorna gnällde gällt. Främlingen satt framåtböjd över den dansande käppen.

Hans ansikte var smalt, tunt, gult som en elfenbenskamé; huden låg tätt till kraniet, spänd, småsprickig. Smala polisonger, mörkbruna, gråsprängda, ramande ansiktet, ögonen blänkte som guldhinnor. Plötsligt såg han upp på henne och log med långa, vita tänder. Han klappade henne på handen. Det förvirrade henne värre och än värre skulle han förvirra. Han sa:

Det är inte så lätt att be en främling om något, som måste te sig rätt förbluffande. Men jag vet inte — jag tror knappt, att ni blir alltför häpen. Det är några små motsägelser — ytterst små — som kommer mig att tro ...

Han tystnade för ett ögonblick, fortsatte hastigt men lugnt, ivrigt men utan oro:

Vill ni göra mig en stor tjänst? Vill ni fråga min hustru, om hon önskar, att jag reser?

Han höll avvärjande upp handen, som för ett ögonblick icke darrade. Han var bestämd och behärskad. Handrörelsen påbjöd tystnad. Den var alldeles överflödig. Hon kände sig obetydligt talträngd. Däremot fick han gärna tala. Om det kunde finnas bot för sot i det. Han sa:

Ni förstår. Jag borde egentligen inte ha kommit hit. Jag vågade inte ens be min läkare om lov. Eller underrätta min hustru. Jag gjorde som elaka barn — tog straffrisken för rolighetens skull. Det var så att jag fick lust att leka med Lissilussi. Vi lekte här i fjol. Vi lekte vårdslöst. I år är jag något mindre vårdslös. Men i alla fall. Nästa sommar är jag antagligen inte vårdslös alls. Ni vet — Lissilussi tycka om att leka vårdslöst. Jag föll för frestelsen.

Ni förstår. Egentligen borde jag inte vara här. Min hustru är här för att vila, barnen för att leka. Jag är sjuk. En sjuk är besvärlig. I alla händelser verkar han inte uppmuntrande. Jag borde resa. Men så snart jag fattat mitt beslut, ångrar jag mig. Det är inte vidare manligt. När man kommit på andra sidan den lyckliga vårdslösheten, upphör man i viss mån att vara manlig. Det är sorgligt, min kära doktor Brenner. För mig och för andra. Jag skulle tro att jag behöver en knuff.

Ni förstår. Det är inte så lätt. Ty man kan ju tänka sig att jag så att säga överdriver min betydelse. Man kan ju dock tänka sig att jag ingen skada gör, att jag inte stämmer ned sinnena, inte fördärvar den gode gudens vackra sommar. Den möjligheten finns dock, på den limstickan har jag fastnat. Jag överdriver kanske min betydelse.

Ni förstår. Svårigheten är den, att jag själv omöjligen kan fråga. Är jag dig till besvär? Fördystrar jag din sommar? Ack, det säger man inte. Så löjlig är man inte. I varje fall inte, om man menar allvar med frågan. Ni begriper? Men ni. Jag menar inte heller att ni ska gå rakt på sak. Resultatet bleve detsamma. Men dels — dels vet ni — dels — dels — vet ni ...

Som när slam plötsligt hopar sig i en rännil stockade sig flödet några ögonblick för att åter bryta igenom.

Ni förstår. Jag menar helt enkelt, att ni kunde sondera terrängen. Jag ska ge er ett uppslag. Fråga om hon tror, att det är nyttigt för mig att vistas här. Det är nämligen inte nyttigt. Kustklimat bör helst undvikas. Men hon har ingenting sagt. Det är det, som förbryllar. Önskar hon, att jag reser, kan hon ge ett fullgott skäl. Varför gör hon inte det? Vill hon, att jag stannar? Det kan finnas ett annat skäl. Hon tror kanske, att jag ska be henne och barnen följa mig. Det vore outhärdligt. Jag menar — det vore outhärdligt för mig, om det vore skälet att jag får stanna.

Han hade talat med överläppen ryckvis uppdragen. Grimasen markerade ett leende. Plötsligt glömde han att markera. Han knep ihop läpparna, vidgade ögonen som då man betraktar någonting oväntat, häpnadsväckande och hemskt. Så ordnade han åter grimasen, vätte läpparna med tungan, fortsatte:

Ni förstår. Jag vill gärna stanna. Men jag orkar inte stanna med den känslan att jag är till besvär. Besvär? Nå ja, besvär och besvär. Jag har nuförtiden så litet reda på hennes tycken och önskningar. Hur orimligt det än kan låta — jag tror att ni känner dem bättre än jag. Alltså ber jag er — ni förstår — om det inte är olämpligt — att ni sonderar terrängen. Väninnor emellan är det kanske lättare. Än för mig. Jag menar — om det faller sig så — om ni finner det lämpligt ...

Han slickade åter läpparna, svalde, smackade. I hennes stackars förvirrade skalle ljöd väderkvarnsvingarnas gnissel: Lämpligt för dig — lämpligt för dig ...

Och hon gjorde det olämpligast tänkbara. Vi tillåta oss betvivla att någon kan fatta hennes dumhet i hela dess vidd — för att det göra, måste man vara lika dum som hon själv. Man skall vara lika klossig, lika oslipad, lika ovan vid takt och hänsyn, lika enfaldigt övertygad om att räta vägar äro rätta vägar, lika sorgligt blottad på finurlighet och finess. Än vidare. Man bör ha uppfostrat två ovanligt dumma systrar och en ovanligt klok far — detta ödesdigert ofelbara medel att bliva ödesdigert ofelbar. Men icke ens det räcker till förklaring. Troligen bör man ock nyligen ansträngts och pinats av en Luns von Hancken.

Hur som helst, fattbart eller ej — hon sa, vad hon sa och när hon sagt det, var det inte längre osagt. Hon sa:

Om ni vill stanna, ska ni inte resa. Inte ni, utan Markurell. Jag ska be honom resa.

Punkt.

Tärnorna jämrade, måsarna skrattade, käppen dansade i gummisko, mjukt och tyst på hällen. Efter några ögonblick yttrade Främlingen: Naturligtvis ska ni inte tala med herr Markurell.

Äntligen hade han upphört att säga: Ni förstår ...

Han sa: Rätt betänkt — jag handlar naturligtvis orätt mot mig själv genom att stanna. Kustklimat är mig strängt förbjudet.

Han drog upp överläppen, log med långa, vita tänder. Den sprickiga, gula huden låg i vertikala rynkor över kindknotorna. Han utbrast: Hälsan framför allt, eller hur, min kära doktor? I likhet med badianerna måtte han ha trott henne läkare. Han hytte skämtsamt med käppen, sa: Jag är rädd, att ni försummar er plikt. Egentligen borde ni vara den första, som råder mig att resa.

En kvart satt han kvar, pratade om ditt och datt. Kallade sen roddarna och tog farväl.

Vinden ven och Brenner frös. När båten fått försprång, kastade hon sig i vattnet, sam till stranden, gick upp på sin kammare, klädde sig till middagen, gick ned i matsalen.

Vid Rödhättans bord satt mannen, hustrun och Markurell. Det var första gången hon såg honom vid Rödhättans bord.

Första och sista.

ÅTTONDE KAPITLET.

Lotten Brenner beslöt att lämna den Främmande kusten. Beslutet delgavs ynglingen von Hancken. Det väckte hans förvåning. Han hade i Brenner sett en modig, nästan viril natur. Han sa henne öppet, att han

kände sig lurad på konfekten, som det heter. Han hade väntat mera mod, mer ansvarighet. Å andra sidan ville han inte klandra henne alltför strängt. Hon hade skapat en obehaglig och kanske farlig situation. Följderna av hennes möte med Främlingen på Sälklippan voro ännu oöverskådliga. Det var fegt av henne att resa men han förstod hennes feghet.

Hennes elände bestod däri att hon inte rätt visste vad hon sagt Främlingen. Orden visste hon men kunde inte bedöma deras verkan. Hon sökte hjälp hos Lunsen. Ynglingens tankeförmåga var trög men trägen. Han satt på hennes bord och rökte — utan att be om lov — hennes snugga. Han vätte handens innersida med tungan och sökte pressa ned byxbenens pösande knän. Under detta mekaniska arbete tänkte han oavbrutet och stönande. Till sist kunde han meddela henne några resultat.

Först och främst ville han lugna hennes samvete och gav ett ampelt erkännande åt hennes uppriktighet. Själv hade han och hans gelikar tisslat och tasslat, undrat och skvallrat om Markurell och Rödhättan. Det var det vanliga, fega sladdret, som sakta suger sig fast vid offren. Han påpekade dess infami och skadlighet, han konstaterade med en viss, dyster tillfredsställelse att det varit hans egna skvalleraktiga antydningar, som väckt Lottens misstankar. För stora karaktärer lämpar sig icke skvaller. Stora karaktärer säga sanningen eller tiga. Lotten var en stor karaktär. Ingen skulle ha handlat som hon.

Han önskade påpeka fördelarna med hennes handlingssätt. Skvalleraktiga antydningar väcka ett gnagande tvivel: den oförblommerade sanningen ger en trygg visshet. När hon erbjöd sig att skicka bort Markurell, hade hon — visserligen på ett skonsamt sätt — avslöjat allt. Främlingen kunde icke längre betvivla att Markurell stod i ett mer eller mindre otillbörligt förhållande till hans hustru. Bort med tvivlets oro! Lotten hade givit honom visshet. Ur moralisk synpunkt sett var hennes handlingssätt förstklassigt. Ingen skulle ha handlat som hon.

De praktiska följderna voro vanskligare att överblicka. Redan löftet att skicka bort en främmande, självständig och självgod kanalje föreföll överilat. Hur skulle hon infria löftet? Kunde hon gå till Markurell och säga: Jag känner er knappast men jag har sett er alltför ofta tillsammans med en viss dam, somjag knappast känner. Damens man, som jag inte alls känner, fordrar att jag inte ska lägga mig i en sak, som inte alls angår mig. Jag å min sida fordrar att herr Markurell genast lämnar damen och orten. Vågade hon bjuda herr Markurell någonting dylikt? I så fall var hon ett fenomen. Ingen skulle handla som hon.

Eller var det bara tomt skryt? Det såg nästan så ut, eftersom hon tänkte resa från alltsammans. Därigenom kom hennes uppträdande i mindre vacker dager. En konflikt mellan älskaren, hustrun och mannen vore hädanefter oundviklig. Konflikten kunde få en tragisk utveckling. I så fall vore det erbarmligt fegt och ansvarslöst att resa. Den kunde också avvecklas lugnt. Mannen kunde rymma fältet. Vad hade hon då för anledning att resa? Tvärtom borde hon stanna och njuta de båda ungas tacksamhet. Hon kunde trycka deras händer och säga: Er lycka min belöning! En mindre ädel kvinna med ömma känslor för herr Markurell skulle ha rest sin väg i desperation och svartsjuka. Men hon kunde inte tänkas svartsjuk eftersom hon hjälpt de båda älskande att bli kvitt mannen. Ingen skulle ha handlat som hon.

Fakirer är tankeläsare. Den fete ynglingens utläggningar voro ingenting annat än hållpunkter för hennes egna tankar. Hon visste knappt, om det var han, som talade, eller hon, som tänkte. Nu hörde hon sitt namn ropas och gick ut på balkongen. Nedanför stod Rödhättan med armarna på räcket, leende, fräck och förtrolig som förr Kanaljen. Hon sa:

Var håller ni hus? Hur mår ni? På två dar ha vi inte sett er. Har ni förkylt er där ute på Sälklippan? Min man berättade om ert möte. Det blev ju en sorts gratiskonsultation — improviserad kan man säga. Eller inspirerad? Av vem? Av Johan? Det vill han i alla händelser inte erkänna. Han påstår, att det var en slump. Var det? Jag börjar tro, att ni har alldeles rätt — han är en kanalje, den där Johan.

Vinden grep hennes yviga, glänsande man, svepte ned den över de glittrande ögonen. Hon strök bort glansen och glittret. En liten badianska är en nyckfull varelse, skalkaktig och ostyrig som dansande vågor och vinande skum. En maka och mor är någonting helt annat. Hon sa allvarligt och mjukt:

Naturligtvis är jag er mycket tacksam. Jag borde själv ha sagt min man att klimatet här inte passar honom. Men det föll sig inte så lätt. Jag kan inte tala med samma auktoritet som ni. Och jag måste ju stanna här. Min man behöver bergsluft, barnen havsbad. Man slits mellan sina plikter.

Brenner vände henne ryggen; von Hancken sa:

Tacksägelserna börja inströmma. Jag hoppas att Markurell skickar Lotten blommor. Men jag grunnar, jag! Lotten har ju inte rått honom att resa. Varför säger han det? Varför säger inte Lotten åt Rödhättan att han ljuger? Varför säger inte Lotten åt henne, att Markurell bör resa? Börjar det kännas kusligt? Tänk om Rödhättan sa: Vad vet ni om mig eller Johan? Vad vet Lotten? Jag grunnar! En människa som Lotten går inte omkring i ogjort väder med lösa beskyllningar. Hon har naturligtvis någonting att hålla sig till. Inte kan det vara mina små antydningar! Jag undanber mig! Skvaller är skvaller. Ingen hygglig människa går omkring och skvallrar — med mindre än att hon uttryckligen säger ifrån: Ni förstår — det här är bara skvaller. Sa Lotten det? Tvärtom. Hon talade som en profet den där rannsakar hjärtan och njurar. Jag grunnar, det må jag säga, och ju mer jag grunnar, desto grundare blir det.

Brenner låg på rygg i vilstolen med armarna korslagda över ansiktet, sa aldrig ett ord. Von Hancken började känna sig överflödig. Han knackade askan ur pipan, torkade skaftet och la den ordentligt på dess plats. Han betraktade den stumma och orörliga, gned hårt sitt klotrunda huvud mellan båda händerna. Han klappade henne försiktigt på den feta armen, sa:

Ligg inte här och gruva sig. Samvetet rent så är allting rent, hur ruskigt det än kan te sig. Lotten har trampat i klaveret, som man säger. Inte rår hon för att hon är klumpig! Lotten kallar mig luns. Inte rår jag för att jag är lunsig? Så lunsig är jag i alla fall inte att jag kallar Lotten klumpig. Hövlighet fick jag lära av min lilla mamma och den håller! Ligg nu inte här och gruva över allt elände hon ställt till för oskyldiga människor!

Brenner mumlade: Jag gruvar inte. Jag tänker på packningen. För resten har jag inte ställt till något elände. Ingenting har hänt, det jag vet. Är det ett elände, så är det ett fridfullt elände.

Fridfullt elände? Samma ord använde hon i brev till Föreningen Lotten Brenners Ferier. Det väckte harm och bestörtning. Hon skrev att hon ämnade avkorta sin vistelse vid den Främmande kusten. Hon hade fått nog av det »fridfulla eländet». De rappa flickorna grämde sig mest över ordet fridfull. I deras muntra fantasi hade Brenners ferier antagit allt grällare och festligare färger. Hon dansade! Man kallade henne »bajadären Brenner»! Ett visserligen obestämt och obestyrkt rykte berättade, att hon förgapat sig i en »äkta hindu». (Antagligen den egyptiske dansören.) Hinduer äro ofta prinsar, praktfulla, romantiska män, översållade med juveler. Den underbara ringens magiska makt tycktes bevisad. De visste inte precis på vad sätt — tid och omständigheter medgåvo inga noggranna undersökningar. De hade en obestämd men strålande och i hög grad tillfredsställande känsla av att fula Brenner rörde sig i lysande kretsar, upplevde underbara händelser och själsskakande äventyr. De voro stolta över henne, de kallade henne »bajadären Brenner».

Och nu? Dessa fantastiska ferier förvandlades till ett »fridfullt elände»! All deras möda, snille, illmarighet, kanaljeri och frikostighet med Ludwigs pengar hade åstadkommit någonting så lumpet som en fridfull sommar! Man förstår deras harm, man förstår också vem denna harm främst måste drabba. Givetvis Ludwig! Hur hade han infriat alla sina löften och förespeglingar? Vad hade han åstadkommit med sin hemlige rapportör och annat kanaljeri? Ett fridfullt elände! För en gångs skull stod han där svarslös och skamsen. Han erkände sitt nederlag, men gjorde ännn ett försök att rädda sin ära. Han telegraferade till Markurell: Hindra Brenners avresa, sätt sprätt på det fridfulla eländet. Svaret avvaktades i spänning. Det

blev förkrossande. Markurell svarade: Eländet allt annat än fridfullt. Jag påskyndar avresan. Icke ens telegrammets onekliga mystik, icke ens den bestämda uppgiften, att eländet icke var fridfullt, förmådde lugna Föreningens känslor eller återupprätta Ludwigs anseende.

Emellertid dröjde hon ännu några dagar på den Främmande kusten. Hon roade sig som vanligt, rejsade med kocken, uppfostrade personalen, gav direktionen några sista råd och vinkar, lekte med barnen, vadade bland vadarna, tumlade bland tumlande tumlare och åt till sprickgränsen. Efter lunchen gick hon till kasinot, drack te och tittade på svartingen. Hennes synnerliga intresse för dansören tolkades på olika sätt och torde ha gett upphov till det sagoskimrande ryktet om en juvelbeströdd hinduisk prins. Dansören å sin sida uppbjöd all sin skicklighet för att behaga denna beundrarinna. Han trodde sig veta, att hon var en betydande person. Det smickrade hans fåfänga. Hennes kattlikt gröna, stickande ögon skrämde honom tillika. Möjligen var hon en betydande häxa, utrustad med hemliga krafter. Han utförde sina till synes grymmaste tricks med den vita lilla. Brenner applåderade. Apachedansen väckte icke längre hennes förtrytelse. Det är en apachedans alltsammans. Göra varann illa — däri består det. Ju grymmare, ju bättre. Svartingens trista ögon och muntra mun med ha och hi och ho minde henne om Förtvivlans Pudel och kära pappas vita råtta. Hon applåderade våldsamt. Svartingen kråmade, blixtrade med ögon och tänder, kysste de gulbruna fingertopparna. Han var stolt. Han visste inte att han påminde henne om en avliden pudel. Han tänkte: Jag är en charmör. Gamla kvinnor bli unga på nytt.

Brenner sa till sin riddare, Lunsen: Det blir tungt och besvärligt att gå omkring och ta ajjöss av vänner och bekanta. Men det kan inte hjälpas. Den, som vill vara fin, får pina skinn.

Hennes uppfattning av god ton på en främmande kust roade den världserfarne ynglingen. Han vred sin tjocka lekamen, frustande av skratt; hans kinder blevo tuppkamsröda och andedräkten stockade sig. Det finns ingenting löjligare än naiva landsortsmänniskors begrepp om ett mondänt och fashionabelt uppförande. Den förnäma touchen ligger dels i den lätthet med vilken man knyter bekantskaper dels och än mer i den lätthet, varmed man upplöser och glömmer. Pojken sa: Vad bryr de sig om Lotten. Invärtes! Hon svarade: Jag tar ajjöss utvärtes. Utvärtes ha de varit snälla och vänliga. Men det blir ett knog. Jag har så många vänner.

Hon gjorde sig fin, hon sammanbragte zebran och den gula, avdämpade färgen med kaschmir och stack ett knippe förgätmigej i barmen. Så smyckad, med den nytvättade blinkmåns gnistrande på handen, gjorde hon sin märkliga eriksgata, släpande med sig den grymtande Lunsen. Varhelst hon såg ett bekant ansikte i en strandborg eller bland de lata grupperna på sanden, gjorde hon halt, skakade hand, sa: Tiden går! Nu bär det av! Tack för mig, tack, tack! Denna ovanliga och högtidliga avskedsceremoni förbryllade badianerna. De upprepade: Tiden går. Ska ni fara? Sa tråkigt. Hon sa till Lunsen: Där hör du! Folk tycker det är tråkigt att jag far. Badianerna vänlighet muntrade upp henne; hon började känna sig välvilligt stämd. Hon rekommenderade sin fete riddare på det varmaste hos de unga damerna. Hon sa: Han är lite drullig men det är en snäll pojke, en riktigt snäll pojke. Tag hand om honom! Sålunda tog hon avsked, abdikerade, lämnade löjlighetens krona och badianernas land i arv åt Lunsen. Han visade ingen tacksamhet. Han påstod att hon gjort honom omöjlig. Drulligheten kunde han möjligen förlåta henne men »snälla pojken» skar honom i hjärtat. En drullig pojke kan åtminstone väcka förargelse — men en snäll? Lotten sa: Du är högfärdig, stackars Luns. Var du glad att någon fäller ett gott ord för dig. Vi Lottor och Lunsar få lov att rekommendera varandra om vi eljest ska bli rekommenderade. Bland badianer, förstår sig. Trugade till fester och nöjen bli vi inte.

Hon gjorde sin sak grundligt. Stödd på pojkens arm vankade hon kors och tvärs över stranden. Nu bär det i väg. Tack för mig! Hon blev trött och tung. Spänstigheten var borta, ferierna slut. Blinkmåns, ringen, skulle återgå till rätter ägare, den magiska ringen, den flärdfulla festens tecken. Vad blev det kvar av det hela? Just ingenting. Långods alltsammans. Några minnen — lite plask i vattnet, lite stoj med barnen. Dansande

svarting, lunkande Luns, blinkande Blinkmåns. Just ingenting att minnas. Möjligen Sälklippan — ett beskt minne. Var en sin arvelott!

Frampå eftermiddagen fortsatte hon sin trista eriksgata och mötte Blinkmåns, människan. Hon ville gå förbi men Lunsen hejdade henne. Han muttrade: Tänker Lotten smita? Kommer inte i fråga! Här ha vi själve herr Markurell och hans sköna. Folk som varit så hjärtans vänliga. Nu dra vi litanian: tack, tack! Tack för mig!

Han stannade henne mitt framför det vackra paret, han sa: Doktor Brenner reser i övermorgon. Hon vill gärna tacka. Tack! Tack! Kanaljen gav den fete fakiren en hotfull blick; betraktade så Brenner. Hans uppsyn var mindre kanaljaktig än vanligt, i dess ställe vresig och »dolsk». Om Rödhättan antecknar Brenner att hon för tillfället icke hade någon uppsyn. Markurell sa:

Ryktet om stora händelser sprider sig snabbt. Mina vänner i Sverge ha telegrafiskt underrättat mig. De äro förtvivlade. På stranden kommer folk till mig — alldeles bestörta. Vad ska vi göra? Doktor Brenner går omkring till alla människor, säger tack, tack! Vi förstå henne inte riktigt men vi ha på känn att det är en fin pik. Kanske väntar hon att vi ska ställa till med avskedsfest.

Brenner vände sig till Rödhättan, vädjade och muttrade: Där hör ni själv! Han gör narr av mig. Han är en kanalje. Kan inte en vanlig hyfsad människa få säga adjö utan att hon väntar en avskedsfest? Hon vädjade skämtsamt men ängsligt. Hon var rädd att Lunsen skulle få rätt och triumf. Hon la sin hand på Rödhättans arm. Rödhättan betraktade hennes hand med en intensiv, förvånad och högdragen blick. Brenner tog hastigt bort handen. Rödhättan gick.

Markurell riste på huvudet, suckade, sa:

Ni är inte så värst vanlig. Lyckligtvis. Om många vore som ni, skulle livet bli ett ganska oberäkneligt och vågat företag. Ni styr och ställer med folk, som det faller er in. Somliga skickar ni bort, andra tillåter ni stanna. Ni är underligt ofelbar och ofelbart underlig. Naturligtvis ska ni ha en avskedsfest. Det blir en mycket kär anledning att lägga våra känslor i dagen. Jag har satt i gång förberedelserna. Platsen blir kasinosalen. Håll er beredd i morgon vid tedags. Det vore bra, om ni innan dess hade er packning i ordning. Kanske blir det sent. För resten säger jag: Husch! Huschuschusch!

Han nickade och gick i kapp Rödhättan. Lunsen sa: Nå, begriper Lotten nu, hur de gör narr av henne? Alla människor! Kan man tänka — avskedsfest! Lotten som är så illa sedd för sin framfusighets skull. Avskedsfest! Den gläder jag mig åt. Markurell är skarp. Han kommer att driva med Lotten tills hon svettas bort i stora, stora rännilar! Hans glädje var så okonstlad att den brennerska smällen — ehuru hotfullt nära — uteblev. Hon nöjde sig med att framsäga en med gammal folktro förknippad, mystiskt expressiv hälsoregel: Gå hem och lägg dig, pojke, och ta någonting gammalt på dig.

Själv gick hon upp på sitt rum och började packa. Hon muttrade: Jämt ska han raljera, Kanaljen. Så han narras. Inte blir det någon fest. Inte. Och blir det — så inte kommer jag. Hon plockade ned plagg efter plagg och minne efter minne. Hon tänkte: När en är hemma igen och plockar upp. Husch ja, nu är det roliga över. Jag vånne att det vore glömt också. Jag vånne att somt vore glömt!

Som hon det tänkte steg Främlingen in till henne. Möjligen hade han knackat, möjligen icke. I alla händelser blev hon skrämd. Lunsen, om han varit närvarande, skulle tvivelsutan ha gjort intressanta iakttagelser. Främlingens skälvande lekamen var säkerligen offer för en lika stark sinnesrörelse som Brenners. Hans tunga lallade. Hon satte honom på en stol. Genast blev han lugnare, smålog och talade lätt och hövligt. Han hade hört, att hon skulle resa. Själv ämnade han resa redan följande morgon. Han beklagade att han icke kunde komma på avskedsfesten för doktor Brenner. Säkert skulle den bli så lysande som hon förtjänade. Han stödde händerna mot knäna och bugade.

Så långt flöt talet lugnt men stockade sig plötsligt. Han tycktes ha tappat andan. Ren fyllde Brenner, orolig, ett glas med vatten, då lika plötsligt talet åter bröt fram med tillbakaträngda tankars styrka. Han utbrast:

— Det är oerhört obehagligt! Jag har råkat i en pinsam situation. Jag kan inte överskåda den. Jag har ingen aning om, vad som kommer att hända. Jag nödgas tränga mig på er. Drabbade obehaget endast mig, skulle jag inte oroa mig. Jag är van och för resten är det rätt och lagom. Men det kan också drabba er på något sätt. Min hustru är mycket temperamentsfull eller med andra ord otillräknelig. Det är oerhört obehagligt men det måste fram. Jag har på sätt och vis missbrukat ert namn. För resten inte alls »på sätt och vis». Jag har helt enkelt ljugit.

Han torkade sina läppar med en svettmjuk näsduk. Han log ett skamset leende men samtidigt blev hans tal mer rakt på sak. Bekännelsen var gjord och han kunde fortsätta.

Olyckan var, att jag tog er för läkare. Där sitter jag alltså mellan dem båda och vill komma ifrån så lindrigt som möjligt, utan många frågor, utan alltför mycket misstankar. Och jag ljuger och säger: Jag har konsulterat doktor Brenner, den berömda läkaren. Hon känner förhållandena här och råder mig att resa snarast möjligt. Klimatet är inte lämpligt för mig. Det säger jag och beundrar så smått min egen slughet. Tystnad. Jag såg upp från tallriken och förstod genast att jag sagt något, som alldeles ändrat situationen. De båda sitta där helt försjunkna i varann. Jag existerar inte längre. Min hustru glöder, hon är orolig och het. Hon säger: Är det du, Johan, som bett doktor Brenner råda honom att resa härifrån? Han skakar på huvudet och svarar: Det är osant och du vet mycket väl att det är osant. Tystnad. Så vänder sig min hustru till mig, strålar — strålar förstår ni! — av lycka och triumf, säger: Kära vän, doktor Brenner är inte läkare. Däremot har du rätt i att hon synnerligen väl känner förhållandena här!

Var god och lägg märke till hennes ord. Ni känner förhållandena och jag behöver inte säga vilket speciellt förhållande, som åsyftas. Naturligtvis gör ni det. Eljest skulle ni inte ha fällt det där yttrandet till mig på Sälklippan. Men jag kan inte neka till att ni kommit i en sällsam dager. Min hustru tror att Markurell inspirerat er; han åter att ni gått min hustrus ärende. Och vad ska de egentligen tänka? Varför skulle ni ha blandat er i en sak, som strängt taget inte angick er? Förlåt att jag säger det — men ert motiv är en smula dunkelt. I alla händelser är det en kinkig sak att spela Försyn. Naturligtvis har ni handlat i bästa välmening men det blir lätt någonting irrationellt och besynnerligt över välmeningen om man inte kan spåra ett förnuftigt motiv. Er handling kan inte tänkas gagna er själv. Vem då? Mig? Ni känner mig knappt. Alltså varför? Ett tomt begär att styra och ställa? Sannerligen, även jag blir en smula villrådig.

Men där satt jag nu alltså mellan dem båda. Ni såg oss? I matsalen. Jag förstod nästan genast vad jag åstadkommit. Min hustru strålade — jag säger er: strålade! Markurell åter var ursinnig. Skillnaden mellan könen. Markurell är hennes hjälte. Antagligen utrustar hon personen med alla dygder, befintliga och obefintliga. När hon nu misstänker att han med er hjälp begått — nå ja — en liten låghet, strålar hon av lycka? Varför? Därför att hans kärlek är starkare än hans ädla karaktär. O ja! Den där ädla, manliga karaktären som kvinnorna älska och älska att bryta ned! Han ser saken lite annorlunda. Han är en förnuftig och beräknande människa, en egoist. Naturligtvis är han också gentleman. En definitiv brytning mellan mig och min hustru skulle påföra honom förpliktelser. Det är möjligt att hans kärlek inte är så het. Jag nästan fruktar det. Emellertid satt jag där mellan dem och existerade icke. De sågo varann in i ögonen likt två djurtämjare, som glömt tigern. He! Doktor Brenner, he! Tigern, det var jag! Har ni sett sån tiger förr?

Han visade sina långa tänder, som möjligen kunde påminna om en tigers, och krökte sina fingrar som verkligen liknade klor. Han sa:

Om inte tiger så apa. Jag tillstår att jag är nyfiken. I alla händelser förstår jag dem båda bättre än jag förstår er. De båda nå ja — man kallar det kärlek och gör inga utläggningar. Ert motiv förblir dunkelt. Jag begär

absolut ingen förklaring, tvärtom. Jag vill bara och måste varna er. Min hustru är på det hela taget en mycket enkel och rätlinjig natur. Hon är rättfram och hon vet, vad hon vill. Så länge hon tror, att ni gått Johans ärende, förblir ni — nå ja — persona grata. Men om han lyckas övertyga henne att det inte är så? Jag är rädd att han försökt och kanske lyckats. Vinden har de sista timmarna vänt sig. Å min gud, hon strålar inte längre! Hon har kanske liksom jag börjat grubbla över ert motiv. I så fall vore det onekligen bäst, om ni inte träffade henne. Ni har stört en idyll, min bästa doktor. I välmening, naturligtvis — men i alla fall.

Han tog vattenglaset, som hon räckte honom, doppade fingerspetsarna och strök över läpparna, ögonlocken och pannan. Hon mumlade enfaldigt: Idyll? Jag vet inte, att det var en idyll. Där satt de — jag såg dem många gånger — på var sin sida om strandborgen. Orörliga som beläten. Sa aldrig ett ord till varann. Det såg inte ut som någon idyll. Senast i går såg jag dem. Orörliga och tysta. Inne i borgen satt ni och sladdrade. Jag kan inte se att det blev mera idylliskt för det. För resten, jag har inte stört någon människa.

Hon trutade med munnen och stirrade dumt på hans fötter som ryckigt trummade mot mattan. Han betraktade också fötterna, sa:

Tja? I varje fall har ni sannolikt gett dem anledning att tala ut med varandra. Naturligtvis har ni haft någon förnuftig mening med det. En person som ni handlar inte av en eller annan flyktig impuls. Man skapar inte en dylik situation för roskull. Ni har känt ert ansvar och handlat till allas vårt gagn. Det är min uppriktiga övertygelse. Just därför måste jag — i den mån jag kan — skydda er för obehag. Jag vill varna er. Min hustru kommer inte att tåla någon inblandning från er sida — det vill säga om den sker stick och stäv mot hennes önskningar. Uppriktigt sagt förstår jag inte heller, varför hon skulle göra det? Ert uppträdande har varit en smula irrationellt. Vidare ha vi Markurell. Jag känner honom. Han kan vara oerhört fräck och hänsynslös men aldrig överilad. Därför måste jag upprepa för er hans yttrande vid middagsbordet. Efter djurtämjarscenen, förstår ni! Det är obehagligt att behöva upprepa dem, men jag måste! Han sa: Doktor Brenner är en gammal toka. Ingen människa fäster sig vid hennes narrstreck. Men går hon utanför sin befogenhet som rolighetsminister, måste man naturligtvis på ett eller annat sätt oskadliggöra henne. Så sa han och jag upprepar än en gång: han kan vara oerhört hänsynslös. Där ser ni! Ni har råkat in mellan tvenne eldar. Jag drar mig tillbaka. Jag har gjort min plikt. Livet behandlar oss en smula vårdslöst. Man begår också svåra misstag. Men det ger dock en viss trygghet att handla blott efter moget övervägande — inte efter stundens flyktiga impuls — det ger en stor trygghet.

Plötsligt grep han tag i stolskarmen och reste sig på skälvande ben. Det knackade på dörren. Han mumlade: Om det är hon eller han eller hon. Jag vill inte bli inblandad i detta. Det är inte min sak. Ni får själv svara för vad ni har gjort. Det är oerhört obehagligt. Kan jag kliva ut över räcket?

Tanken att Främlingen à la Blinkmåns skulle svinga sig över räcket föreföll kusligt löjlig. Den rörde henne. Hon log buttert lugnande och fnös: Vare sig det är hon eller han eller fanken själv, så inte kommer han in i det här rummet.

Hon öppnade dörren på glänt, slank så ut i korridoren och slöt dörren bakom sig.

NIONDE KAPITLET.

Personen, som stört Brenners samtal med Främlingen, var hennes landsman och riddare, herr von Hancken. Ynglingen var svettig och nyter, viktig och nyttig som en länsman. Han hade på känn att ett stort obehag väntade kära Lotten och ingenting kunde vara mer tillfredsställande för en osjälvisk själ än att spåra upp detta obehag. För sina efterforskningar hade han utnyttjat de bekantskaper Lotten själv skaffat honom. Olyckligtvis hade Lottens klumpiga tilltag att presentera von Hancken som en »snäll gosse» ställt honom utanför badianskornas förtroende. Hade de lärt känna honom som en ung men erfaren gentleman, en lysande

kanalje i Markurells stil, skulle de visat sig mindre kyliga och fåmälta.

Likväl rådde det icke något tvivel om att Markurell och hans vänner förberedde en fest. En dylik avskedsfest på den Främmande kusten är oerhört sällspord. Den bjudes krönta huvuden och deras vederlikar, filmstjärnor av kosmiska mått, världstenorer, celesta dansöser och celebra boxare. Varför skulle Lotten firas? Därför att hon var löjlig och klumpig? Luns von Hancken hade aldrig märkt att han blev firad av den orsaken. Badianerna förberedde en storstilad elakhet, en skämtsam tortyr. Lotten skulle bli grundligt utskrattad. Allt det löje och den förargelse hon samkat kring sin tokroliga figur skulle explodera i ett grandiost avskedsfyrverkeri av spirituella elakheter. Badianens nöjen är en blandning av frivolitet och grymhet.

Strängt taget hade Lunsen blott en upptäckt av betydelse: han hade sett Markurell i samtal med den egyptiske dansören. Markurell och svartingen? Sammanställningen var egendomlig. Lottens komiska intresse för dansören hade redan väckt löje. Sammanställningen mellan den smidige svartingen och henne kunde bli ett raffinerat badianskt nöje. Ynglingens trinda ögon glödde som elektriska ficklampor vid tanken på detta nöje. Äntligen skulle han få en godbit för sin lilla mamma. Han höll fast Brenner med sina feta, ljumma händer, hans andedräkt beströk hennes ansikte, han övade hypnos. Brenner mumlade: Varför skulle Markurell göra narr av mig? Vi är ändå landsmän han och jag!

Landsmän! utbrast von Hancken. Än jag då? Är jag inte landsman? Ändå behandlar han mig som en lurk ...

Markurells motiv var helt enkelt hämnd. Han ville visa att den där fjollan, som blandat sig i hans kärleksaffärer, var en mindre tillräknelig gammal tant, som hela stranden hade till driftkucku. Badianerna begärde inte bättre! I själva verket hade hon grovt brutit mot en av deras strängaste sederegler: Hindra icke andra från synd — en annan gång kunna de hindra dig. Hon passade inte i fin societet och därför fick hon underbetyg och respass. Lunsen erkände att inte heller han passade. Han plumsade plötsligt ned i ett träsk av melankoli och kväkte som en groda: Maarkurell, Maaarkurell — ja, honom tycka flickorna om! För att inte tala om gamla fjollor och kusin Lotten. Tjo, Maaarkurell. Han är en gentleman. Jag ska säga Lotten en sak — Markurell är förbanne mig inte mer gentleman än jag. Det är ingen skillnad.

Den fete fakiren hade lyckats söva in henne i en mardröm. Hon kände en virvel av hånskratt kring sin klumpiga gestalt, sin osmidiga, futtiga, fattiga person. Hon kände sig som en pladaska. Lunsens sista ord åstadkom en otydlig men märklig förändring. Hennes hjärta svällde plötsligt av en glad ödmjukhet, som kännetecknar modiga bekännare av en eller annan helig trossats. Och hon bekände, sägande:

Försvinn lille Luns, innan det smäller. Du får gärna tala illa om mig, men du säger inte ett ont ord om Johan. Minns det, Luns. Vill Johan göra narr av mig, så har han något skäl, som vi inte förstå. Och har han inte något skäl, så är det bra ändå. Det är skillnaden mellan honom och dig, Luns lille. Envar sin arvelott.

För en gångs skull ljöd från hennes mun kära pappas trista och ödmjuka språk som ett övermodigt rop av triumf. Lunsen kisade mot henne genom de färglösa ögonhåren, grymtade och rullade bort genom korridoren, utför trappan, genom hallen alltjämt grymtande.

Främlingen åter visade sina tänder i ett sorgmodigt grin. Han sa:

Kanske har ni fått den uppfattningen att jag är feg? Den är i så fall riktig. Jag blev erbarmligt rädd nyss, då jag trodde att det var min hustru, som kom. Ni förstår, min ställning är mycket egendomlig. Min hustru vill att jag ska resa. Men jag ska inte resa frivilligt. Det vore ju också tämligen betydelselöst. Eftersom ett halvt ord från henne själv skulle sätta vingar under de här eljest något tu-tunga fötterna. Nej. Herr Markurell skall på sätt som honom bäst behagar tvinga mig att resa. Varför? Helt enkelt därför att herr Markurell på så sätt blir — hur ska jag säga — engagerad i saken.

Ni förstår. Det låter trivialt. Men naturligtvis är det romantiskt. Ända in i vårt århundrade har kvinnorna lyckats bevara något stänk av romantik. Betrakta min hustru. Ni måste medge att det ligger någonting visst stolt, drottninglikt över hennes skönhet. Inte sant? En sådan kvinna måste erövras. Hon jämnar icke vägen, hon sträcker icke ut handen som de ödmjuka och fula kvinnorna. Hennes hjälte måste visa hjältemod. I detta fall måste han förolämpa mig och visa mig min plats. Jag är ju en fruktansvärd man; det krävs mod för att stå mig emot. Inte sant? Romantik!

Den skrangliga kroppen började rista av fnissningar och det var dessa fnissningar som kom hennes hjärta att sjunka ned i kängskaftet. Det kändes trist, det liknade en av kära pappas moraliteter. Främlingen höjde sitt dansande pekfinger och påkallade uppmärksamhet.

Men hör nu på. Det kan tänkas att Johan inte vill visa detta prov på ridderlighet. Det kan nämligen tänkas att han inte vill — åter blir jag trivial! — att han inte vill engagera sig. Vad blir följden? Man får pruta av en smula på sina fordringar, övergå från romantik till skandal — steget är inte stort. Som föregångare till äktenskapet har den romantiska förlovningen en svår konkurrent i skandalen. Den engagerar grundligare. Det är lättare att bryta en förlovning än att bryta en skandal. Antag att hon ställer er till ansvar för vad ni sagt på Sälklippan. Naturligtvis gör hon det inte i enrum, det vore ingen skandal. Hon väljer festen. Jag antar att den blir en högtid för hela stranden.

Han hyllade henne plötsligt med en bugning och ett grin. Brenner fnös till och hostade. Hon var torr i halsen. Hon utbrast, ursinnig och nästan tårögd:

Festen är på narri, begriper ni — ni — dumma människa. Markurell och andra vill skoja med mig. Än sen? Angår det er?

Hans stora heta ögon, blänkande som gul metall, stirrade på henne. Åter brast han i stilla fnissningar. Han sa: Jag fåfår i-inte skvallra ...

Hans darriga pekfinger dansade kring hennes näsa på ett skämtsamt och gäckande sätt. Han sa: Det är det komiska i situationen. Människor har inte gjort mig mycken glädje — inte många — men att Johan, just Johan skulle bli den siste. Nå gärna. Men jag vill inte ha någon skandal, jag vill inte ha någon uppgörelse, jag vill inte ha papperen på bordet. Ty — jag — orkar — icke. Jag går. Jag flyr. Jag är feg. Det är fegt också att dö. De levande triumfera. Tills det blir deras tur. Jag går, min kära doktor. Farväl. Ni förstår. Ingenting har passerat.

Han satte handen till mun och viskade: Jag vill inte ha någon uppgörelse — och som jag tror — som jag tror — inte heller Johan — det är det komiska.

Fem minuter sedan han gått mindes hon av hans tal knappt mer än detta: Jag vill inte — och inte heller Johan. Vad ville han alltså? Hon grubblade inte över saken. Hennes muntra bekännaremod hade återvänt. Blinkmåns vill, hasta. Men ska du göra mig löjlig, Kanalje, så gör din sak bra! Annars blir det underbetyg. Galet ska vara tokigt så det känns — tokigt ska vara galet så det bränns.

Hon packade hela kvällen just som Blinkmåns befallt. Men hon var trött. Hon gick ut på balkongen. Stranden låg öde. Nattens vaga ljus visade sandens vattring, en vacker matta vävd av vågor. Tysta dyningar lägga en vit spets av skum kring mattans kanter. Ur havet reser sig Sälklippan, mörk, skulpterad ur skuggor och dagrar. Stranden är vacker. Även om dagen vacker, då små och stora badianer fylla den med färger och former. Stranden är vacker. Här finns något att packa i minneskistan. Allt annat — fliddег och fladder — snart glömt.

Den gäckande rösten säger: Är ni färdig nu? Har ni packat?

Han står nedanför balkongen med armen vilande över räcket. Cigarettröken silar långsamt fram genom näsborrarna, stiger i slingrande, vita skyar över ögon och panna, försvinna i det svarta hårfästet. Han säger:

Det är dags att sova. Morgondagen blir kanske tröttsam. Programmet är rikt. Jag hoppas att ert avsked från den Främmande kusten blir festligt. Om det kommer att roa er, blir en annan sak.

Han trampar ned cigarrettens glöd i sanden, tillägger:

Ni har behagat blanda er i mina angelägenheter. Orsaken förstår jag inte. Kanske är det hämnd för att jag blandat mig i era? I alla händelser är jag inte sinnad att tåla någon inblandning. I morgon vid det här laget antar jag att ni har den saken klar för er. God natt.

Åter hade hon hjärtat i kängskaftet. Inte av rädsla utan därför att det var tungt. En apachedans det hela ...

Första anblicken av kasinos stora sal tycktes krossa hennes farhågor och skingra hennes illusioner. Salen såg ut som vanligt vid tedags. Kring hundratals blomstersmyckade bord sutto herrar och damer vid tekopp eller drink. Prakten var stor, juvelbeståndet föreföll henne enormt. Blinkmåns — ringen — tedde sig för första gången lika futtig och fattig hart när som sin bärarinna. Önskade hon tävla med badianskorna i prakt, kom hon jämmerligt till korta. Det märkte hon för första gången just sista dagen! Blinkmåns — kavaljeren — den lysande, unge herr Markurell, hade valt till dam en förvuxen askunge utan skönhet, utan glans.

Om han nu verkligen valt henne?

I varje fall syntes han inte till. Och tanken att den lysande horden samlats för att hylla askungen föll pladask på sin orimliga enfald. Icke ens som clown, kringgycklad och utskrattad, skulle hon väcka deras högförnäma uppmärksamhet. Man tycktes knappt se henne. Hon grinade skälmskt mot bekanta ansikten, som svarade tomt och likgiltigt. Hon skämdes. Hon kände sig som en klumpig unge på barnbjudning, en truls, som förgäves prålar med sin tokroliga trulsighet för att på något sätt fängsla kamraternas intresse. Förgäves! Icke ens småbadianerna låtsades om henne. Utsådda i stor myckenhet bland de äldre buro de som vanligt småbadianens dräkt — sitt brunbrända skinn och eljest just ingenting. Deras likgiltighet grämde henne. Den var förödmjukande. Hon hade låtit dem föra ett farofyllt, spännande och fritt liv bland dynerna, hon hade matat dem, snutit dem, tvättat deras nedgrisade små kroppar. Nu kände de henne knappt. Hon muttrade: Husch såna ungar! Jag tror, jag går!

Det trodde hon ingalunda. Hon skulle inte ha gått ens om de bett henne gå. Den dumma fantasien om avskedsfest hade snabbt skingrats. En vida betydelsefullare inbillning höll henne kvar. Herr Markurell hade täckts kora henne till sin dam för en timme eller två. Det var sannolikt att hon aldrig mer skulle återse herr Markurell. En skolflicka i första förälskelsen kan icke trognare, tåligare och mer orofyllt undergiven vänta på sin gymnasist. Han lät henne vänta. Hon stod där mittpå golvet, trög och trulig. Plötsligt varsnade hon Lunsen, som stod stödd mot en av salens bortre pelare — händerna i byxfickorna, det runda ansiktet blossande och svettigt. Långsamt lossnade han från pelaren och vaggade sävligt emot henne. Rädsla och förbittring grep henne. Skulle denne trogne riddare av den Tråkiga skepnaden hänga sig på henne? Hon tänkte: Sannerligen! jag sticker honom med en nål i gumpen! Det är ofint men verksamt.

Hon behövde inte använda våld. Hennes min tör ha talat rent språk. Den fete ynglingen muttrade: Jag tänker inte besvära! Men varför står Lotten här och fånar? Där borta är bordet, som Markurell vikt. Alldeles vid estraden. Så att nog blir Lotten begapad ...

Hon sken upp, missmodet vek. Hon såg sig åter käckt omkring, grinade och mös. Ingen besvarade hennes blickar. Men när hon nu gick fram till bordet vid estraden — det enda, som saknade blommor — märkte hon fuller väl att folk förstulet iakttog henne. Det oroade henne mycket och roade henne mer. På bordet vid

estraden låg mycket riktigt en lapp med Markurells namn. Hjärtat fick frid. Fest eller gyckel — i varje fall skulle han komma. Allt annat blev betydelselöst. Hon muttrade: Tur för Kanaljen att han kommer, si! Eljest hade jag blivit ond, si! Man låter inte en dam vänta.

I detsamma gjorde hon ännu en upptäckt. Vid ett bord några meter därifrån satt Främlingen och tvillingarna. Rödhättan ej! Det föreföll besynnerligt. Emellertid tänkte hon i förstone mest på tvillingarna. Icke ens dessa bortskämda favoriter hälsade henne. Nu blev hon arg. Hon beslöt att »ruska ovettet ur dem». Hon gick bort och hälsade på Främlingen. Han sa: Som ni ser, har jag inte rest. Min hustru bad mig stanna. Efter ett ögonblicks paus fortsatte han likgiltigt men med ett visst eftertryck: Det är möjligt att hon själv reser. I så fall måste jag stanna hos de här rustibussarna. Hur som helst gläder det mig att vara med på festen. Strax avbröt honom en av tvillingarna: Pappa får inte skvallra! Pappa får inte tala med Lotten! Det är förbjudet.

Brenner torkade brillorna och forskade med barsk blick i favoriternas ögon. De vände sig bort. Främlingen ryckte på axlarna och log, han mumlade en smula förläget: Så ni prata! Skvallra? Kanske skvallra ni mer än jag! Hon förstod inte vad de menade men kände maskopi i luften. Hon såg sig sökande omkring och yttrade med en viss stolthet: Har ni sett. till herr Markurell? Jag har stämt möte med honom här.

Stämt möte med herr Markurell! Hon tyckte själv att det lät som skryt. Främlingen svarade tveksamt, eller obehagligt berörd: Markurell? Jag har inte sett honom. Tror ni verkligen att han kommer?

I svaret låg onekligen en vag förolämpning. Eller också gömde det en hemlighet. Den blev inte gammal. Luciechen utbrast förtrytsamt: Lotten är dum! Han kommer visst inte. Han är hos mamma. Han och mamma ska resa bort. Åter en paus. Främlingen förde samman händerna framför munnen och andades på dem. Brenner harsklade rösten och frågade: När reser er fru? Han höjde långsamt på axlarna, mumlade: Jag vet verkligen inte — om det är bestämt — barnen prata. Ånyo ingrepo tvillingarna, babblande i munnen på varandra: Vi få inte tala med Lotten — gå sin väg — det är tillsagt. De babblade så ivrigt och viktade sig så beskäftigt att de kringsittande måtte le och småskratta. Brenner återvände till det tomma bordet och slog sig ned.

Knappt hade hon det gjort, tung och trulsig, förrän en piccolo med fjädrande steg och sitt släktes pliktmedvetna min trädde fram till henne. Han frågade, om hon vore fru Markurell. Brenner tänkte eller snarare kände: Nu börjar det kanaljeriet. Själva anslaget var oväntat och förbryllande. Det gav blott ett allmänt intryck av försåt. Hon blev kopparröd i ansiktet och hon kände att hela salen uppmärksammade koloriten. Hon skakade på huvudet. Nöjestemplens unga budbärare begåvas stundom med delikata ärenden och lite vett. Piccolons tal blev oredigt. Äntligen framgick det att en dam nyss ringt och hälsat till damen vid herr Markurells bord att han icke kunde infinna sig.

Alltså icke! Hon beställde te och skickade pojken efter en tidning. I skydd avtidningen ville hon fundera och vänta. Hon så att säga tältade mitt bland horden av grymma och nyfikna badianer. Vad som hänt eller skulle hända försökte hon knappt gissa. Men hon hade på känn att annat folk visste mer än hon och att de iakttogo henne i smyg. Hon sörplade långsamt sitt te på bit och längtade efter sin snugga. Hon sökte utreda den lilla händelsen. Dess största fel var onekligen dess litenhet. Den var futtig. Varför hade han hittat på den meningslösa lögnen om festen? Begått en tölpaktighet för att visa sin ringaktning? Om hämnd — så tarvlig hämnd. Kanaljeriet saknade varje spår av lyster. Var gärna apache min gosse — om du inte kan annat — men var åtminstone en lysande apache!

I tristessens kväljande tröga betraktelser gavs en enda ljusning ehuruväl av besynnerlig art. Varför hade han låtit Rödhättan sända återbud? (Att damen var Rödhättan betvivlade hon inte ett ögonblick.) Varför hade han överhuvudtaget sänt återbud? Utan tvivel därför att Rödhättan själv ville vara med i den futtiga hämnden. Hon ville förödmjuka »rivalen». Den fagra ansåg den fula värd sin hämnd. Denna »rivalitet»

skänkte henne en besk, ömklig glädje. I sanning — den fula är anspråkslös, själva hennes högfärd är ödmjuk.

De yttre omständigheterna brydde henne föga. Än mindre grubblade hon över, vad komma skulle. Ingenting skulle komma. Det hela var slut. Om hon hade lust kunde hon njuta sitt fattiga hjärtas fåfänga till döddagar! En lysande Kanalje, en bländande Blinkmåns hade täckts göra narr av henne i sällskap med sin sköna. Och sen? Ingenting. Episoden var över. Gycklet-festen glömd. Hon såg på klockan. Hon hade suttit där en halvtimme. Badianerna hade dansat sina trånsjuka danser. Hon beredde sig att gå men kikade först försiktigt över tidningskanten. Hon såg Främlingen. Han satt rätt käck på sin stol och det darrande huvudet nickade åt henne muntert och spjuveraktigt. Pass på! Nu smäller det! Hon såg på tvillingarna. De hade krupit upp på stolarna, deras ögon blinkade blänkande heta av iver. Brenner fällde tidningen och såg ut över salen. Överallt glittrade spänning, iver, förväntan, dock mest hos småbadianerna, som dansade och hoppade oroligt från ben till ben i en på-stället-dans.

Estraden stod tom, musiken hade tystnat. Fram genom en av sidogångarna kom i sakta mak den egyptiske dansören. Hans aftondräkt var vidunderligt elegant, av det djärva, outrerade snitt som det krävs en välväxt, mörkhyad gentleman att bära. Huden glänste dunkelt kopparbrun över det vita bröstet, de svällande läpparna glödde i samklang med knapphålets röda jättenejlika. Hans uppsyn var allvarlig och bekymrad, glänste då och då upp i ett brett, vitt, blixtsnabbt leende. Han fingrade på sina handskknäppen, chapeau-claquen under armen, stannade, såg sig omkring, sökande, gick vidare.

Brenner tänkte: Han kommer till mig; här har vi gycklet. Grubblet över ett annat gyckel hade kommit henne att glömma det mångomviskade upptåget, badianernas avskedsfest för den fula och löjliga. Löjlig? Onekligen. Löjligast därför att hon ägnat detta skämt — elakt eller ej — någonting annat än skämtsamma tankar. I sanning — hon blygdes över kära pappas förståndiga dotter! Nu var den fånigheten över, nu var hon trygg som en kogubbe. Hon kunde ha sagt sig — om hon gittat — att hennes trygghet berodde på frånvaron av ett visst rödhättat huvud. Vad betydde en skock nöjesfikna badianer.

Den mörke gentlemannen bugade sig och pekade frågande på den tomma stolen bredvid henne. Fick han taga plats? Åhå, lille svartingen, tänkte Brenner, nu ska du få se på postmästar Brenners Lotta! Hon reste sig kvickt, stack blygt ett finger i mun, satte fot bak fot och neg. Denna invecklade ceremoni, som är okänd både för egypter och badianer, verkade förbryllande och otillfredsställande. Hade skämtets offer varnats? Den svarte satte sig på stolskanten, han sa: Jag är mr Beausoleil, den store Beausoleil. Jag är hedersledamot av La Société internationale des artists comiques. Är ni det? Hon svarade rappt: Jag är lilla Brenner. Jag är hedersledamot av La Société anonyme des jeunes filles drolatiques. Var är er lilla vita partner? Han tog upp näsduken och torkade ögonen. Han sa: Jag är så ledsen. Min vita duva är borta. Någon har tagit henne ifrån mig. Och er partner? Hon svarade: Han är också borta. Någon har tagit honom ifrån mig. Åter torkade den svarte skälmen sina ögon, han sa: Det är bittert att vara ensam, det är mycket bittert när man ska dansa. Han fällde näsduken och visade sina trista, ödmjuka ögon. Hon log svagt och i det leendet fanns intet gyckel. Hon tänkte: Besynnerligt, svartingen, här sitter du och jag och gyckla. Varför du är sorgsen vet inte jag och får aldrig veta. Inte heller skulle det tjäna någonting till. Jag vet att du är sorgsen som jag och här sitta vi båda och gyckla. Rätt så, kära svarting, så är det och så bör det vara.

Hon lyfte sin trubbiga hand med de knubbiga fingrarna spretande som en dockas. Hon strök honom smeksamt över den bronsfärgade kinden.

Den halvt ofrivilliga smekningen skulle senare få en viss betydelse. För ögonblicket blev den en signal, som släppte lös skrattet och jublet. Badianerna voro ovissa om dess betydelse. Hade hon smekt honom eller givit en örfil? Småbadianerna tjöto sitt lystringsrop: Haau, haau, looooperrrra koooom ...

Svartingen studsade upp ur stolen, han studsade upp på estraden, han studsade famnshögt över tiljorna, snurrade i luften med utbredda armar, tjöt. Plötsligt stämde orkestern upp skrällande och negervild, stegrad i virvlar med pressande takter. Föreställningen hade börjat, avskedsfesten för Lotten Brenner. Den svarte akrobaten hjulade kors och tvärs, voltigerade, snurrade. Hur märklig denna akrobatik kan ha varit, må lämnas osagt. De sakkunniga på platsen, småbadianerna, illvrålade av förtjusning. Brenner gned kinder och näsa med flata händer, ett tecken av stark och glad sinnesrörelse. I själva verket hade hon icke sett någonting så märkligt sen den tiden, då kära pappa lät Förfärans Pudel dansa.

Ett badtält restes snabbt på estraden, framför tältet ett rangligt berg av på varandra staplade bord och stolar. Svartingen försvann; efter några minuter stack hans krulliga huvud fram i tältöppningen. Naken till midjan, med vida simbyxor, brandgult lysande mot den bronsbruna salvade huden, dök han fram ur det vita tältet. Han huttrade, han frös, han grinade och fnös, han gned kinder och näsa med händernas flator. Plötsligt gav han till ett gallhej: Huschuschuschusch! Han sprang omkring stolberget med lätt böjda knän, armarna krökta, händerna knutna. Med ens tog han sats, i ett nu hade han äntrat det vacklande berget. Lotten brummade: Huschuschusch, det var bra! Småbadianerna gåvo från sig ett gällt visslande måsaskri: huiiiiii. Ingen människa med någon fantasi kunde misstaga sig på vad han föreställde, där han stod på toppen av berget, balanserande, med armarna sträckta över huvudet rakt upp — ett levande utropstecken. Huschusch! Han föreställde Lotten Brenner på Sälklippan!

Applåden brast loss, tvärtystnade. Han dök! Han slog tre volter i luften och kom ned på fötterna. Genast började han trampa med krokiga knän, han fräste och spottade ut inbillade kallsupar, han strök tillbaka håret, han vinkade, skrek: Stenar! Stenar! Till mig! Hitåt! Stenar! Stenar! Mera stenar!... Och se: Från takläktaren där piccolos dolts bak pelarna, regnade vita celluloidbollar över hans svarta huvud! Han fångade dem med händerna, med mun, han bollade, dansade, voltigerade i en skur av vita bollar. Ingen människa med en gnista fantasi kunde misstaga sig! Han imiterade sommarens och plagens berömda och beundrade galanummer: Lotten Brenner på Sälklippan! Stenar hitåt! Giv mig stenar! Stenar! Mera stenar!...

Applåderna exploderade. Blommor kastades från borden. De kastades icke över honom, som i en sista volt flåsande studsat ned på estraden. De kastades, icke över honom, icke över kopian. De kastades över originalet Lotten Brenner.

Musiken tystnade, numret var slut. Däremot icke spänningen. Tvärtom, den stegrades. Svartingen satt kvar på golvet, gned sina lemmar och grinade rött och vitt. Spänningen hos badianerna stegrades oerhört. Nu först kunde man förstå deras underbara och frånstötande likgiltighet vid Brenners ankomst. En nödåtgärd, ett olidligt tvång för att icke de små tungorna på några röda sekunder skulle ha avslöjat alla märkliga hemligheter. Nu förstår man Lissilussis stränga krav på tystlåtenhet: Inte tala med Lotten! Inte skvallra! Det är förbjudet.

Småbadianerna hade ryckt fram, de halvnakna små kropparna kransade estraden, skälvande av iver. Svartingens ansikte blev sorgmodigt, han pustade, suckade, snyftade, torkade krokodiltårar. Brenner, som icke mindre än småbadianerna darrade av iver, undran och nöje, förstod genast att här skulle uppföras någon liten komedi. Svartingen började jämra över samma tema som nyss. Hans vita duva hade övergivit honom. Han var en ensam och olycklig yngling. Vem ville dansa med honom? Vem i hela vida världen ville dansa med en ensam och övergiven? Sådan var komediens enkla uppslag. Brenner missförstod. Hon kände på sig att nu var det hennes tur. De »beskedliga människorna» (nyss apacher!) väntade sig något av henne. Hon skulle upp och dansa, hon skulle roa dem med sin tokrolighet. Gåvor och gengåvor! Lusten var inte stor men tacksamheten. Hon reste sig och krökte på knäna. Hon gick fram till estraden, tänkande: Gånge detta ifrån mig, men det gör det inte, hoppla! Plötsligt hoppade tvillingarna, snabbt som loppor, över estraden och ställde sig i hennes väg. Deras uppsyn var häpen och förolämpad, deras brunbrända gracila armar sträcktes avvärjande mot henne, de sade: Är du tokig? Gå och sätt dig! Det är vår tur ... Hon suckade av lättnad.

Guskepris! Hon slapp att dansa och konstra. Hon svängde helt om på klacken. Hon blev stående ett ögonblick med armarna hängande, hakan slapp, ögonen blinkande bak glasen. Helt naturligt att de blinkade. Vid hennes bord satt Blinkmåns själv.

Han sa: Förlåt att jag kommer sent. Jag blev hindrad. Har ni roat er? Har svartingen skött sig bra? Han hade inte mycken tid för övning. Men han är kär i er. Det betyder mycket. Jag skulle tro att de flesta här är mer eller mindre förälskade i »fula Brenner». Ni går under det namnet. De flesta är förälskade. Men jag vill säga er en sak — det finns undantag.

Hon granskade honom. Hans prat intresserade henne inte, desto mera hans utseende. Han föreföll mycket trött och samtidigt »på språng», aktiv och passiv, loj och uppjagad. Ingenting begrep hon ...

Han sa: Lotten Brenner — en fråga på fullaste allvar — vad skulle ni göra om någon slog er på vänstra kinden?...

Hans fråga tystnade tidigare i tonen än i orden. Ögonen, blicken tog hela hans energi. Brenner såg sig om. Vid Främlingens bord, nu övergivet av tvillingarna, satt Rödhättan. Plötsligt erinrade hon sig Främlingens varning, smälte den samman med Markurells fråga. Hennes blod blev hett, hennes knubbiga, muskulösa lilla gestalt mobiliserades lika snabbt som hennes livliga själ, hon svarade långsamt, lugnt men eftertryckligt: Om någon slår mig på höger kind eller vänster eller var som helst, så dänger jag igen. Sådan är jag.

Hennes ögon blixtrade mot Rödhättans. Markurell sade: Anser ni, att jag kan slåss med honom där?

Han antydde med huvudet Främlingen. Han fortsatte lugnt trumpet: Det anser ni naturligtvis inte. Jag vet inte vem som skulle göra sig löjligast, han eller jag — jo, naturligtvis jag ...

Svartingen skvatt plötsligt upp från golvet, studsade fram över estraden, skrek med de röda läpparna formade till lur:

Vem vill dansa? Vem vill dansa med en stackars övergiven man ...

TIONDE KAPITLET.

Andra delen av festen för Lotten Brenner fick ett svindlande tempo, en originell utformning, som mera allvarliga badianer nödgades kalla mindre passande. De kunde också tillägga att den var obegriplig. Den gick utanför det program som fastställts av Johan Markurell, mr Beausoleil och några distingerade medlemmar av den badianska societeten. En händelse inträffade, vars följder måste betecknas som oöverskådliga. Hela den betydelsefulla del av vår kultur, som står i närmre eller fjärmre förhållande till den koreografiska konsten, tycktes stå inför en genomgripande revolution. Vill man ställa denna revolution eller revolutionsförsök i dess historiska sammanhang, tör man kunna säga att här på den Främmande kusten gjordes ett försök att införa en visserligen förenklad form av apachedans i den selekta badianska societeten. Äran av detta försök har tilldelats dels Rödhättan dels och främst docenten Lotten Brenner.

Andra delen av festen började som nämnts med en liten komedi eller pantomim, i vilken den övergivne egyptiske dansören med krokodiltårar och koreografiska finter vädjade till den allmänna barmhärtigheten. Denna vädjan framställdes så väl att Lotten i sin enfald ville komma honom till lindring. Hon avspisades. I dess ställe beträdde nu det bekanta tvillingparet Lissilussi estraden. Med den säregna grace, som en blandning av en del fräckhet, två delar blyghet och tre delar ädel ambition förmår meddela tvenne meterhöga, smäckra kvinnovarelser, framdansade Lissilussi mot sin mörkhyade partner. Slagen av häpnad ramlade den svarte ekvilibristen baklänges, reste sig på huvudet, slog en volt och hamnade åter i sittande ställning på golvet. Hans stora, röda mun vidgades i ett tyst skratt, som de blänkande, kraftiga tänderna gåvo

ett visst hemskt, kannibaliskt tycke. Med armbågarna stödda mot knäna vände han de elfenbensfärgade handflatorna uppåt. På den ena tog Lieschen plats, på den andra Luciechen. Som vågskålar gungade elfenbenshänderna i takt upp och ned för att sluta i fullständig jämvikt. Lissilussi uppfyllde ett av de många och stränga krav, som ställas på tvillingar — de vägde på grammet lika. Svartingen frustade ut i ett av dessa obehärskade, obeskrivligt barnsliga och tokroliga skratt, som anses utmärka mörkhyade raser.

Under det att detta lilla preludium utspelades på estraden, hade Främlingen stigit upp och närmat sig Brenners och Markurells bord. Ingen av dem varsnade honom, förrän han redan slagit sig ned bredvid Lotten och lagt sin hand över hennes. Preludiet försiggick utan musik och den starkt intresserade publikens tystnad var så fullständig, att Främlingens tal blev en viskning. Tyvärr måste han lämna festen just nu i det historiska ögonblick, då hans döttrar för första gången — och som han antog även sista — beträdde tribunen. Men han var trött, han hade de sista dagarna syndat på nåden och ödslat med sina fattiga krafter. Alltså gjorde han klokast i att avstå från fortsättningen. Han kunde göra det med gott samvete, eftersom hans kära hustru återtagit sina moderliga plikter. Lissilussi var i gott, i bästa förvar.

Detta raljanta avsked och ursäkt var i och för sig inte anmärkningsvärt. Emellertid betraktade han icke Brenner — som ursäkten gällde — utan stadigt och oavvänt Markurell. De påsiga ögonlocken drogos då och då ned som hinnan på fågelögon. Detta egendomliga blottande och döljande av de hett lysande ögongloberna påminde om en blinkfyr. Möjligen ville han fästa den andres uppmärksamhet. I så fall misslyckades han. Markurell syntes helt och hållet fängslad av leken på estraden. Främlingen sade:

Alltså — jag avstår godvilligt från fortsättningen. Det kan tyckas ynkligt. Eller hur, doktor Brenner? Fegt höll jag på att säga. Jag är ju på sätt och vis med i leken. Jag menar — genom töserna. Tyvärr får jag inte se dem göra sin entré i den värld, som roar sig.

Han höjde rösten till några allmänna avskedsfraser. De dränktes fullständigt i ett plötsligt isättande tonsvall. Han sprattlade till och grimaserade, piskad av de grälla tonerna. Han reste sig, skakade hand, dröjde några ögonblick för att ordna sina muskler. Han smålog illmarigt mot Brenner, sa:

Nu gäller det att göra en värdig sorti. Han höjde huvudet, fäste blicken stadigt vid den breda matta, som ledde till utgången. Knyckigt men med något så när fasta steg och med bekymmerslös uppsyn skred han fram bland badianerna, som gåvo honom smygblickar. Plötsligt steg en dam upp och bjöd honom armen. Han stannade och betraktade henne en smula högdraget förvånad. (Hon var en av festens värdinnor — samma dam, som Kanaljen påtvingat mjölkglaset, för resten en av hans närmaste vänner.) Främlingens högdragna min löstes i ett tacksamt maliciöst leende. Han bugade sirligt och djupt, avböjande. Åter tog han sikte på mattan och fortsatte sin vandring under en skrällande glädjemarsch.

Brenner såg på sin granne. Han besvarade blicken, så ryckte han på axlarna, krökte underläppen. Ett ögonblick kände hon ett heligt begär att giva honom en örfil. Det blev emellertid icke hennes sak.

Den skrällande upptakten till dansen förändrade scenen. Snabbt bands en krans av småbadianer, flickor och gossar, kring estraden. Svartlockiga huvuden och lingula, rödkrulliga och askblonda, slätkammade eller yviga — baddräkter i alla färger och fasoner — ansikten, skuldror, armar, ben i toner från ljusgult till rödbrunt — en rabatt, en jättekrans av levande blommor. Levande är för litet sagt, redan livliga är svagt. De skulle föreställa rotade, men illusionen gavs icke övertygande. Svartingen med Lissilussi på händerna reste sig sviktande, balanserande sin börda, jonglerande, piruetterande, han kastade upp dem i luften, grep dem kring midjorna. I långa, sviktande skutt sprang han inom kransen med Lissilussi hängande över armarna. Nu sträckte de efter förmåga sina små klåfingriga händer, grep än här än där, alltefter takt och tycke och slump, en kalufs bland de liggande. Upp flög den gripna eller gripne, hängde sig fast vid svartingens gördel, sträckte den lediga handen efter nya kalufser. Blomma efter blomma rycktes rabatten upp, blommorna

plockade sig själva och varandra, formades till en väldig snurrande och surrande, virvlande och vajande bukett med svartingens mörka, muskulösa kropp som axel och motor.

Brenner fäste sig icke stort vid denna danslek, hur vacker, brokig och roande den än kunde vara. Markurell hade lämnat henne och tagit plats vid Rödhättans bord. De sutto med huvudena helt nära varandra. Deras ansikten voro riktade mot estraden, mot dansen. De talade utan att se på varandra. De trodde kanske att andra trodde, att de talade om dansen. De trodde kanske, att Brenner trodde. Alltså — knappt hade Främlingen lämnat sin hustru, förrän Markurell intog hans plats.

Emellertid skulle danskomediens utveckling visa, att Kanaljen ägt giltiga skäl att för tillfället lämna sin utkorade dam i sticket. Den sorgsne och övergivne svartingen, som — i likhet med Brenner — plötsligt begåvats med ett par tjog småbadianer, förde sina skyddslingar i skiftande livliga danser. En koreografisk expert, som specialiserat sig på folkdansens område, skulle här ha funnit vissa inslag av springlekar, som åtskilliga årtionden tidigare varit à la mode i trakterna mellan sjön Kroken, Hjälmaren och Vänern. Förvisso voro dessa fragment starkt omdanade av egyptisk fantasi, badiansk smak och det starka negerkynne, som präglar en del av vår tids kultur. Postmästar Brenners Lotta skulle — ifall hennes sinne icke fyllts av annat — med stolthet kunnat fastslå att hennes kringströvande bland dynerna satt vissa spår i den Främmande kustens småbadianska kultur. Hon gick miste om en liten triumf. Nu nödgades dock hennes förströdda sinne att vända sig mot festföreställningen. Dansen hade ditintills beledsagats blott av musiken och vissa gutturala, starkt eggande och taktgivande rop från dansmästaren. Plötsligt tystnade musiken. Gruppen upplöstes i en lång linje av flämtande små dansörer och dansöser. Svartingen i mitten gjorde en frivolt och utstötte det stridsrop, som kommit byar och fiskelägen, bondgårdar och värdshus, tjurar, hästar, bockar, hundar, hönskycklingar och dibarn att misströsta om sitt förstånd och oroas för sin välfärd, majbaggarna att dimpa ned från träden, grodorna att skvatta upp ur träsket — ropet: — Hau, hau, häääj! Looooppperrra, loooopppperrra kooommm ... Strax skallade ropet långdraget och gällt ur fyrtio munnar, samtidigt lyftes fyrtio par händer, grepo blomsterkransar från hjässorna och slungade dem med hänsynslös kraft mot Brenner. I sanning — envar som i likhet med Kanaljen på förhand känt denna apoteos hade haft grava skäl att smita! Även blommor, slungade med äkta småbadiansk energi och i tillräcklig mängd, kunna åstadkomma vissa smärtor. Den förvildade, upphetsade horden, som såg sin ledare blott till hälften begravd i blommor, greps av raseri. Härskriet skallade ånyo och fruktansvärdare. Horden störtade ned från estraden, kvällde fram i en ström bland förskräckta mammor och skrattande pappor, knuffades, klängde, välte stolar och berövade varje bord dess blomsterkvast, varje badianska hennes koketta lilla bröstbukett, varje badian hans knappnålsblomma. Framvältrande som en fräsande våg av blommor kastade sig horden tillbaka mot Brenner, strödde, slängde, dängde blommor mot hennes stackars ansikte med de blinkande grodögonen, öste blommor över henne, gned henne med blommor, pressade ned henne i blommor. Husch! skrek hon. Uschuschuuusch! Jag kvävs! Men de övade ingen barmhärtighet. Inbyltad i blommor släpades hon upp på estraden. Yran grep de vuxna. Fyrtio småbadianer och lika många stora togo i ring kring denna förkrympta men stöddiga, fula men blomsterdränkta majstång! Svartingen grep henne bakifrån kring höfterna och lyfte henne med sina vidunderligt muskulösa armar högt över deras huvuden. Apoteosen var fulländad. Från denna upphöjda plats, sprattlande, skrattande och fäktande (hon var nämligen kittlig) kunde hon än en gång tillropa badianerna sitt något enformiga: Tack, tack! Tack för mig, tack! Samtidigt knöt hon med resoluta knyckar sin hårknut, som gått upp. I apoteosens höjd hade kvinnans skönaste prydnad hängt som en tunn och sliten, glanslös slöja över det blossande ansiktet.

Hon var tacksam. Avskedsfesten hade blivit en underbar fest, väl värd att antecknas i den Främmande kustens annaler och än mer i Lotten Brenners dagbok. Stipendiaten Brenner behövde inte skämmas för den berättelse hon i sinom tid skulle avgiva. Hon var tacksam särskilt mot barnen. Hon tänkte: Husch ja, odygdspåsarna, oteringar, rackarungar — utan er hade ferierna inte varit mycket värda! Eljest hade det nog blivit jämnstruket. Hon var mer än tacksam. Glädjen började kvälla och svälla inom henne, barmen

vidgades nästan till sprängning. Alla dessa beskedliga människor viftade och ropade åt henne vänliga ord. Hon kände sig svindlande glad! Överallt såg hon välmenande ansikten! Och Kanaljen hade återvänt till hennes bord, till hans bord, till deras bord.

Hon sade till honom: Ska det nu vara ett sätt att skoja med en fattig, ful flicka! Blommor och barn och dans och niggrer och gu vet allt! Han smålog och svarade: Kan jag hjälpa det? Ni är så prententiös. Man måste gno som en slav för att ni ska bli nöjd. Damen med mjölkglaset stod vid deras bord; hon gav Kanaljen ett lätt slag i nacken. Hon sa: Han har verkligen legat i. Vanligen är han fräckt lat. Bara när det gäller att finna på elakheter, brukar han rycka upp sig. För resten visste vi inte, vad vi skulle hitta på. Vi känner er så litet. Vi mammor visste bara, att ni tycker om våra barn. Det höll vi oss till.

Brenner tog sin kavaljer i förstulet ögnasikte. Det knappa beröm, han fått, tycktes inte ha verkat upplivande. Han föreföll hart när lika trött som Främlingen. Det stötte henne. Hon sade: Husch vad ni ser ynkedomlig ut! Unga människan! Har besväret varit så stort? Tänk då på svartingen! Hålla mig på rak arm utan att få skälvesot och muskelbristning, det kallar jag karlatag! Han drog inte på mun, han svarade: Jo visst, ni har rätt. Och hon ångrade sig.

De minsta småbadianerna troppade av med Lissilussi i spetsen. Stämningen stillnade. Mänskligt att döma var den märkliga festens kulmen långt överskriden, en slapp final återstod. Tvärtom! Kulmen nåddes först nu — först nu föddes den förut omtalade egendomliga dansen. Detta psykofysiska fenomen visade sina första ansatser hos Johan Markurell. Han fattades av en plötslig oro, han grep Brenner i armen, men drog åter tillbaka handen. Han mumlade: Vet ni vad — nu kommer någonting mycket obehagligt — jag är viss om det — uppriktigt sagt — uppriktigt — jag vet inte rätt, vad jag bör göra — jag önskar jag hade svartingens karlatag ...

Musiken hade åter spelat upp; ännu stod dock dansestraden tom. Fram mot Brenners bord — hennes, hans, deras — kom i loj prakt, i sakta mak, skön, utmanande och uppseendeväckande Rödhättan. Brenners öron började brinna. Hon hälsade den sköna med ett brett, nästan kärleksfullt leende. Vi måste tillstå att hennes leende var en ren och skär förfalskning, ett mimiskt bedrägeri. Det var ett skyddande leende. Hon räckte »rivalen» handen. Rödhättan betraktade henne och hennes framsträckta hand som om hon ingenting betraktat. Hon vände sig till Markurell, som förblev sittande med blicken oavvänt fäst vid hennes blanka opalfärgade ögon. Hon sa, sävligt och tämligen högt: Nå, Johan, har du bestämt dig? Jag vill ha ett svar. Han drog djupt efter andan, svarade lugnt: Varför orda vidare om saken? Den är avgjord. Hon höjde långsamt de smala, guldbruna ögonbrynen och såg ned på honom med en min, som talade om mild förvåning. Hon sa: Verkligen? Avgjord? Nå ja, då är det ju överflödigt att spilla ord. Lugnt, till synes utan överilning, höjde hon handen och gav honom en örfil.

Vid detta tillfälle visade Brenner ett anmärkningsvärt lugn. Det är möjligt att »rivalens» handling innerst inne icke var henne alldeles okär. Vidare hade Främlingen om ock i vaga ord berett henne på en eller annan överraskning från Rödhättans sida. Hon gjorde icke en åtbörd eller min, som förrådde förvåning över denna örfil utdelad i den Främmande kustens celebra kasino. Markurell visade icke fullt samma självbehärskning. Han ryckte till, han rodnade starkt. Likväl återvann han snart jämvikten. Han reste sig hastigt, tryckte en lätt kyss på damens kind. Han tog henne under och samtidigt kring armen. Det är sannolikt att hans grepp var tämligen omilt, i alla händelser betvingande. Han förde henne upp på estraden och började dansa. Därvid höll han båda hennes armar i stadigt grepp; hans blick släppte icke hennes ögon.

Hans relativa lugn kunde ingalunda vilseleda badianer med erfarenhet, långt mindre då badianskor. Deras fikna, förstulna blickar sögo sig fast vid det allena dansande paret; samtalssorlet hade med ens upphört. Och nu, just nu föddes den nya dansen tack vare rådigheten hos kära pappas duktiga flicka. En genial idé behöver som oftast en utlösare. Denna uppgift hade Ödet pålagt Luns von Hancken. Ynglingen, vars väderkorn var

skarpt, hade redan närmat sig den grupp, som fängslade det allmänna intresset. Hans av iver och glad sinnesrörelse skinande anlete stack blossande fram i Brenners synfält. Idén föddes. Hon reste sig hastigt och gick emot honom med snabba steg. Kaschmiren fladdrade bakom henne som ett stridsbaner eller en segergudinnas vingar. Hon stannade framför Lunsen och dängde honom en örfil.

Den formidabla kraften i detta slag var ett taktiskt missgrepp föranlett av den mäktiga, svårdämpade glöden i hennes inre. Ynglingen skrek aj! och vek vettskrämd tillbaka. Hon slog hastigt armarna kring hans hals och viskade till sin fånge: Pussa mig, idiot, pussa mig! Han ville visst inte pussa henne; man måste rättvisligen tillstå att han saknade anledning. Då tog hon hans trinda huvud mellan sina händer och lät hans ansikte smaska ett par gånger mot sin kind. Så gjort, släpade hon pojken upp på estraden. Hon sa: Nu ska här dansas för många riksdaler! Skadar inte om det går i kull — bara det går!

Örfilsdansen — en mildrad, för societetsbruk lämpad form av apachedansen — hade uppstått. Att skildra dess utveckling överstiger vår kompetens. Dess uppkomst är däremot ej svår att fatta. Sättet att bjuda till dans medelst en örfil hade först demonstrerats vid Markurells bord. Han var en erkänd kavaljer, konnässör och kanalje — han betydde för den Främmande kusten nästan lika mycket som på sin tid högst salig konung Edward VII för det Brittiska imperiet på båda sidor Kanalen. Nästa banerförare av Örfilsdansens subtila idé blev Lotten Brenner, ett stort original, den egendomliga festens föremål.

De äldre småbadianer, som kvarstannat, fattade blixtsnabbt örfilsgaloppen. Örfilen, enkannerligen den utdelade, är ingalunda främmande för deras lynne, smak och vanor. Äldre och yngre manspersoner, kända och okända, uppmanades av snabba och klatschiga flickhänder att fullgöra sina ridderliga plikter. En smattrande hagelskur av örfilar brast lös. Fullvuxna badianskor följde snabbt de yngstas exempel. Som så ofta i valtid innehade ungdomen ledningen. Den nya epidemien spred sig på några få minuter över hela salen. Ludwig von Battwhyl som med särskilt intresse och insikt bearbetat denna del av stipendiaten Brenners rön på den Främmande kusten, har påvisat att dansen äger en utpräglad feminin karaktär. Den omständigheten att ceremonien inledes med en örfil visar symboliskt men otvivelaktigt att man här har en form, en ättling av forna tiders »damernas fria vals». Enligt hans åsikt voro tre procent av örfilarna rena hämndeakter, tjugu procent alstrades av danslystnad och återstående sjuttiosju procent äro att fatta som ett blygt, skälmskt, finurligt frieri. Liknande kvinnliga frierier lära förekomma på vissa öar i den oceanska arkipelagen samt i amerikanska söndagsskolor.

Upphovet till dansen lämnade den efter några minuter. Hon förde Lunsen med sig till utgången, kysste honom på den något uppsvällda kinden och sa: Förlåt att jag dängde till! Tack för mig och hälsa din lilla mamma! Hon stack en pepparmyntspastill i den alltjämt lätt förvirrade ynglingens mun och skildes ifrån honom i all sämja.

På vägen till hotell Atlantic hann hon sansa sig. Det är en svår stund då upphetsningen ger vika. Trötta timmar följa. Missmodet smyger på tysta fötter bakom — brådskar icke men hinner fatt — lägger sin slaka men sega arm kring midjan — trevar med slappa fingrar kring barmen — söker hjärtat och finner. Festen hade varit lyckad. Brenner hade firats till evinnerlig åminnelse. Åtminstone för henne själv. Barnen skulle snart glömma henne. Barn och blinkmånsar glömma snart. Man betyder inte mycket. En rogdocka. Hade hon gjort honom en tjänst? Kanske. Hon hade kanske avvärjt en skandal. Än sen? Än sen! Gamla småstadstoka, pappas duktiga flicka! Vad bryr sig en blinkmåns, en kanalje om skandaler? Det är hans livsluft, hans höga nöje och behag. Ett lappri.

Ferierna är slut, vardagen begynner. Känns alltid lite trist, känns som om något försummats. Stranden ligger öde. Farväl strand, farväl badianer. Farväl Blinkmåns. Tack för mig.

Hon gick direkt in i matsalen. Hon. satte sig vid sitt bord och hade missmodet till kavaljer. Ho! Hi! Hej! Det

gällde att hålla god min. Människorna voro snälla. Hennes bord var präktigt, dukat. Direktionen hade gjort sitt bästa — trött men glad och belåten ska vi hoppas. Blommor och vin, gammal bourgogne. Kära pappa skulle ha smackat och gonat sig. Skulle han komma till balkongen i kväll? Skulle hon följa cigarrettrökens smekande ringel upp över kinden, ögonen, pannan? Inte.

Hon åt himmelskt gott. Och in i det sista blev hon hedrad. Gäster som kommo och gingo försummade ej att önska lycklig resa. Tack för mig. Kanaljen hade inte fått tack ens. Hon skulle resa med första morgontåget. Komme han till balkongen i kväll, skulle hon ge honom en örfil. Örfil var dagens lösen. Hon hade aldrig rört vid hans kind. En mycket lätt örfil.

Hon åt himmelskt denna kväll, hon åt glupskt. Om gamla tecken stå, tydde hennes aptit ingalunda på olycklig kärlek. Kära pappa kunde vara nöjd med sin förståndiga flicka. En annan skulle kanske ha strövat omkring som en tok på plagen, i parken — överallt där hon kunnat hoppats ett lyckligt möte. Hon åt. Kocken hade gjort sitt bästa. Kocken har kanske varit det bästa på den här kusten. Han måste komma in i salen med sin höga vita mössa, buga och skaka hand. Det stämmer inte med god ton men det stämmer med den firade gästens önskan. Hon säger: Nu kan han reda en sås som den ska redas. Si, si, alltid har jag varit till någon nytta!

Hon äter, pratar och nickar. Det känns mycket trist! Detta förbannade, vedervärdiga ätande! Bättre att springa på plagen, bättre att söka i parken, bättre att spöka bland glada badianer! Bättre att göra någonting ännu galnare, än mera opassande.

Det opassande förgår, glädje förgår, tomheten består. Den fulas ferier är slut. Vad blev det till? Ingenting. Lite nojs. Vardagen begynner. Vad blir den till? Ingenting.

En chaufför kommer in i salen, skinnrocken på, huvan knäppt. Det förefaller också opassande. Hon kippar efter andan. Chauffören säger: Har ni slutat snart? Jag har låtit stuva er packning i min bil. Jag tänker köra för er.

Ur hennes mun strilar en röd stråle. Det är inte hjärteblod, det är avskedsvin. Hon hostar ut och mumlar: Tack för välmeningen, tack, tack. Men mitt tåg går först i morgon. Han svarar: Min bil går i kväll. Jag kör er vart ni behagar. Men det ska ske nu, i kväll, strax.

Kanaljen ger inte någon förklaring. Han befaller. Brenner begär inte någon förklaring. Hon lyder. Varför spilla tid med frågor? Ferien är kort men ännu icke slut.

ELFTE KAPITLET.

Den kultur, som under århundradenas lopp vuxit och utvecklats i landet mellan sjöarna Hjälmaren, Vänern och Kroken, präglades i mångt och mycket av en värdig och vacker högtidlighet i umgängesformerna. Vi ha påpekat, hurusom Lotten Brenner, dotter av detta land, vid avskedstagandet från badianerna visade fullgott prov på dess kultur. Avskedstagandet hör till de märkligaste och mest betydelsefulla bland mänskliga ceremonier. Rätt begånget innebär det ett domslut, en avkunnad dom över ett långvarigt eller kortvarigt, enkelt eller invecklat, behagligt eller obehagligt förhållande mellan två människor. En förflackad, ansvarslös nutid har förytligat denna ceremoni till ett skal eller helt avskaffat den. Det innebär en förlust. Avskedsögonblicket är rätta stunden att på ett uppiggande, eggande sätt giva ett slutgiltigt uttryck för gillande eller ogillande, vördnad eller förakt, kärlek eller hat. Blott barnen inom alla folkslag tyckas ännu ha bibehållit någon pliktkänsla inför avskedet, sin mänskliga skyldighet att värdesätta livets skiftande företeelser och förbehållslöst meddela sina resultat. Den unga manliga eller kvinnliga gäst som lämnar barnbjudningen med det ljudliga ropet: Va här va skojigt! eller: Usch vad jag har tråkigt! eller: Såna fåniga människor! eller: Hit kommer jag igen för här käkar man bra! denna unga person visar prov på gryende

social ansvarskänsla. Skulle vid hemkomsten till moderstjället hans kinder eller öron eller annan kroppsdel smärtsamt rodna, så är denna rodnad i släkt med martyrens gloria. Den unge bekännaren kan med frimodigt sinne och rent samvete stiga i sängen.

Såtillvida var Brenner en omisskännlig barnunge då hon under ett dagslångt rännande på stranden med ord, handtryckningar och erkännansvärt uttrycksfullt minspel utdelade över- och underbetyg eller släta godkänt åt badianerna, dessa aldrig mer återsedda medpassagerare på eterexpressen Rullande klotet. Desto anmärkningsvärdare är, att hennes avsked från själva huvudkvarterets — hotell Atlantics — direktion och personal icke torde ha tagit stort mer än halvannan timme. Den knappt tillmätta tiden berövade ceremonien all värdighet. Brenner, strövande omkring i de vida lokalerna, sökande skoborstare och direktörer, städerskor och piccoloer, envar som kunde göra anspråk på hennes välvilja — tedde sig just som en förvirrad höna, jagad av en elak pojke. Den elake pojken var herr Markurell. Övertygad om att han eljest »lika gärna kunde gå och lägga sig», släppte han henne icke ur sikte, följde henne i hälarna, klatschade med chaufförshandskarna, smackade med tungan, manade: Hoppla! Nu lunka vi vidare! Nu tar vi nästa hinder! Hoppla! Man förstår, att detta avsked skulle sakna värdighet. Hon kilade på, andfådd och upphettad. Då och då vände hon sig om, blixtrade med de gröna ögonen och fräste: Schasa mig lagom, karl! Ingenting hjälpte. Han drev henne obarmhärtigt vidare. Han sa: Kyss gärna portiern men bosätt er inte i hans loge. Vi ska fara! Äntligen, då ceremonien på detta föraktliga sätt snurkats, undan, anhöll hon som en sista nåd att få krama ajjöss Lissilussi. Utan att svara tog han henne i armen, släpade henne utför trappan, placerade henne i bilen bredvid chaufförssätet, stuvade henne i filten. Hennes avfärd från den Främmande kusten liknade en flykt.

En enda känd person blev dess åsvna vittne — Luns von Hancken. Han skred genom skymningen fram till bilen, hatten i ena handen, en stor lövkoja i den andra. Han sa en smula stammande: Jag tyckte lövkoja kunde vara bra. Rosor är liksom mer för unga flickor. Hans välmening var omisskännlig och lika gedigen som hennes egen. Hon greps av rörelse, hon slog armen kring hans hals och gned sin trubbnos mot hans kind. Hon sa: Luns lille, vad ska det bli av dig, när Lotten är borta? Vi ha varit just som ett par syskon. Har vi inte? Lika drulsiga och trulsiga båda. Det är möjligt att smekningen och de vänliga orden bevekte ynglingen. Han smaskade en kyss på hennes kind. Emellertid skulle Markurell störa den elegiska stämningen. Han räckte ynglingen en sedel och bad honom barskt att röra på benen och telegrafera en rumbeställning till ett visst hotell i Hamburg. Hancken rätade på sig och svarade: Som ers höghet befaller! Markurell tog plats, gav gas. Det kraftiga djuret frustade till, brummade muntert. Ljudet strök plötsligt bort Brenners avskedsmelankoli. Hon slog ut med armarna och skrek: Luns lille, jag far som en prinsessa! Bilen gled ut från trappan. Hancken svängde halmhatten över huvudet, ropade: Leve deras högheter! Leve prinsessan! Leve Lotta! En handfull piccoloer kilade ut på trappan och stirrade häpna på den fete ynglingen. Han tryckte hatten på huvudet, käckt på sned, satte handen i sidan, svängde elegant sin gracila käpp — en gåva av Brenner, den silverskållade, den lätta, den nätta. Han vandrade ut i strandens första rodnande skymning, kanske till en fantasiens jakt på fagra badianskor.

Resan till Hamburg har av Brenner betecknats som den mest farofyllda i hennes liv. För att rädda chaufförens ära och då av en närmre undersökning framgår, att ingenting bilistiskt anmärkningsvärt inträffade, bör man tillstå, att hennes resor varit få, små och banala. En blinkmåns vid ratten hade hon aldrig haft, ej heller hade hon känt sig som prinsessa. Färden tedde sig först vänlig och fridfull. Träd och byggnader, alléer och parker, döda ting och levande tycktes skynda henne till mötes för att »just liksom vinka farväl». Hon vinkade fryntligt och nådigt tillbaka. Färden var fridfull.

Ända tills chauffören efter en halvtimmes förlopp bröt tystnaden, sägande: Min komplimang, doktor Brenner! När Battwyhl skrev till mig och tämligen pockande och fräckt uppmanade mig att ta en smula hand om en landsmaninna, fick jag för mig att det gällde en naiv och oerfaren person. Jag tillstår, att Ludwig framställde er som varande ytterligt naiv. Jag tillstår vidare att ert första uppträdande på stranden

bekräftade min villomening. Jag visste inte riktigt vad jag skulle hitta på för att roa er. Ludwig hade varnat mig för alla trivialiteter med hot om ansvarstalan, dom utan rannsakning och förlust av medborgerligt förtroende. Jag spann ihop lite kabal och intrig för att mystifiera er och göra det hela lite märkvärdigare än det var. Livets fröjder beror ju inte minst på deras halt av obegriplighet. Jag försökte intrigera. I det ädla syftet att pigga upp. Aj, aj, aj! Det var jag, som blev upppiggad med det resultatet att jag nu flyr valplatsen. Jag hade själv råkat ut för en fullfjädrad intrigant.

Vem? sa Lotten.

Ni, naturligtvis. Er sammankomst på Sälklippan föreföll mig vara ett litet mästerstycke. Ingen kunde ana att den sjuke mannen vågat sig ända dit ut. Hans beslut att resa kom som en överraskning. Emellertid förrådde han er medverkan till beslutet. Då uppstod hos mig och henne en dubbel misstanke. Jag trodde, att ni gått hennes ärende. Det finns ju vissa ömhjärtade damer, som ta till sin uppgift att beskydda förälskelser, stora och små. Hon åter hyste ungefär lika hög tanke om mig som jag om henne — hon trodde, att det var jag, som inspirerat er. Där ser ni! Båda höllo vi er för att vara det oskyldiga redskapet. Missförståndet klarades först för några timmar sen. Det var också det enda som klarades. Varför ni blandat er i saken, återstår att fatta. Men uppriktigt sagt — jag ids inte. Vare sig ni varit för slug eller för dam kunde ni inte handlat annorlunda, om det varit er önskan att skilja oss åt.

Efter en stund återtog han:

Ni ska få den enkla historien i kort sammandrag. Han och jag var vänner; sen blev hon och jag vänner. Var god och lägg ingen undermening i orden. Emellertid blev han sjuk. Antagligen hade han varit det länge men det kom till synes allt mer och mer. Och nu ser han ju ut som om han blott väntade på sista smörjeisen. Det är möjligt att det redan uppstått en viss rivalitet mellan honom och mig. Så länge vi hade ungefär samma förutsättningar, fanns i varje fall möjligheten. Det nekar jag inte till. Men nu? Nej. Tack för mig, som ni brukar säga.

Ni begriper! Ni begriper väl människa! Ni begriper att saken måste te sig annorlunda för henne. Hon är ung och fången. Det är hennes dagar och år, som förspills. Hon vill bli fri. Det är förklarligt, det är försvarligt. Men jag har ingen ursäkt. Jag vill inte begå en nedrighet mot en människa, som är försvarslös. Jag flyr, ser lilla Lotten. Jag ger en repris av de sista årtusendenas största skrattsuccé: Josef i Egypten. Det är inte särdeles modigt, det är inte heller precis fegt — det är ungefär mittemellan. Min kärlek flammar inte tillräckligt starkt för att tvinga mig vare sig till större mod eller större feghet.

Hon mumlade: Är den inte tillräckligt stark!

Han sa: Ba, en nyck! Hon må vara hur fången, hon behagar. Jag är fri och vill vara. Jag vill inte regeras av en nyck. De högt lysande kvinnorövare som fänaden i alla tider beundrat ha helt enkelt låtit sig rövas. Ibland av finurliga fruntimmer ännu oftare av sin egen slapphet. Jag har sett folk supa av en nyck, stjäla, förfalska, förföra av nyck. Jag ser ingen skillnad på de sakerna i fråga om ära och glans. Det är lika schaskigt alltsammans. Jag tycker inte om nycken. Det är en tarvlig husbonde. Jag ger den fan. Om lilla Lotten eljest tillåter.

Hon tillät. Han å sin sida tillät sig att öka farten på ett betänkligt sätt. Likväl skedde det den gången ej stötvis utan i jämn stegring. Hennes hjärta steg med stegringen segt och stadigt upp i halsgropen. Hon sneglade skrämd på sin chaufför. Hans ansikte hade ett gossaktigt, allvarligt, trotsigt, mörkt uttryck som om han beslutat sig för att fullt korrekt och målmedvetet, bilistiskt oklanderligt och gentlemannamässigt köra dem rakt in i evigheten. Hennes senare påstående att bilen då och då hoppade över ett dike och vid andra tillfällen »flög över små lador», måste skrivas på en uppjagad fantasis räkning. Hon var dödsskrämd. Hon knäppte sina händer i pläden och mumlade: Gode Gud går det här väl, så får jag tacka; och går det inte, så

får jag tacka ändå! Hon hyste en het och ädel ambition att tävla med sin chaufför i dystert hjältemod. Till sist sprack hon. Försiktigt (för att inte irritera och framkalla olyckan) förde hon munnen till hans öra och viskade: Snälle lille karl kör inte så fort! Han sackade; han muttrade: Ber om ursäkt. För resten vill jag gärna komma fram så fort som möjligt. Jag har sovit dåligt. Jag är trött. Jag är nära att falla av pinn.

I och för sig var chaufförens trötthet knappast lugnande men gav henne en viss överlägsenhet, som i sin tur gav trygghet. Hon klappade honom beskyddande på armen och yttrade vänligt: Vi tar det så smått, så går det bra. Han svarade en smula bryskt: Å i helsicke heller! Vi ha minst tvåhundra kilometer kvar. Han ökade genast farten och hennes övermodiga hand kröp snällt tillhaka i filten. Han sa:

Var tog ni den där örfilen? Den var bra. Den visar, att ni är en fulländad intrigant. Ser ni — hon ämnade fånga mig med den där örfilen. Jag tillstår, att hon handlade fullständigt öppet och ärligt. Svekligt förfarande är inte hennes sak. Hon hade sagt mig, att hon skulle ställa till med en liten skandal. Sen fick jag reda mig så gott jag kunde. Vad gör man om man offentligen får en örfil av en dam? Är hennes man närvarande bör händelsen kunna förlöpa tämligen enkelt och rätlinjigt. Mannen ställes till ansvar. Men jag ber er. Att ställa honom till ansvar? Jag hade hans ögon i mina hela tiden — då hon kom emot mig — då hon stod framför mig — då hon slog mig. I själva verket var det en tvekamp oss emellan -- honom och mig. Hans förkrossande styrka låg just i hans svaghet. Vi borde ha varit solidariska. Han svek mig. Sköt den här saken, min gosse! Så få vi se, vad du duger till! Han kunde inte ha betraktat mig annorlunda om han själv gillrat fällan. Naturligtvis var han från början alldeles omedveten om den. Men när det ligger djävulskap i luften, supa vi in den alla, andas in den. Man kallar det masshypnos. Som alla vetenskapliga termer är den synnerligen upplysande. Massan blir hypnotiserad. Synd bara att vetenskapen inte låter oss veta, vem det är som hypnotiserar. Eljest krävs det ju en hypnotisör. Skjuter man in förklaringen självhypnos så återstår att förklara — vilken hypnos tvingar mig till självhypnos?

Åter hade hon suttit med hjärtat i halsgropen. Bilens fart hade blivit ojämn, den slirade i vägkrökarna och sökte samvetsgrant upp alla gröpper i vägen. Därvid visade den enligt Brenner prov på ovanlig påpasslighet, ty vägen hade få och små gropar. Chauffören själv muttrade: Vad tar det åt bilen? Troligen kunde bilen ha gjort en motfråga. Vad tar det åt chaufförn? Emellertid lugnade sig båda och höllo en mera rätlinjig och gropfri kurs.

Markurell sa: Hennes plan var ju enkel. Hon tänkte fånga mig i en liten skandal. Hennes man och jag kunde icke på övligt sätt avveckla den. Alltså skulle jag falla på ärans fält. Jag fann fältet mindre ärorikt. Jag gjorde ett försök att komma undan. Jag höll god min eller försökte. Det lurade ingen! Utan att precis veta någonting kände hela salen vår kontrovers alldeles som man känner en parfym utan att se någonting. För resten — även om man låtit vilseleda sig i första ögonblicket, skulle hon snart ha sörjt för en ny skandal efter stundens ingivelse. Det visste jag och visste att jag var fast. Det fanns ingen undanflykt. Jag kunde inte övergiva en dam, som komprometterat sig själv genom att ge mig en örfil. En uppgörelse mellan henne, mannen och mig var oundviklig och kunde bara sluta på ett sätt. Jag var fast. Då får ni en blixtrande idé.

Han tystnade och ägnade en kvart uteslutande åt chaufförskallet. Det kunde behövas. De foro genom två stora städer med virvlande sommarkvällsstoj. De ständiga, gälla signalerna livade upp henne. Minnet av balen och bragden, festen och örfilen styrkte hennes självkänsla. Hon rätade upp sig och betraktade populasen med välvillig men hög min, just som en prinsessa. Hur många av dessa hade firats med en lysande fest på den Främmande kusten? Ingen, absolut ingen! Det kunde hon sätta sig på, där hon satt! Eller hur många hade i ett avgörande ögonblick funnit en blixtrande idé?

Åter ute på sandslätten, insugna allt djupare i ett enformigt, dött landskap, blev hon lite mindre prinsessa. Dessutom började tröttheten tynga. Tankarna somnade sakta. Han väckte dem åter, sägande:

Än i denna stund begriper jag inte var ni tog den. Mitt lama försök lurade ingen. Jag kände oss båda svepta i ett brännässlenät av blickar. Hettan stod still omkring oss alldeles som hettan före ett åskslag. Så drev ni den tjocke pojken på kinden. Det var genialt. All den skadeglädje som koncentrerats på oss båda upplöstes i små enheter, molnet i droppar. Envar sin örfil! Ni var en profet i miniatyr eller karikatyr, en förkunnare av människans oförytterliga rättighet. Envar sin örfil! Martyrer skulle aldrig bli martyrer om varje människa hade rätt att slå varje människa. Martyrer är surrogat och koncentrat. Örfilen som modeartikel — det var en briljant idé. Sen den exploderat kunde min vackra fiende företa sig vad som helst utan att lyckas åstadkomma någon skandal. Hon var oskadliggjord tack vare er. Min komplimang! Naturligtvis var uppgiften särskilt lämplig för er. Av er skulle man ta till godo vad tokighet som helst. Om ni inte misstycker liknelsen skulle jag vilja säga att ni var badianernas hovnarr. Ni ensam hade makten och rätten att vända allvar i skämt. Ni begagnade den. Varför? Det vete gudarna! Jag vet bara att jag måste vara er tacksam ...

Hon satt bekvämt: hopsjunken som ett bylte. Farten, halvmörkret, sandslätten som gick över i havet, havet som gick över i himlen — alltsammans gjorde omgivningen overklig, utan hållpunkter. Hon tyckte att hon satt på den mossiga bänken framför väderkvarnen och hörde än småbadianernas skri från slätten och bokskogen, hörde vingarna knarrande sjunga: Lämpligt för dig, lämpligt för dig. Än sen? Förr eller senare kommer kanske envar på sin lämpliga plats. Tanken är trösterik. Hon tänkte: Någon prinsessa är du inte men en hovnarr. Lämpligt för dig!

Plötsligt sa hon:

Tyckte ni om den där människan? Rödhättan?

Hennes fråga slog bilen med häpnad. Den störtade ut på vägkanten, lyfte ena hjulet över diket och tycktes färdig att begå dumheter. Lyckligtvis blev chauffören snart herre över det nervösa djuret. Färden fortsatte i jämn fart och Markurell kunde besvara frågan. Han sa:

Tycker om? Vad är det? Jag antar att det vanligen beror på en slump. Nyck och tillfälligheter. I det här fallet kom min högfärd med i leken. Ni har kanske märkt att jag är högfärdig? Det föreföll mig tarvligt att röva från en människa, som inte kan försvara sig. Jag skulle ha känt mig betydligt underlägsen. Underlägsen henne och underlägsen honom. Framför allt honom. Det smakade mig inte. Det var inte god sport.

För andra gången under resan tog hon sin chaufför i granskning med skarpa ögon och bitter ovilja i mungiporna. Högfärdig? Hon skulle hellre vilja säga onoslig. En onoslig pojkvask. Just det. Hennes känslor för »rivalen» gjorde plötsligt en volt och riktades med förnyad styrka mot Kanaljen. Ordet »sport» retade henne tills hettan kittlade och sved i kinderna. Det kändes som om hon och hon ensam fått alla dagens örfilar. Ett kärleksdrama hade utspelats enligt hennes enfaldiga tanke. För honom hade det varit en misslyckad »sport», en sport som han förnämt avstod ifrån, därför att han icke fann den »god». I en handvändning vände vreden upp och ned på alla hennes begrepp. Den vackra Rödhättan trädde fram inför henne som en älskande förfördelad kvinna, som övergivits av en cynisk älskare, en herre som kallade kärlek sport. Det oskyldiga ordet återvände gång på gång i hennes tankar och vreden steg i vågsvall efter vågsvall alldeles som tidvattnets vågor vid Sälklippan. Hon hatade hans fräckhet, hans högfärd. Hon hatade än mer sin egen otympliga narraktighet. Sin löjliga viktighet! Hon hade spelat försyn, ingripit i människoöden! Tack vackert! Vad hade hon gjort? Hjälpt en onoslig pojke att bli kvitt en förbindelse som inte »smakade»! Till tack hade han kallat henne narr. Såtillvida hade han rätt ...

Plötsligt kände hon att vreden och blygseln inte fick stiga längre. Ännu några tankar om »sporten» och hon skulle ha förlorat besinningen. Den mäktiga vågen måste splittras i obetydliga rännilar. Hon satte sig upp, kapprak och spänstig, ilska i de gröna ögonen, ilska i var muskel, behärskad ilska i rösten. Hon sa kort och befallande: Nu är jag hungrig. Jag vill ha mat. Tillfredsställelsen att se honom häpen, fick hon. Han stirrade

dumt på henne och mumlade: Är ni tokig? Mat. Klockan blir över tre innan vi komma fram. Köket är stängt. Ni får visst ingen mat. Mitt i natten!

Svaret var förträffligt. Mitt i natten! Det blev temat för en halvtimmes oavbrutet ensidigt gräl. Varför låg hon inte i sin sköna säng? Varför hade han släpat henne ut mitt i natten? Varför hade han förstört hennes sista dag på den Främmande kusten? Varför? Varför? Varför? I otaliga beskyllningar och förebråelser den ena trivialare än den andra sinade vreden sakta men säkert ut i sanden. Tröttheten och tomheten återstod. Skammen också. Den löjliga fulingens ferier slutade i ett fult och löjligt futtigt uppträde. Hon snyftade till och för att dölja snyftningen snöt hon sig, kraftigt och rejält. Han sa: Ni är trött och förkyld. Jag handlade kanske orätt men jag var uppriktigt talat rädd att hon skulle bereda er något obehag ... Hon? Rödhättan? Den förfördelade och övergivna! Hon vände sina gröna ögon mot honom i ett sista vredesutbrott, hon sa: Blygs! Hur vågar ni att tala om henne? Ni är en lymmel. Ni är tarvlig. Han sa: Kanske det, kanske.

Så slutades den underbara färden, den fulas ferier, Lotten Brenners enlevering! I grådask och grå dager körde de in i den stora grå hamnstaden, bilade över Alsterbrücke och stannade framför hotellet. Hallen var upplyst. Några tjänare kommo skyndsamt ut, portiern följde dem. De stego in. En herre i aftondräkt — en av hotellets direktörer — spratt upp ur sin stol och sin slummer; han strök hastigt sömnen ur ansiktet och gick bugande och leende mot gästerna. Han räckte Markurell ett brutet telegram. Markurell ögnade igenom det och räckte det åt Brenner. Direktören sa: Tyvärr är lyxvåningen inte disponibel. Vi ha ställt i ordning en triplett men kanske önskas det ytterligare ett rum? Brenner skakade på huvudet, hon sa: Hovmarskalken kan mycket väl sova i det andra rummet. Vi stanna bara över i natt. Markurell sa: Vi ha kört i sex timmar; hennes höghet är hungrig. Den artige mannen svarade: Vi ha tillåtit oss att ställa fram en kall supé i salongen. Brenner klappade honom på axeln, sa: Jag blir er obligerad för er ämabla omtänksamhet!

Gästerna fördes till sina rum. Anordningarna befunnos tillfredsställande. Två sovrum på var sin sida om salongen. Supén var utsökt. Hennes höghet åt med förträfflig aptit, hovmarskalken sekunderade tydligen mera av artighet. Samtalet flöt muntert men med iakttagande av den etikett, som aldrig helt släpper taget i medlemmar av höga och högsta kretsar. Äntligen då hovmästare och kypare hugat sig ut med brickorna brusto de i ett hjärtrenande och hjärnskakande, skratt: Lotten, såg du boken, som låg bredvid honom på bordet i hallen? Almanach de Gotha? Arma karl, han har suttit halva natten och grubblat ...

De sprungo upp, togo varandra i händerna, dansade runt och malde salt som ett par småbadianer. Vad var det som var så muntert? Just ingenting. Luns von Hancken hade velat spela dem ett litet spratt, tacka för sist och ha sista ordet. Det brutna telegrammet löd! Prinsessan Lotten med uppvaktning anländer under nattens lopp. Reservera lyxvåningen. Excellensen von Hancken. Han hade velat spela dem ett spratt, han gjorde dem en tjänst. Misstämningen, grådasket blåste bort. Han gav dem till skänks en liten lek, ett obetydligt äventyr. Men mer än så — den surmulne ynglingen gav dem en skämtsam anledning att sluta fred, att åter bli sams. Det var det roliga i det roliga. De skrattade, de skojade, de duade varandra precis sâ länge att de kunde skiljas som goda vänner. Brenner pekade på sin kind och yttrade barskt: Nu kyssar du mig här och ber vackert om ursäkt! Om ursäkt? För vad? Han kysste henne på båda kinderna men bad inte om ursäkt.

Husch ja. Han gick in till sig och hon vankade omkring i sin ensamhet. Trött var hon men lägga sig kunde hon inte. Hoppetosseriet hade skärrat upp henne en smula. Kanske också kyssarna. Husch ja. Leka kan man nog så länge man är två, nojsa en hel timme om så ska vara. Ensam är man den man är. En gammal pladaska. Husch ja. Då hjälper det inte med barnaskutt och flickekvitter. Den redbara åldern finns där och låter sig icke mutas eller tubbas. Det blir inte mycket kvar i händerna efter lek och nojs. Roligt medan det pågår. Sen tomhet. Inte ens i minnet av lek finns mycket liv eller glädje. Husch ja. Hela långa pärlbandet av feriedagar, soldagar, lissilustiga, badianska, festliga dagar blir till dammgömmor. Det var krafs alltsammans, det finns inte verklighet i't. Husch nej. Vad är verklighet? Ett rejält mål god mat, det är verklighet. Där är man på den säkra sidan. Flidder och fladder människor emellan är inte att räkna för stort.

Man har så lite att ge varann. Blinka och blänka kan man nog om man har gåvan, kanaljas och spela komedi och tragedi efter behag. När leken inte roar längre så finner man att den inte är god sport, sätter näsan onosligt i vädret och spelar prins. Men prins Blinkmåns står inte upptagen på någon furstlig ättartavla lika litet som prinsessan Lotten i Almanach de Gotha. Stackars Rödhätta! Att du just skulle råka ut för en ung hjälte! De är inte så många att man brukar trilla på dem. En hjälte som säger nej till nycken, därför att den inte är god sport.

Husch ja. Eller ska vi hellre säga — därför att den inte längre smakar ...

Hon lyssnade vid dörren till hans rum. Hon log beskt och blitt på en gång, hon log och nickade och bekräftade. Husch ja. Han snarkar. Här ligger han och snarkar och där borta på Främmande kusten snarkar hon. Men mitt jungfruliga gamla hjärta finner ingen ro. Jag haver icke bevittnat kärlekens under och därför undrar jag alltjämt om inte till äventyrs undret skulle finnas någonstans. På någon främmande kust. Snarka ni småttingar, snarka ni barn! Ni vet vad kärlek är. Det är bara de gamla och oerfarna som vanka omkring och söka. Husch ja.

Hon gick mot sitt rum men vände. Hon muttrade för sig själv: Jag ska titta på honom ett slag, när han sover. Jag har aldrig känt mig god att titta grundligt för skams skull.

Hon öppnade försiktigt dörren och smög sig in. Persiennerna grönfärgade morgonens grå och snart rodnande dager. Hon dröjde några ögonblick stelt sträckt på tå; så sjönk hon ned på klackarna och gick bort till sängen. Han hade kastat av sig rocken, låg framstupa på sängen och höll med båda händer kudden hårt tryckt mot ansiktet. Hon satte sig på sängkanten, teg. Hennes trubbiga, grovfingrade hand gled tungt ned i hans hår, rufsade om och smekte. Hennes arm låg över hans skuldror och kände varje snyftning. Så tog hon plötsligt ett hårt grabbatag i håret och vände hans ansikte mot sig. Han gjorde skäl för sitt namn: hans ögon glittrade och blinkade, blinkade och glittrade. Hon sa: Blinkmåns du, vad är det, som är så svårt, att du ligger här och gråter som en pojkvask?

Han betraktade henne så grymt och gossaktigt hatfullt som om han velat sticka en kniv mitt i hennes jungfruliga hjärta. Han sa: Jag vill inte! Jag vill inte vara feg! Hör sen!

Detta barnsliga »hör sen» roade henne, men hon visade inte att det roade henne. Hon frågade, vad han menade med sitt dunkla uttryck. Han förklarade sig genast och med stämman mörk av energi.

Jag vill aldrig se henne mer. Aldrig.

Hon väntade sig ett nytt »hör sen». Men det kom inte.

TOLFTE KAPITLET.

Kanaljen gjorde sig skyldig till tre fruktansvärda missgrepp. Orsaken är att söka i den hos en ung person ej ovanliga överskattningen av dess människokännedom och en därmed förknippad brist på takt och finkänslighet.

I mitten av sommaren erhöll kommittén för L. B. F. ett telegrafiskt meddelande från Hamburg, tillkännagivande att Brenner lämnat den Främmande kusten. Då ny destinationsort ej uppgavs, förmodade man att stipendiaten anträtt hemfärden.

Vid denna tid vistades en stor del av kommittén på greve Battwyhls egendom, Larsbo, ditkallade för att granska och värdesätta (det var åtminstone deras uppfattning) grevens fästmö, en viss Kattja Kock, om vilken de inte visste stort mer än att hon på en studentbal i Wadköping väckt allmän anstöt genom att uppträda i frack. Härav trodde man sig kunna sluta till ett originellt och vansinnigt ingenium, en

förhoppning som dock kom på skam. Emellertid gjorde de lärda damerna sin plikt, de dissekerade flickan, examinerade henne, friserade, analyserade, proberade (utstyrseln), diskuterade, manikurerade, animerade och paralyserade det åt dem överlämnade objektet. Vid dessa seanser förbjöds greven att närvara, sedan det ett par gånger hänt att den vekhjärtade unge mannen med utropet: Nej, nu tycker jag synd om Kattja! utan vidare släpat bort deras kanin.

Trots detta förbud hände det en dag; att greven steg in i salen, där damerna samlats. Han stank av stall, hans stövlar voro leriga. Icke förty kvävdes snabbt de harmsna ropen. Den unge mannens hållning var märkligt slapp, gången släpig, hans uppsyn förvirrad och ömklig. Tungt kastade han sig på soffan, vändande ansiktet mot väggen. Kattja, fästmön, utropade: Han har brutit ryggen! (en fara som ständigt hotade denne utomordentligt våghalsige ryttare). Ludwig vinkade avvärjande och förnekande med högra foten. Studenten Djurling, en behärskad flicka och dessutom icke hans fästmö, genmälte torrt: Han har fått solsting. Det brukar han få, men det går över. Greven vinkade matt bekräftande med vänstra foten. Den ömma Kattja skyndade att doppa en näsduk i kallt vatten, anlade ett förband över pannan. Ludwig mumlade ett tack, tilllade: Bry er inte om mig, flickor. Jag blir snart bra. Han tog en tidning ur bröstfickan och bredde den över huvudet till skydd mot flugorna. Efter några minuter tyckte man sig förstå att han fallit i en lätt slummer. Damerna återupptogo med viskande röster sina förhandlingar.

De avbrötos. Med en akrobatisk sväng av de leriga stövlarna satte sig greven plötsligt kapprak i soffan. Hans händer kramade tidningen, hans upphettade ansikte uttryckte förvirring och harm. Han utbrast: Förbaske mig men det är inte mitt fel! Så sägande kastade han den hopknövlade tidningen mot damerna. De grepo den med ivriga händer, slätade ut den. En egendomligt säker instinkt, ej ovanlig hos unga kvinnor, förde dem genast på rätt spår. Under rubriken Legala Notiser funno de denna sällsamma kombination av några bland alfabetets tecken: Förlovade. Johan Markurell — Lotten Brenner.

Damernas tystnad angav, att det här icke rörde sig om en ytlig och snart övergående sensation. Intet larm, intet fnitter, inga lösa förmodanden. Någonting, som synts fast och orubbligt, hade rubbats. Världen hade förändrats. Brenner hade förlovats. Ludwig upprepade surmulet och en liten smula ängsligt: Det är inte mitt fel. Äntligen lyfte kvinnornas chorag, docenten Lizzie Willman, sitt junoniskt sköna huvud, yttrade: Ludwig. Qui s'excuse, s'accuse. Vill du vara vänlig och ge oss en förklaring. Hur har detta skett och hur kommer det sig, att det inte är ditt fel?

Greve Battwhyl gav en kort förklaring, som sedermera i huvudsak bestyrktes av Brenners dagbok. I ädlaste avsikt hade greven tillskrivit sin vän Johan Markurell och bett honom göra stipendiatens ferier så innehållsrika och otroliga som möjligt inom det passandes gränser. Greven betonade, att han understrukit sistnämnda ord. Därför satt han nu lamslagen och med kallt omslag om pannan. Studenten Djurling utbrast, i det hon pekade på annonsen: I varje fall har han gjort det otroliga! Den tanklösa flickan smalt samman i en ugn av harmheta blickar. Docenten Willman yttrade: Om en man vore nog förblindad att fria till dig, Brita Djurling, skulle jag finna det hart när otroligt. Vår duktiga Lottens förlovning förvånar mig ingalunda: men den gör mig inte heller glad. Hon vände sig till Ludwig med de övliga frågorna: Hur gammal är han? Greven spretade ut handens fem fingrar och gjorde en snabb beräkning. Han sa: Markurell måste vara ganska gammal. När jag kom in i första klassen gick han redan i första eller andra ringen. (Greven var vid denna tidpunkt tjuguett eller tjugu två år. Många celebra kullridningar och nästan lika många förlovningar gav honom ett allmänt intryck av att vara hunnen till mogen ålder.) Willman gjorde ett hastigt överslag. Den junoniska pannan fårades av ett tankeveck, hon yttrade utan särskild tonvikt, mera i förbigående: Fästmannen bör alltså vara femton à tjugu år yngre än Lotten.

Hon rätade upp sig och fortsatte förhöret sägande: Yrke? Förmögenhet? Ludwig svarade snabbt: Jurist. Rik. Karaktär? Ludwig: Hur ska jag veta det? Han är väl som jag. Hygglig. Damerna utstötte en samfälld fnysning. Willman fortsatte: Utseende? En uppmärksam iakttagare av denna rannsakning skulle genast

förstått att frågan — en smula tveksamt framställd — var av utomordentlig betydelse. Samtliga damerna ryckte varann närmre liksom till rådslag: blickarna riktade mot vittnet Ludwig skärptes. Ludwig svarade: Utseende? Han ser väl ut som jag ungefär. Han kan vara en fem, sex centimeter kortare och åtta, nio kilo lättare. Min slagvidd har han inte på långt när, det vet jag. Dessa uppgifter, hur sakliga de än kunde vara, intresserade icke rätten. Dess ordförande begärde ett porträtt. Vittnet försvann och återvände med en betydande kartong, som angavs innehålla fyrverkeripjäser. Emellertid visade den sig innehålla cirka tjugu procent rent damm, femtio procent kotiljongsdekorationer och trettio procent fotografier. Av de sistnämnda framställde ungefär två tredjedelar flickor, återstoden allvarliga ynglingar i konfirmationsdräkt, studentfrack, bevärings- eller volontäruniform. Ludwig avdammade med rockärmen ett av korten: det var påtecknat Johan Markurell, våren 1913. Den osakkunnige kan tycka att detta halvtannat decennium gamla porträtt borde ha saknat betydelse. Emellertid granskades det med livliga, forskande och eftertänksamma blickar av samtliga damerna. Vad de sågo, var en spenslig, spänstig yngling med vek ansiktsoval, hög panna och nybakad-student-förnäm blick. Plötsligt klatschade Ludwig med fingrarna, utbrast: Nu minns jag! Nu begriper jag alltsammans! Det var han, som klådde upp en annan grabb på själva studentexamen! Det är en riktig kanalje, en förbannat bra pojke! Tänk! Docenten Willman gav honom en kvinnligt kylig och överlägsen blick, hon sa: Slagsmål är i mitt tycke icke någon merit.

Den, som varit i tillfälle att bevittna kvinnors första konfrontation med en väninnas förlovningsannons, måste förundra sig över den dova stillhet som vid detta tillfälle rådde inom kommittén för Lotten Brenners Ferier. Här spårades intet av den livlighet i glädje, häpnad, tillfredsställelse eller förtrytelse, som plär utmärka dylika konfrontationer. En behärskad oro rådde. Man torde icke taga fel om man påstår att dessa behjärtade kvinnor plötsligt sågo och kände sitt ansvar. Vad hade de gjort? De hade startat ett företag, vars devis kan tecknas med orden »ju tokroligare desto bättre». Resultatet låg framför dem i form av en förlovningsannons. Willman mumlade: Jag begriper i alla händelser ingenting —

Denna det kvinnliga förståndets totala bankruttförklaring livade Ludwig, själv nyss lamslagen och tillplattad. Han slog ihop händerna, tog ett jämfotaskutt och utropade: Men jag! Jag begriper. Fullkomligt. Det är så, när man har en jänta, som man ska roa och underhålla. Man gör sitt bästa. Man svettas och står i. Man rider eller simmar eller dansar eller sjunger eller går på händerna eller är kvick i käften eller slåss eller kurtiserar eller gör någonting annat underhållande, tills det trötta huvudet sjunker och knäna vika sig. Just så. En jänta är väldigt inspirerande, svettdrivande och förädlande. Det vet nog jag. Man tar ut sina bästa krafter och hoppas på bättre och lugnare dagar. Det är rätta stunden för jäntan. Då slår hon armarna kring ens hals och säger: Jag älskar dig. Kom och låt oss beställa ringar. Så har det gått mig mångfaldiga gånger. Markurell har skött sig, Markurell har fått sin lön.

Hur liten vikt de lärda damerna än plägade fästa vid Ludwigs ord, gjorde de dock denna gång ett visst intryck. Kattja Kock lämnade omedelbart rummet i hack och häl följd av sin ren ångerköpte och förskräckte fästman. Kommittén hade överlämnats åt sig själv och åt grubbel. Ludwigs förklaring kunde vara åtminstone en halv förklaring. Markurell kunde ha fullgjort sitt uppdrag endast alltför väl och satt den gamla flickans hjärta i brand. Mer än halv blev förklaringen dock icke. Willman sa: Om det varit en man i hennes egen ålder — en vetenskapare — en människa med gemensamma intressen —

Student Djurling högg in: Det hade varit samma sak. Jag har alltid betraktat den där Lotten som vår tillhörighet. Hon är vår tillhörighet. Det är fräckt av henne att inte vara det. Vem ska jag nu gå till? Så snart mitt hjärta varit förkrossat och nedskrotat har jag gått till Lotten. Hur ska jag kunna gå till henne om hon har en karl hängande omkring sig? Hon är kär! Hon har en fästman! Hon vet vad det vill säga! Om man ska öppna sitt hjärta och få tröst och hugsvalelse måste man gå till en människa som ingenting vet och ingenting begriper. Den som vet och begriper vill aldrig trösta — — —

Kommittén var harmsen och bedrövad. Den var sårad i sin stolthet. Kunde inte den där fula tokan vara nöjd

med ett dussin trogna väninnor? Den var sårad i sin egoism. Till vem skulle man nu gå med sina bekymmer, på vem kunde man lita? Djupast var den sårad i sin tillgivenhet. Lotten Brenner? Stackars gamla toka —

Ytligt sett höll man god min. Förlovningsannonsen var daterad i en norrländsk fjällort. Damerna skrevo samtliga lyckönskningskort, fåordiga och formriktiga. Brenner fick dem, då hon satt vid frukostbordet på en balkong högt över milsvida vågor av grön skog. Mittemot henne satt Kanaljen. Hon mös och sköt korten till honom. Ett efter ett läste han dem, log lagom och mumlade: Jag antar att de blev förvånade. Hon högg in, snabbt och skarpt: Varför det? Vad är det, som är så förvånande?

En pessimistisk och lyhörd åhörare skulle i hennes röst förnummit varsel för många äktenskapliga oväder. Den egendomliga förbindelsen, som åstadkommits genom tre fatala missgrepp, föreföll inte lyckobådande.

Det första missgreppet begicks ren den dagen, då Lotten Brenner var prinsessa. En hög ställning kan vara lätt att usurpera, svår att behålla. Morgonen efter flykten lämnade prinsessan Lotten med uppvaktning Hamburg. Markurell sa: Jag skulle ha lust att resa till fjälls på en vecka eller två. Följer du med? Hon kunde ha följt honom till Yokohama eller Frisco men hon kunde inte göra det utan lämpliga invändningar. Hon svarade: Hur skulle det se ut? Vi båda tillsammans? Folk kunde prata. Den olycklige brast i skratt, han sa: Är du tokig! Skulle folk prata om dig, lilla Lotten? Otänkbart! — Egendomligt! Detta absoluta »otänkbart» skulle en gång i tiden och i kära pappas mun ha kommit hans duktiga flicka att rodna av stolthet. Även nu kom det henne att rodna men icke av stolthet.

Hon följde honom till Norrland: den fatala dumheten följde honom också. Det är möjligt att han missförstått hennes rodnad — ett missförstånd har sällsam groddkraft. Någon gång under resan säger han till henne: Du var rädd, att folk skulle prata. Vet du vad? Då jag talade om för henne, att jag plötsligt beslutat resa, sa hon strax: Med vem? Naturligtvis! För henne kunde det inte finnas någon annan orsak. En smula hederskänsla — bah! Nå ja, jag sa henne, att jag verkligen tänkte resa med »någon». Med Lotten Brenner! Du förstår — allt ska vara slut mellan henne och mig. Men allting ska också vara klart. Hon fick inte tro att jag lämnade henne för en annans skull. Det kunde jag inte lida. Den gången gjorde du oss båda en stor tjänst, lilla Lotten —

Åter rodnar hon men säger ingenting. Och han dåren! Han sitter och glor på henne med troskyldiga ögon just lik en skolpojke som i all blygsamhet skryter med en ädel handling. Kanske väntade han rentav ett erkännande ord, ett beröm för sin finkänslighet! I alla händelser fick han det icke.

De drogo till fjälls, de kommo till ett stort hotell, de levde bland många människor, landsmän och bekanta. Han fick rätt — ingen människa pratade om dessa båda parhästar, som höllo samman dag efter dag från arla morgon till sena afton. Envar sin arvelott! Det mångtungade skvallret tystnade ödmjukt inför fula Brenner.

Inte ens Ludwig med all sin omskrutna erfarenhet på området skulle förstå, hur och varför den egendomliga förbindelsen ingicks. Inte heller Johan Markurell. De sutto på en grovhuggen stenbänk högt över skogarna. Ödsligheten omkring dem var för tillfället fullständigt ostörd och Markurell talade ostörd om dess behag. Temat var ingalunda nytt. Tvärtom talade han dagligen om denna underbara ödslighet, som gjorde honom ofantligt gott. Han försummade icke att ställa den i verksam kontrast mot det föraktliga badianska liv, som förts på den Främmande kusten. Man kan misstänka att allt detta beröm och allt detta klander inte var någonting annat än ett svepskäl, en giltig och oskyldig anledning att dagligen och stundligen i tankarna ströva omkring bland strandborgarna och deras inbyggare. Han prisade fjället, han prisade ödsligheten, han prisade framför allt Lotten Brenner. I hennes sällskap fann han en angenäm ro, som sannerligen ingen annan skänkt honom. Han nämnde inte Rödhättans namn, antydde knappt hennes person, lät blott förstå och förstå omigen att en viss människa nu äntligen kommit oändligt, oändligt långt bort ifrån honom. Guskepris! Och kanske var det därför han stirrade rakt ut i rymden med oändligen långsynt, trånsjuk och trotsig blick. Han

upptäckte och konstaterade att han i grund och botten var en människoskygg natur. Han hatade sällskap (som inte kände Rödhättan!) och trivdes med få. Kanske bara med en, kanske bara med Lotten. I sanning, det var upplyftande att höra för en ful flicka! Han sa: Vi borde aldrig skiljas, vi passa så bra för varandra. Vet Lotten vad — vi borde gifta oss —

Det sa han och stirrade ut i rymden, oändligen långsynt, trånsjuk och trotsig. Då hände det! Hon la sin hand sakta på hans, hon sa lågmält och stillsamt: Menar Johan allvar?

I detta ögonblick då en blinkmåns borde ha blinkat som mest spelevinkigt, en kanalje skrattat som mest kanaljigt, tappade han fullständigt huvudet. Han såg på henne och upptäckte för första gången helt hennes fulhets okränkbara majestät. Det är inte troligt att hans tankar voro särdeles rediga. Troligen fick han stört över huvud en känsla av att han kränkt henne, drivit med henne, att hon verkligen haft rätt den gång, hon kallat honom lymmel. Brenner fick det tvivelaktiga nöjet att se honom rodna som Lunsen, förvirras som en ertappad lurk. Hela den hastiga händelsen som förflyttat honom från den fagra badianskan på den Främmande kusten till denna trolskt fula flicka på fjället, blev overklig och suddig. Han tappade greppet över sina tankar, han kunde inte längre erinra sig sina handlingar, sina ord eller sina avsikter. Hon sa: Det är nog bara som Johan skämtar. Jag är ju så ful att jag knappt tål se mig själv i spegeln —

Samma pojkaktiga trots, som exploderat i flykten från den Främmande kusten, fick åter makt med honom. Han hade flytt den fagra och föll den fula till. Han höll av henne. Älska? Det är en nyck. Hålla av är någonting helt annat, det rotar sig i förnuft och vänskap. Han älskade ingen, absolut ingen. Men han höll av denna ärliga, goda själ som betraktade honom med ödmjuka och ömma blickar —

Visst borde de gifta sig?

Han misstog sig fullständigt på uttrycket i de gröna ögonen. Där fanns i varje fall ingen ödmjukhet, snarare hat och trots. Fast inte gällde det honom, husch nej! Hennes stickande små ögon tindrade, hon betraktade hans mun, hon såg hans näsvingar skälva, hon såg honom in i ögonen. Han blinkade och nickade. Visst menade han allvar. Brenner sa långsamt och stillsamt: Visst kan vi gifta oss eftersom vi trivs så bra med varann. Det kan vi. Och så är det ju det — att det blir liksom mera allvar med det andra. Jag menar med flykten ur Egypten.

Kanske trodde han att hon var svartsjuk? Sant, hon var svartsjuk. Hon var svartsjukt rädd om ett minne — ett enda i den långa kedjan: de få minuter hon satt på hans sängkant i den grångrå, skiftande dagern: de få minuter hon kände hans snyftningar och hans hjärta: de få minuter paddan var prinsessa. Sagans prins har makt att förvandla paddan till prinsessa. Än sker det med kyssar, än med tårar. Vad kan den ena människan ge den andra förutom flidder och fladder? Kanske en glimt av stolthet och smärta, den mänskliga stoltheten att inte vara nyckens slav. En liten glimt! — Det är sörjt för att den ej blir långvarig.

Hon sa: Si, si! Jag är en stor intrigant och nu har jag fångat en fästman. Det är försynens ordning så till sägandes. Flickor på ferier får fästmän. Så har det varit sen urminnes tider. Husch vad det ska bli roligt att se sitt namn i bladen!

Hon var en stor intrigant och hon var mycket ivrig att förlovningsannonsen skulle bli iögonfallande och fet. Hon köpte svart tusch och rött bläck och sirade praktfullt sin annons. Hon sände den till en viss dam på den Främmande kusten — en dam, vars svartsjuka en gång lugnats genom blotta namnet Lotten Brenner. Som om nu det skulle vara ett arcanum mot heta lidelser! Sirat i rött och svart: Johan Markurell och Lotten Brenner. Därtill två genomborrade, blödande hjärtan. I själva verket var hon en uräkta badian med kannibaliska lustar och naturlig fallenhet för intrig och kabal.

I slutet av sommaren återvände Brenner till sitt rum vid den lummiga kastanjen. Dess krona började ren

rodna och gulna. Bladen slokade — vackra, ljusgröna blad då de spränga sina hylsen i vårsol, vackra än då de om hösten dö. Och Brenner sa till sina väninnor docenten Willman och studenten Djurling:

Husch ja, jag gjorde min sak grundligt. Ludwig får ta tillbaka sin ring — nu är jag mätt på att se den kanaljen blinka. Eljest har den varit till nytta i societeten och skaffat mig aktning och beundran. Men nu är jag hemma igen. Ingen flaggning, inga deputationer, ingen musik. Bara två blyga flickor, som tappat målföret. Det är jag van vid. När jag kommer blir folk blyga och tillbakadragna, men när jag far slå de klackarna i taket, därför att jag gjort mig så omtyckt. En givande sommar har det varit för den jämförande anatomin. Nakna karlar, kvinnor och barn ha varit min dagliga spis. Om nätterna drömmer jag att de kommer och tigger mig om kläder, stackars människor. Husch, jag längtar efter fårskinnspälsar och stickade yllekjolar. Jag har varit som en lilja på marken men nu vill jag gå i ide.

De snälla flickorna sutto framför henne och matade henne växelvis med småbröd och bär, de liknade just ett par beskäftiga fåglar som mata en omättlig gökunge. Samtidigt granskade de henne ingående och funno ingenting märkligt. Den breda rabatten av fräknar över kinder och näsa blommade rikare än vanligt det var allt. Undantagandes det viktigaste av allt — den släta ringen på vänster hand.

Brenner sa:

Husch ja, och så har jag förlovat mig. Det hör till. Men sanningen att säga var det inte lätt. Han hade en annan kär, se, och strävade emot och var bångstyrig. Nog fick jag stå i! Klä om mig tre gånger om dagen, sätta rosor i håret, sminka mig och pudra mig, krumbukta och kråma, dansa och gå på. Hade kanske inte hjälpt ändå ifall jag inte sprungit med skvaller om rivalen, intrigerat och gillrat. Till sist gick han i fällan, den vackraste kavaljern på hela kusten. Ih ji, vad Lotta fick brått! Upp med pojken i bilen och åstad mitt i natten så att ingen skulle ta honom ifrån mig. Husch, vad det gick! Livhanken hängde på ett hår men min var han och min blir han så länge Lotten Brenner lever. Husch ja, jag har använt tiden väl och prövat på lite av varje. Kärleken är ljuvlig den och ränksmideri är uppiggande, om man lyckas. Barn harjag haft i rikt urval, en neger som kittla mig i veka livet, en himmelsk kock och en Luns att släpa på. Det var som det skulle vara alltsammans. Men nu tänker jag på en sak — jag har glömt att slå upp!

Slå upp? frågade flickorna. Vad ska du slå upp?

Hon sa:

Förlovningen kan ni väl förstå. Ferier utan förlovning är skal utan kärna. Men bröllop faller inte inom ramen för min verksamhet. Nu har jag i alla fall visat vad en bergslagsflicka kan åstadkomma bland vilda badianer. Ringen lägger jag i klockfodralet och annonsen i psalmboken till bevis och åminnelse, ifall på gamla dar någon fräck person skulle ställa i tvivelsmål att jag varit omtyckt och eftersträvad. Husch ja, omtänksam ska man vara och sörja för sin ålderdom. Men gå nu, flickor, för nu måste jag skriva farvälsbrevet. Eljest kunde det hända att han komme mig i förväg. Det vore chikanöst för en hederlig flicka och på kanaljer kan man aldrig lita —

Nu hov unga Brita Djurling upp ett rop. Hon kände sig lurad och bedragen, övertrumfad och slagen. Själv hade hon brutit många förlovningar, men aldrig någon ringförlovning eftersom hon aldrig varit ringförlovad. Fula Lottas försprång retade hennes unga självkänsla och sårade hennes stolthet. Lizzie Willman åter tystade sin yngre syster med en av sina junoniskt strängt strålande blickar och med ännu en blick sände hon flickan ut ur rummet och nedför den kvidande trappan. Själv dröjde hon ännu några ögonblick hos Brenner likväl utan att yttra ett ord. Hon insåg att väninnan hade rätt då hon kallade sig själv en stor intrigant och hon böjde sig i tyst vördnad inför en intrig, så skickligt vävd att hon icke förstod den. Alltså avstod hon från ord och utläggningar: hon tog väninnans huvud mellan sina händer och slöt de stickande gröna ögonen med två kyssar. Gick därefter själv samma väg hon sänt kamraten. Brenner blev sittande med huvudet bakåtböjt och

ögonen slutna.

Likväl icke lång stund. Hon började stöka omkring i rummet granskande och finnande att allt var vid det gamla. Då kurrade hon belåtet och snörflade förnöjd. Hon öppnade fönstret för att bättre betrakta sin vän kastanjen: hon sträckte sig så långt hon kunde för att vidröra bladen och nu då de voro utvuxna och snart skulle falla lyckades hon verkligen snudda vid prakten. Hon stängde åter fönstret och satte sig vid skrivbordet, tog fram papper och bläck ur lådan, som en gång gömt både kära pappas festmåltid och blinkmåns, ringen.

Käre Kanalje, skrev hon, jag har väl i all min tid inte haft en så munter stund, som då jag lurade dig att fria till docenten Lotten Brenner! Hade jag trott att det var så lätt att lura en kanalje, skulle jag kanske aldrig försökt. Husch, vad du är för en lidelsefull gosse! Tag nu korgen med värdighet! Fäll några saknadens tårar över Lotta men betänk att smärtan stärker karaktären. Min självkänsla stärks oerhört av att få utdela korgen åt så ståtlig en kavaljer. Det blir nog ingen vana, bara ett stolt minne. Ringen kan du sända mig. Jag ska skrapa bort mitt namn och sälja den till guldsmeden. Däremot behåller jag din ring. Nu har jag vant mig vid prakt och prål och har ingen annan ring. Blinkmåns hade jag bara till låns. Ibland får jag väl roa mig med att tro att jag har en fästman eftersom jag har en ring. Han går väl och vankar någonstans, min fästman. Var vet jag inte och det kan också göra detsamma. Huvudsaken är jag har någon att fästa tankarna vid — Hon muttrade:

Husch Lotta, pigga upp dig. Det här låter så himmelskt sorgesamt och sant —

Hon fortsatte:

Nyss hade jag två flickor här. Huschusch, vad vi skrattade åt dig! Jag tänker du blir het om öronen, Kanalje! En så stursk herre utskrattad! Trösta dig. Sätt näsan i vädret som du gjorde den gången i bilen, då mitt unga liv hängde på ett hår. Det klär dig. Men husch vad vi skrattade, vi tre muntra jäntor. Nu har de andra båda gått, nu är jag ensam igen, nu är det tomt och tyst i min gamla kula —

Hon stoppade pennan i torkaren, sköt arket åt sidan. Hon la armarna på bordet och huvudet mellan armarna. Varför detta? Grät hon? Just som Kanaljen, Blinkmånsen, pojkvasken gråtit? Ingalunda. Hon var trött. Men hennes kullriga axlar skakades inte av snyftningar, huvudet vilande på den trubbiga, tillplattade näsan, skalv icke, på den kupiga hjässan tronade stilla, ordnad och blygsam kvinnans skönaste prydnad.

Sakta skruvade Vår Herre ned höstkvällens skymning till mörker, lämnade den fula i fred.
